

GENEL MERKEZ BASIN AÇIKLAMALARI

EMO SONUÇ BİLDİRGESİ

Odamız 1954 yılından bu yana ülkesi, mesleği ve üyeleri için hizmet vermektedir. EMO bir meslek örgütü olarak mesleki faaliyetlerinin yanı sıra demokrasi mücadelesinde de önemli bir örgüttür ve bundan sonra da bu işlevini sürdürecektir.

EMO son yıllarda ülke genelinde kamu hukukunu koruma konusunda önemli ve anlamlı bir işlev üstlenmiştir. AKTAŞ mücadelemiz en çarpıcı örnektir. Hiçbir kural ve hukuk tanımayan bir mantıkla enerji ve haberleşme sektörlerine dayatılan özelleştirme uygulamalarına karşı ciddi bir hukuk mücadelesi sürdürülmesine devam edilecektir.

Uluslararası tahkim, MAİ, MİGA gibi uygulamalara karşı mücadelemiz devam edecektir.

Bilimsel araştırmaların ve AR-GE faaliyetlerinin, merkezi bir planlama ile önem verilerek hayata geçirilmesi için ilgili her kesim zorlanacaktır.

ülke kaynaklarımızın planlı ve etkin bir biçimde kullanılabilmesi, merkezi ve yerel yönetimlerde insan öncelikli demokratik bir yönetimin gerçekleştirilebilmesi için "Ulusal Bilgi Sistemi" kurulmalıdır.

Yök kaldırılmalı, özgür ve demokratik bir eğitimin önü açılmalı, özel üniversitelere devlet katkısına son verilmelidir.

TÜBİTAK ve benzeri kurumlardan partizan ilişkiler temizlenmeli, bu kurumların ülkemizdeki bilimsel araştırmaların önünü açması sağlanmalıdır.

İçi boşaltılan, yağma ve talan edilen Kamu İşletmeciliği işlevsel duruma getirilmelidir. Kısıtlı ülke kaynaklarının yok edilmesi anlamına gelen politikalara son verilmelidir.

Yetersizde olsa çıkan tüm çalışanlara sendika hakkımızı kullanmak için üyelerimiz seferber edilecektir.

İşyeri temsilciliklerimiz geliştirilecek, işlevsel hale getirilecek ve EMO örgütlülüğü bu zemin üzerine oturtulacaktır.

Odamızla yeni mezunların ve öğrencilerin buluşma zeminlerini yaratan EMO GENÇ örgütlenmesi güçlendirilecek, EMO GENÇ kurultayı yapılacaktır.

Yeniden yapılanma adı altında sürdürülen personel kıyımına son verilmesi için mücadele edilecektir.

Yapı Denetimi Kanununun iptali için gerekli çalışmalara devam edilecek ve bu alanın rant aracı olmasına engel olunacaktır.

Enerji alanında Ulusal Stratejik Plan yapılması ve hayata geçirilmesi için çaba harcanacaktır.

Ulusal enformasyon alanında somut adımlar atılması, yeni sömürgecilik modeli olarak halen süren uygulamalara son verilmesi için mücadele edilecektir.

48 yıldır Elektrik Mühendisleri Odasında görev yapan, EMO'yu bugünlere taşıyan tüm üyelerimizi bir kez daha sevgiyle anarken, EMO olarak ülke ve meslek sorunlarından hareketle yürüttüğümüz mücadelemize artan bir kararlılık ve azimle devam edeceğimizi kamuoyuna duyuruyoruz.

YAŞASIN TMMOB ÖRGÜTLÜLÜĞÜ

**ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
38. DÖNEM OLAĞAN GENEL KURULU
27 NİSAN 2002**

Basına ve Kamuoyuna

ENERJİDE KAOS BÜYÜYOR

Basınınızın Değerli Temsilcileri,

Enerji Sektöründe yaşanan son gelişmelere ilişkin olarak düzenlediğimiz Basın Toplantısına hoş geldiniz.

Son günlerde değişik basın organlarına ve TV ekranlarına yansıyan tartışmalarda, elektrik enerjisi üretimi yapan santrallerimizin bir kısmının elektrik enerjisi arzında yaşanan fazlalıktan dolayı ya tamamen çalıştırılmadığı ya da kapasitelerinin düşürüldüğü iddia edildi.

Bilindiği gibi bu iddialar üzerine Enerji Bakanı Sayın Zeki Çakan yaptığı basın toplantısında, böyle bir durumun söz konusu olmadığını, santrallerin normal olarak çalışmalarına devam ettiğini belirtti.

Elektrik Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu, Enerji Bakanlığı ile bir sermaye grubu arasında (hangi gerekçeyle olursa olsun) başlayan bir tartışmaya sonradan dahil olmayacak kadar ilkeli ve yıllardır neyi nasıl söylediğini herkese göstermiş bir kurumdur.

Bu nedenle, EMO Yönetim Kurulu bu tartışma sürecini bir süre izlemeyi ve bu tartışmalardan bağımsız olarak konuya ilişkin görüşlerini yaşanan gerçekler üzerinden ifade etmeyi doğru bulmuştur.

Değerli Basın Mensupları,

Bugün, enerji sektöründe kamu hizmeti anlayışının terk edilerek, merkezi bütünsel yapının parçalandığı, sektörde yaşanan özelleştirmelerin bir sonucu olarak da enerji alanının bilinmeze sürüklendiği bir dönemli yaşıyoruz.

Bütün bu uygulamaların, başından itibaren ulusal ihtiyaçlardan kaynaklı yeni düzenlemeler olmadığını, enerji sektörünün, niyet mektuplarıyla tanımlanan ve IMF denetiminde uygulanan yapısal bir değişim sürecine girdiğini yıllardır söylüyoruz.

Bugün geline durumda ise, sektörde yaşanan özelleştirmelerin bir sonucu olarak yıllardır yapılan abartılı talep tahminlerin neticesinde elektrik enerjisinde bir üretim fazlalığının oluştuğunu artık bütün kesimler kabul etmektedir.

I- 2002 Yılında Elektrik Enerjisi Üretim ve Tüketiminde Mevcut Durum:

Elektrik Enerjisi üretimi ve tüketiminde son iki yıl (2000-2002) dikkate alındığında;

Toplam Kurulu Güç, Puant, ve Tüketim Miktarları aşağıdaki gibidir.

Yıl Kurulu Güç Puant Brüt Üretim +

Dışarıdan Alınan

2000 27.264,8 MW 19.389 MW 128.275.000.000 Kwh

2001 28.447 MW 19.612 MW 127.753.000.000 Kwh

2002 29.500 MW 16.500 MW 132-135 Milyar Kwh

(2002 Mayıs) (2002 Mayıs) (2002 Sonu Tahmini)

Yukarıdaki tablodan da görüleceği üzere, 2001 yılında Ülkemizde yaşanan ekonomik krizin etkileri elektrik enerjisi sektörüne doğrudan yansımış, 2001 yılında elektrik enerjisi tüketimi, bir önceki yılın değerlerini bile yakalayamamıştır.

2001 Yılında büyüme hızının negatif olduğu Ülkemizde, elektrik enerjisi sektörümüz üretimde %1, tüketimde ise %0,2 küçülmüştür.

2002 Yılı elektrik enerjisi tüketimi incelendiğinde ise, ilk dört aylık dönemde (Ocak, Şubat, Mart, Nisan) tüketimde önemli bir artışın söz konusu olmadığı, halen 2001 yılı seviyelerinde bir tüketim seyri izlendiği görülmektedir.

Bugün Ülkemizde ENKA Santralleri olarak bilinen ve 2002 yılı sonbaharında sisteme dahil olacak olan santral inşaatları ise aşağıda belirtilmiştir.

- Gebze Doğalgaz Çevrim Santrali: 1550 MW
- Adapazarı Doğalgaz Çevrim Santrali: 750 MW
- Aliğa Doğalgaz Çevrim Santrali: 1550 MW

Yukarıda belirtilen ve inşaa halinde olan bu üç santralin en geç Eylül-Ekim 2002 aylarında devreye girmesi ile Toplam Kurulu Gücümüz; $29.500 + 3850 = 33.350$ MW'a ulaşacaktır.

Bu arada, yine inşaa halinde olup 2002 yılı içerisinde devreye girecek olan değişik güçlerde oto prodüktör ve mobil santrallerin de hesaba katılmasıyla, 2002 yılı sonu itibarıyla ülkemizin kurulu gücünün yaklaşık 34.000 MW'a ulaşması beklenmektedir.

Türkiye Kurulu gücü olarak öngörülen 34.000 MW'ın yaklaşık 12.000 MW'ı hidrolik, kalan 22.000 MW'ı ise Termik(Linyit, doğal gaz, taş kömürü, fuel-oil, motorin, ithal kömür) santrallerden karşılanmaktadır.

Bugün, ülkemizde bulunan hidrolik santraller ile, kuraklık ve su rejiminin azaldığı en kötü koşullarda bile en az 30 Milyar Kwh enerji üretilebilmektedir.

Yine, bir termik santralin yıllık çalışması incelendiğinde, dünyada genel kabul gören ortalama değerin 1 yılda 7500 saat olduğu dikkate alındığında,

2002 Yılında termik santraller ile yapılacak 22.000 MW'lık üretimin karşılığı olarak; $22.000 \text{ MW} \times 7500 \text{ saat} = 165$ Milyar Kwh.lik bir termik üretim ile, 30 Milyar Kwh.lik hidrolik üretim kapasitesi dikkate alındığında, Türkiye'nin 2002 yılı sonbaharı itibarıyla yıllık üretim kapasitesi 195 Milyar Kwh'e ulaşacaktır.

Değerli Basın Mensupları,

Yukarıda belirtilen tabloda, 2001 yılı sonu itibarıyla elektrik enerjisi tüketimimizin 128 Milyar Kwh olduğunu, ülkemizdeki ekonomik göstergelerin düzelmesi, üretim ve sanayileşmenin dolayısıyla elektrik enerjisine olan talebin artması durumunda bile 2002 yılında elektrik enerjisi tüketiminin en fazla 135 Milyar Kwh'lere ulaşabileceğini belirtmiştik.

Bu durumda 2002 yılının ikinci altı ayı itibarıyla elektrik enerjisi üretiminde 60 Milyar Kwh üretim kapasitesi fazlası bulunduğu ortaya çıkmaktadır.

Bütün bu hesaplamaların içine,

-İthal Kömüre dayalı Adana Yumurtalık'ta inşaa halinde olan ve 2003 yılında tamamlanması öngörülen 1210 MW gücündeki SU GÖZÜ TERMİK SANTRALİ,

-Elektrik Üretim A.Ş tarafından yaptırılan ve önümüzdeki yıllarda devreye girecek olan 1350 MW gücündeki ELBİSTAN-B TERMİK SANTRALİ,

-Ankara Temelli'de inşaa halinde olan 750 MW gücündeki DOĞALGAZ SANTRALİ,

-Samsun'da inşaa halinde olan ve önümüzdeki yıl devreye girecek olan 200 MW gücündeki MOBİL SANTRAL,

-Elektrik Üretim A.Ş tarafından yaptırılan Çanakkale-Çan TERMİK SANTRALİ,

-DSİ Tarafından yapımı devam eden ve önümüzdeki yıllarda devreye girecek olan HİDROLİK SANTRALLER,

Dahil edilmemiştir.

II- Bu durum karşısında Enerji Bakanlığı ne yapıyor?

Evet, 2002 yılında elektrik enerjisi üretiminde fazlalık var. Enerji Bakanlığı elektrik üretim santrallerinin bir kısmının özelleştirilmesinin ardından, firmalarla yaptığı tahkime dayalı fiyatı baştan be-

lirlenmiş alım garantili sözleşmeler nedeniyle, özel şirketlerce yapılan elektrik enerjisi üretiminde herhangi bir kısıtlamaya (yük düşümüne) gidemiyor.

Zaten, gerek BOTAŞ, gerekse Enerji Bakanlığı ithal bir kaynak olan ve alım garantili (al veya öde şeklindeki alış fiyatı ticari sır kapsamında kamuoyundan gizlenen) doğalgaz sözleşmeleri nedeniyle, özel şirketlerce çalıştırılan doğalgaz çevrim santrallerinde üretim kısıtlamasına gidilmesini istemiyor.

Diğer bir deyişle, özel sektör tarafından üretilen enerjinin tamamının Enerji Bakanlığı tarafından alınacağı taahhüt edilmiş olması nedeniyle, özel şirketlerce doğalgaz çevrim santralleri ve diğer termik santraller ile yapılan üretim kesintisiz devam etmek zorunda.

Hangileri bunlar;

Park-Teknik Çayırhan: 630 MW
Enron Trakya Elektrik: 500 MW
Unimar Trakya: 500 MW
Esenyurt İstanbul: 190 MW
Ova Elektrik Gebze: 250 MW
Çolakoğlu Gebze: 300 MW
Mobil Santraller Toplam: 500 MW

TOPLAM: 2870 MW

TOPLAM: 2870 MW'lık özel şirketlerce yapılan elektrik enerjisi üretiminde herhangi bir kısıtlamaya gidilmesi söz konusu değil.

Daha önce sözü edilen 2002 yılı sonbaharında(Eylül-Ekim aylarında) sisteme dahil olacak ENKA Firması tarafından yapılan doğalgaz santrallerinden söz etmiştik.

Gebze - Doğalgaz 1550 MW
Adapazarı Doğalgaz 750 MW
Aliağa Doğalgaz 1550 MW

TOPLAM: 3850 MW

Bu 3850 MW'lık özel sektör tarafından yaptırılan santrallerin de devreye girmesi ile, özel sektör tarafından yapılan elektrik enerjisi üretiminin toplamı olan: $2870 + 3850 = 6720$ MW'lık bir üretimde herhangi bir kısıtlama söz konusu olmayacaktır.

Şimdi, bir kez daha başa dönüp, Türkiye'nin 2002 yılında tüketiminin en fazla 135 Milyar Kwh olacağını hatırladığımızda;

- 1- Özel Şirket santrallerinde üretilen elektrik enerjisi: 6720 MW,
- 2- Kendi ihtiyacını karşılamak üzere otoprodüktör şirketlerince üretilen elektrik enerjisi: 2500 MW,

TOPLAM: 9220 MW

Toplam 9220 MW'lık gücün karşılığı: 69 Milyar 150 Milyon Kwh olarak dikkate alındığında; Buna, 2002 yılı için mevcut hidroelektrik santrallerin asgari 30 Milyar Kwh.lik üretimi ilave edildiğinde,

Kesintiye gidilmeden yapılan zorunlu üretimin 99 Milyar 150 Milyon Kwh olacağı görülmektedir. Sonuç olarak, Enerji Bakanlığı 2002 yılında yaklaşık 100 Milyar Kwh zorunlu üretim yapmak durumundadır.

Buna, Bulgaristan ile yaptığımız anlaşma gereğince yıllık 4 Milyar Kwh.lik dış alım ilave edildiğinde, zorunlu üretim + dış alım olarak 104 milyar kwh.den söz ettiğimizde, 2002 yılı sonu itibariyle en iyimser tahminlerle 135 milyar kwh'e yükselecek olan elektrik enerjisi tüketim talebinin karşılanması için 31 Milyar Kwh.e ihtiyaç duyulduğu görülmektedir.

Yani yapılan bu hesaplara göre, Elektrik Üretim A.Ş 2002 yılında kendi santrallerinden 31 Milyar Kwh enerjiyi üretmek(talebi karşılamak) zorunda.

Elektrik Üretim A.Ş tarafından işletilen 3 doğalgaz santrali bu talebi karşılamaya yetiyor.

Hangileri Bunlar;

Bursa: 1432 MW

Ambarlı: 1350 MW

Hamitabat: 1200 MW

TOPLAM: 3982 MW = 29 Milyar 865 Milyon Kwh

Bu durum şunu göstermektedir. Elektrik Üretim A.Ş 2002 yılında sadece 3 adet doğalgaz santrali çalıştırması ile (BOTAŞ doğalgaz santrallerinin tam kapasite ile çalıştırılmasını istiyor), Türkiye'nin yıllık elektrik enerjisi ihtiyacı hemen hemen karşılanacaktır.

Peki, Elektrik Üretim A.Ş'nin işlettiği diğer santraller bugün ne durumda.....?

Santralin Yakıt Bulunduğu Ünite Adet Top.Kurulu Mevcut

Adı Cinsi İl ve Güçleri Güç Durum

Ambarlı Fuel-Oil İstanbul 3x110 630 MW çalışmıyor
2x150

Hopa Fuel-Oil Artvin 2X25 50 MW çalışmıyor

Çatalağzı Taş Kömür Zonguldak 2X150 300 MW 1 Ünite
Çalışmıyor

Elbistan Linyit K.Maraş 4X340 1360 MW 3 Ünite
Çalışmıyor

Seyit Ömer Linyit Kütahya 4X150 600 MW 3 Ünite
Çalışmıyor

Tunçbilek Linyit Kütahya 2X32 429 MW 4 Ünite
1X65 Çalışmıyor
2X150

Yatağan Linyit Muğla 3X210 630 MW 1 Ünite
Çalışmıyor

Kangal Linyit Sivas 3X150 450 MW 1 Ünite
Çalışmıyor

Kemerköy Linyit Muğla 3X210 630 MW 2 Ünite
Çalışmıyor

Soma Linyit Manisa 2X22 1034 MW 4 Ünite
6X165 Çalışmıyor

Aliağa Motorin İzmir 6X30 180 MW Çalışmıyor

Bu duruma göre, Elektrik Üretim A.Ş tarafından işletilen TOPLAM: 4203 MW kurulu güç Nisan ayından buyana sistem dışında tutulmaktadır.

Bu ne anlama gelmektedir?

Kamutarafından kendidoğalkaynaklarımızkullanılarakişletilenenerjisantralleriiledahaucuzayaptığı-mız elektrik üretiminden vazgeçip, doğalgaz santrallerini tam kapasite ile çalıştırmaya devam etmek.

Bugün 2001 yılını değerlendirdiğimizde, enerji sektöründe büyük yolsuzlukların çıktığı ve Ülke gereksinmesinin çok üstünde doğalgaz alım anlaşmalarının yapıldığına hep birlikte şahit olduk.

2001 Yılında elektrik enerjisi üretiminde ithal enerji olarak doğalgazın payı %40'lar seviyesine ulaşmıştır. Önümüzdeki yıllarda yeni doğalgaz santrallerinin de devreye girmesi ile bu oranın %60'lar seviyesine ulaşması beklenmektedir.

Günümüzde doğalgaz kaynaklarına sahip olan ülkelerin elektrik enerjisi üretiminde bile doğalgazın payı %15'leri geçmezken, ülkemizin dışa bağımlı tek bir kaynağa bu kadar bağımlı hale getirilmesi tam bir politikasızlık örneği oluşturmaktadır.

III- Termik Santrallerin çalıştırılmaması nedeniyle oluşan günlük ve 1 aylık parasal maliyet incelendiğinde

2002 Nisan ayından buyana Elektrik Üretim A.Ş tarafından sistem dışında tutulan 4203 MW'lık kurulu güç eğer devrede olsaydı, bunun sadece 1 günlük parasal tutarı;

4203 MW X 24 saat = 100.872 MWh = 100.872.000 KWh olarak dikkate alındığında ve Üretim A.Ş tarafından Termik santrallerde üretilen 1 kwh elektrik enerjisi maliyeti ortalama 3 cent olarak hesaplandığında;

$$100.872.000 \times 3 \text{ Cent}$$

$$\frac{\quad}{100} = 3.026.160 \text{ Dolar Günlük olarak çalıştırılma maliyeti}$$

$$100$$

$$3.026.160 \times 30 = 90.784.800 \text{ Dolar Aylık olarak çalıştırılma maliyeti ortaya çıkacaktı.}$$

Bu santrallerin çalıştırılmayıp, ortalama 8 cent üzerinden özel şirketlerce yapılan elektrik enerjisi üretimi karşılığı olan parasal tutar ise;

$$100.872.000 \times 8 \text{ Cent}$$

$$\frac{\quad}{100} = 8.069.760 \text{ Dolar olarak hesaplanmaktadır.}$$

$$100$$

Sonuç Olarak;

$$1 \text{ Günlük Parasal Maliyet} = 8.069.760 + 3.026.160 = 5.043.600 \text{ Dolar}$$

$$1 \text{ Aylık Parasal Maliyetin ise} = 5.043.600 \times 30 = 151.308.000 \text{ Dolar olarak pahalı bir üretim olarak gerçekleşmektedir.}$$

IV- Bu Duruma nereden ve nasıl getirildik.....?

Türkiye, 1980'li yıllardan itibaren uygulanan neo-liberal politikaların bir sonucu olarak elektrik enerjisinde ÖZELLEŞTİRME faaliyetlerine girmiştir.

Bu amaçla 1984 yılında çıkarılan 3096 sayılı özelleştirme yasasından bugüne bir dizi uygulama hayata geçirilmiştir.

Türkiye Elektrik Kurumunun (TEK) 1993 yılında TEAŞ ve TEDAŞ olarak ikiye ayrılması, ardından elektrik enerjisi özelleştirmelerinde Yap İşlet, Yap İşlet Devret ve İşletme Haklarının Devri gibi modellerle üretim santrallerinin bir kısmının özelleştirilmesi, yine, TEDAŞ'a bağlı dağıtım şebekelerinin 29 görev bölgesine ayrılarak özelleştirilmelerinin önünün açılması, yasal mevzuatı ve hukuksal süreci kolaylaştırmak için Tahkim Yasasının çıkarılması, Elektrik Piyasası Kanunu ve son olarak da TEAŞ'ın Üretim, İletim ve Ticaret A.Ş. olarak 3'e ayrılması ile enerji yönetiminde dağınık ve çok başlı bir dönem oluşturulmuştur.

Elektrik Mühendisleri Odası yıllardır, sektörde faaliyet gösteren EİEİ, DSİ, MTA, ETİBANK, İLLER BANKASI, TKİ, TTK gibi kuruluşların Enerji Bakanlığının eşgüdümünde ortak politikaları birlikte belirlemesinin Ülkemiz için yaşamsal önemde olduğunu sık sık vurgulamıştır.

- Elektrik enerjisi, sanayileşmenin ve kalkınmanın en temel unsuru olarak Ulusal Bağımsızlığımız açısından en hayati sektör olmasına,
- Büyük ölçekli yatırımları gerektirdiği için stratejik bir ulusal planlama mantığıyla hareket edilmesi gerekmesine,
- Depo edilememe özelliği nedeniyle üretim-iletim ve dağıtımının merkezi bütünsel bir yapıya sahip olması gerekmesine,

Sonuç olarak doğal bir KAMU TEKELİ olması gerekmesine rağmen,

Enerji Sektörünün bütünlüklü yapısı adım adım tahrip edilmiştir.

Değerli Basın Mensupları;

Daha öncede belirttiğimiz gibi bugünlere adım adım uluslararası sermayenin ihtiyaçlarına uygun bir politika tarzı ile getirildik. Hatırlarsınız, 1990'lı yıllarda önce "Enerji Krizi" var denildi. Karanlıkta kalacağız söylemleriyle dünyada işsiz kalan Nükleer Santral Firmalarına pazar olanakları yaratılmaya çalışıldı. Ardından, enerji krizi bahane edilerek, birçok Yİ, YİD projeleri hiçbir denetim ve planlamaya bağlı olunmaksızın Enerji Bakanlığı tarafından onaylandı. Aslında bu durum, Elektrik Mühendisleri Odası dışında 1999 yılında Devlet Planlama Teşkilatının Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına yazdığı uyarı yazılarıyla da dile getirilmişti. 2002 Yılında ise yaşanan bu durum, DÜNYA BANKASI uzmanlarını bile şaşırtacak bir noktaya gelmiştir.

Dünya Bankası Uzmanları James Moose, Ranjit Lamech ve Dejan Ostojik tarafından hazırlanan 28 Mart 2002 tarihli ENERJİ MİSYONU isimli Raporda;

"Türkiye'nin Yap İşlet ve Yap İşlet Devret projeleri nedeniyle 2003-2005 yıllarında kullanamayacağı elektriği satın almak zorunda kalacağı, bunun hazineye önemli bir maliyet yükleyeceği" ifade edilmektedir.

Yine söz konusu raporda; Hazinenin, 2001 Yılında, YİD için 248 Trilyon 375 Milyar Lira ödediği, 2002 yılının ilk iki ayında ise, YİD projeleri kapsamında imzalanan -al ya da öde- anlaşmalarına verdiği garantiler nedeniyle 48 Trilyon 977 Milyar Lira ödemede bulunduğu ifade edilmektedir. Bütün bunların bir sonucu olarak, Elektrik Üretim A.Ş. yeniden yaptığı bir düzenleme ile, Yİ Modeli santrallerin devreye gireceği, 2002 sonbaharını dikkate alarak, Linyit ile çalıştırılan santrallerde üretimi kesecek olmasının bir sonucu Türkiye Kömür İşletmelerinden aldığı kömürde %30 kısıntıya gidiyor.

2002 Yılında, TKİ'nin 29 Milyon Ton yerine %30 kısıntıyla 20 Milyon Ton üretim yapması öngörülüyor.

Enerji Bakanlığına göre, 2002 Ocak, Şubat ve Mart döneminde aylık ortalama 1,5 Milyar Kwh olan linyit santrallerindeki üretim;

- Eylülde: 735 Milyon Kwh,
- Ekimde: 586 Milyon Kwh,
- Kasımda: 485 Milyon Kwh’e kadar düşürülüyor.

Değerli Basın Mensupları;

Bunun anlamı şudur. Önümüzdeki aylarda kömüre dayalı termik santrallerin üretim kapasiteleri ya tamamen ya da büyük oranda düşürülecek.

Enerji Bakanlığı bize pahalı ve riskli bir çözüm öneriyor. Yapılan doğalgaz alım anlaşmaları nedeniyle elektrik enerjisi hem pahalı üretilmiş, hem de tüketiciye pahalı olarak sunulmuş olacak.

Kendi doğal kaynaklarımızı neden yeterince kullanmadığımızı soranların ise yurt sevgilerinden şüphe edilecek.

Elektrik Mühendisleri Odası, Enerji Sektöründe yaşanan bu gelişmelerin TBMM'de oluşturulacak bir komisyon ile araştırılmasını ve sorumlulukları bulunanlar hakkında soruşturma açılmasını önermektedir.

V- SONUÇ VE ÖNERİLER

-Ulusal elektrik sisteminin ve enerji sektörünün öncelikli, temel gereksinimlerinin doğru saptanmasıyla kısa ve uzun erimli enerji yatırımlarının zamanında gerçekleşmesine dönük uygun politikalar ve kurumsal düzenlemeler yaşama geçirilmelidir.

-Elektrik üretim, iletim ve dağıtımında optimum yönetimi belirlemek, alternatif enerji kaynaklarının değerlendirilmesinde ulusal çıkarlar önceliğinde karar vermek bağlamında yerli ve özellikle yabancı çok uluslu sermaye baskı zincirinden kopmak zorunludur. Bu noktadan hareketle, yeni ve yenilenebilir enerji alanlarında ulusal teknoloji oluşturmaya yönelik AR-GE çalışmaları desteklenmeli, genel enerji planlamasına bağlı olarak yenilenebilir enerji kaynakları master planı oluşturulmalı, bu kaynakların kullanılmasına yönelik teşvikler (yatırımlara sübvansiyon, düşük faizli kredi, vergi iadesi, vergi muafiyeti vb.) belirlenerek, uygulamaya konmalıdır.

-Stratejik öneme sahip kamu hizmeti niteliği içeren enerji sektöründe planlama, eşgüdüm ve denetleme yönleriyle yeniden merkezi yapılanmaya gidilmeli, sektördeki özelleştirme uygulamalarına son verilerek koordinasyon, yetişmiş insan gücü ekonomik kaynak ve ileri teknoloji politikalarıyla güçlendirilmiş örgütlü ve etkin bir yapı oluşturulmalıdır.

-Enerjinin ekonomik boyutu yanında sosyal ve çevresel boyutları da dikkate alınarak, sektördeki yeni düzenlemeler ile piyasayı serbestleştirmekten çok tröstleştirmektedir, kamu mülkiyeti yerine yerli ve yabancı tekellerin etkin olmasını gerektirecek Elektrik Piyasası Yasasında olumsuzların en aza çekilmesi yönünde, gerekli değişiklik ve düzenlemeler süratle yapılmalı, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun yetki ve görevleri yeniden belirlenmelidir.

-Üretim noktasından son tüketim noktasına kadar sanayi ve ulaşım sektörlerini de içine alan geniş perspektifte verimliliğin artırılması ve bu konuda kişileri bilinçlendirmenin yanında, yaptırım uygulamasına dönük modeller geliştirilmelidir.

-Ülke potansiyelinin %2.97'sinden yararlanılan jeotermal enerjinin tümüyle kullanılmasına dönük yatırımlar yapılmalı, bu konuda araştırma ve kullanımla ilgili yasal düzenlemeler getirilmelidir. Bu çerçevede arama ve işletmeyi koordine edecek bir jeotermal enerji kurumunun kurulması gündeme alınmalıdır.

-Doğayı ve çevreyi kirleten enerji üretiminde vergi zorunluluğu getirilmeli, bu parasal birikim bir fonda toplanarak, yenilenebilir ve temiz enerji teknolojileri için kullanılmalıdır.

-Ülkemizde emisyon emen alanların; ormanların artırılması çalışmalarının sistematik bir şekilde başlatılması ile CO2 emisyonunun azaltılması hedeflenmelidir.

-Genel olarak enerji tasarrufunu sağlayacak politikalar ve zorunlu uygulamalar biran önce yürürlüğe konmalı, kamuoyu bilinçlendirilmelidir.

-Kojenerasyon uygulamaları konusunda ülke düzeyinde geçerli olacak uygulama kodları ve standartlar getirilmelidir.

-Mevcut politikalar doğrultusunda, neredeyse tümüyle dışarıdan alınan doğal gazın, elektrik üretiminde bu denli yüksek oranda kullanılmasının getirdiği ve getireceği sonuçlar gözönüne alınarak, kaynak çeşitliliğine gidilmelidir.

-Ülkemizin kalori değeri düşük, kükürt içeriği yüksek linyitlerinin değerlendirilmesi açısından, yakıt olarak linyitin kullanıldığı termik santrallerimizde akışkan yataklı kazan teknolojilerine geçirilmelidir. Yine SO2 emisyonunun yönetmeliklerle de belirlenen sınır değerlerinin üzerine çıkılmaması yönünde termik santrallerimizde baca gazı desülfüzyon tesisleri kurulmalı ve sürekli devrede tutulmalıdır.

-Güneş enerjisinden yararlanma konusunda teşvik edici politika oluşturulmalı, 2010 yıllarından itibaren kuruluş maliyetleri düşeceği bilinen fotovoltaik piller konusunda AR-GE çalışmalarına başlanılmalıdır.

-Aydınlatma tesislerinde yapılacak tasarruf ve verimlilik analizleriyle, ortamdaki aydınlık düzeyleri belirlenen standart sınırlarda tutulurken, enerji tüketiminin en aza indirilmesi hedeflenmelidir. Enerji kullanımının tüm sektörlerde ve binalar bazında yakından izlenmesine, israfın engellenmesine yönelik mekanizmalar oluşturulmalıdır.

-Çevre dostu ve işletme maliyeti düşük olan rüzgar enerjisinde dünyadaki gelişmelere paralel olarak ülkemiz potansiyelini maksimum düzeyde değerlendirme yönünde ayrıntılı fizibilite çalışmaları yapılmalı, bu konuda gelişmiş teknolojilerle yatırım olanakları sağlanmalıdır.

-Ekolojik tahribata yol açmayan biyo kütle enerjisinin üretimi, yakıtın türü, kullanımı konularında standartlaşmaya gidilmeli, bu yönde kısa, orta ve uzun erimli enerji planlamaları yapılmalıdır.

-Projeleri tamamlanmış hidroelektrik santrallerin yapımı hızlandırılmalı ve ulusal kaynaklara dayalı işletme maliyeti düşük bu santrallerin sisteme girmesi konusundaki bürokratik engeller kaldırılmalıdır.

-Dağıtım şebekelerinin yenilenmesi; kayıpların azaltılması konuları öncelikle ele alınmalıdır.

Kamuoyuna Saygılarımızla.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU

29 MAYIS 2002

Basına ve Kamuoyuna

TMMOB ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI 38. DÖNEM I. KOORDİNASYON KURULU TOPLANTISI BASIN AÇIKLAMASI

Değerli Basın Mensupları;

Elektrik Mühendisleri Odası 38.Dönem I. Koordinasyon Kurulu toplantısını Samsunda gerçekleştireceğiz. EMO, 38.Dönemde seçilen tüm kurulları ile, Samsunda inşaa edilmeye devam eden mobil santrale karşı Samsun Şubemiz ile dayanışma içinde olmak için ilk koordinasyon toplantısını özellikle Samsunda yapmayı tercih etti.

Değerli Basın Mensupları;

Elektrik Mühendisleri Odası olarak ne Samsun'da ne de ülkemizin başka bir yerinde Mobil santral kurulmasını istemiyoruz. Buna ihtiyaç olmadığını söylüyoruz. Bugün, Enerji sektöründe yaşanan plansızlığın yeni bir örneği ile karşı karşıyayız. Bir taraftan elektrik enerjisi üretiminde yaşanan fazlalık nedeniyle termik santrallerimiz ya kapasitelerinin çok altında ya da tamamen çalıştırılmazken, Samsun'a mobil santral inşaa edilmesi, sektörde yaşanan kaosun yeni bir örneğini oluşturmaktadır.

Enerji Bakanlığı yetkilileri kriz gerekçesiyle 2000 yılında mobil santrallerin kurulmasını gündeme getirmiş, toplam kurulu güçleri 615 MW olan 12 mobil santral kurulması için ihale yapmış ve 5 yıl süreli Yap İşlet sözleşmeleri imzalamıştır.

Mobil santrallerin kurulmasına gerekçe olarak belirtilen enerji krizi iddiası doğru değildir. Bugün tam tersine, elektrik enerjisi üretiminde yaşanan arz fazlalığının nedenleri ve sonuçları tartışılmaktadır.

2002 Mayıs sonu itibariyle kurulu gücümüz 29.500 MW' tır. Mayıs ayında Puant Güç ise 16.500 MW değerindedir. 2001 yılında yaşanan ekonomik kriz nedeniyle elektrik enerjisi tüketiminde 2000 yılı tüketim değerlerinin bile altında kalmıştır. 2002 Yılı'nın ilk dört ayında ise tüketim değerlerinde ciddi bir artış söz konusu olmamıştır.

Bütün bunların yanında, özel şirketler tarafından Yap İşlet projeleri kapsamında yapılan ve 2002 eylül-ekim aylarında devreye girecek olan Adapazarı, Gebze ve Aliağa Doğalgaz çevrim santralleri ile ülkemizin kurulu gücü yaklaşık 34.000 MW'a ulaşacaktır.

Bu duruma göre, 2002 Yılı sonbaharında yaklaşık 60 milyar kwh.lık bir üretim fazlası oluşmaktadır.

Buna karşılık olarak yapılan ise, Elektrik Üretim A.Ş tarafından işletilen kömüre dayalı termik santrallerin büyük bir kısmının devre dışı bırakılmasıdır. Bugün, Ambarlı, Hopa, Çatalağzı, Elbistan, Seyit Ömer, Tuncbilek Yatağan, Kangal, Kemerköy, Soma ve Aliağa Termik santrallerinde üretim büyük oranda düşürülmüş, bir kısmı hiç çalıştırılmazken, bir kısmının da değişik üniteleri devre dışı bırakılmıştır.

Önce enerji krizi bahanesi ile nükleer santral kurmak istediler olmadı, ardından sektörün merkezi bütünsel yapısını parçalayıp özelleştirmelere açtılar, bu amaçla hiç bir denetim ve planlama olmadan Yap-İşlet, Yap-İşlet-Devret projelerini gündeme getirdiler, şirketlerle yapılan alım

garantili sözleşmelerde hukuksal süreci bertaraf etmek için TAHKİM yasasını çıkardılar. Sonuç olarak Enerji Sektörü çok başlı ve keyfi bir yönetim modeli ile ticari bir alan olarak uluslar arası sermayenin denetimine açıldı.

Enerji temininde kaynak çeşitliliği, gerek enerji arzının sürekliliği gerekse ulusal güvenlik açısından önemlidir. Bugün, ülkemiz elektrik enerjisi üretiminin %40'ı doğalgazdan temin edilmektedir. Önümüzdeki yıllarda sisteme dahil olacak doğalgaz santralleri ile bu oran %60'lar seviyesine ulaşacaktır. Doğalgaz kaynakları olan ülkelerde bile elektrik enerjisi üretiminde doğalgazın kullanılma oranı %15'leri geçmemektedir. Kendi kaynaklarımıza dayalı ulusal bir enerji politikası terk edilerek dışa bağımlı tek bir kaynağa yönelmiş olmanın sonuçları ise önemli riskler içermektedir.

Bütün bunların yanında, tam bir doğa ve çevre felaketi oluşturan Mobil Santral projelerinin gündeme getirilmesi, enerjisi sektöründe merkezi yapıdan uzak çok başlı bir yönetim anlayışının sonuçları olarak ortaya çıkmaktadır.

En çok 30 MW gücünde olması gereken mobil santraller, 100 MW gücünde sabit ve 5 yıllık sözleşmelerle çalıştırılarak yasa ve yönetmelikler hiçe sayılmaktadır.

Mobil santraller enerji literatüründe acil durum santralleri olarak nitelendirilmektedir. Bunun temel nedeni ise, çevreye verdikleri yüksek tahribat ve birim maliyetlerinin çok yüksek olmasıdır.

Daha önce, Dalaman'a, Giresun'a, Trabzon'a ve Bartın'a kurulması düşünülen ancak, yöresel tepkiler nedeniyle bu kez de Samsun'da gündeme getirilen santral, 2X100 MW olup mobil değil kalıcı bir santraldir. Ancak mobil santraller gibi özelliklere sahiptir. Bu yüzden ki mobil santral ihalesinde bir hukuk skandalı yaratılarak, Gayri Sıhhi Müesseseler Yönetmeliği, Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği ve Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğinde değişiklikler yapıp ilgili Yönetmeliklere geçici maddeler ilave edilmek suretiyle mobil santrallerin kurulması önündeki hukuksal engeller kaldırılmak istenmiştir.

29 Eylül 2000 Tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren ÇED Yönetmeliğine eklenen geçici 6.madde de şu ifadeler yer almaktadır.

"Mobil ve yüzer elektrik santralleri ve bu santrallerin enterkonnekte şebekeye bağlantısını sağlayacak enerji iletim hatları, santrallerde kullanılacak petrol, petrokimyasal veya kimyasal ürün depoları ile limanlar, iskeleler ve rıhtımlara ilişkin faaliyetlere bu Yönetmelik hükümleri 31.12.2002 tarihine kadar uygulanmaz."

Özetle şu denilmektedir. 31.12.2002 tarihine kadar kuracağın mobil santrallerde, çevre ve insan sağlığını dikkate almama hakkını sana yönetmeliklere ekledğim geçici maddeler ile sağlıyorum.

Değerli Basın Mensupları;

Bütün bunlara karşın birkaç gün önce önemli bir gelişme yaşanmış ve yapılan uygulamanın yanlışlığı hukuksal olarak da kanıtlanmıştır.

"Gayri Sıhhi Müesseseler Yönetmeliğinde" yapılan değişikliğin iptali için Çevre Mühendisleri Odası tarafından Danıştay Başkanlığına açılan dava sonuçlanmış ve söz konusu yönetmelikte yapılan değişiklik iptal edilmiştir.

Samsun'da inşaa halinde olan Mobil Santralde 6 numaralı fuel oil kullanılacaktır. 6 no'lu fuel oil'in kalorifer yakıtı olarak bile kullanılması yasaktır. TÜPRAŞ tarafından üretilen fuel oil'de %3 ile 4 arasında kükürt bulunmaktadır. Bu tesisler için Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğinde belirtilen kükürt dioksit emisyon sınır değeri 1700 mg/Nm3'tür. Ancak mobil santraller tarafından atılacak olan baca gazındaki kükürt dioksit konsantrasyonu 5000 mg/Nm3'ten büyük olacaktır. Azot dioksit emisyonları için de durum çok farklı değildir. Yönetmelikte belirtilen sınır değeri 800 mg/Nm3 iken, tesisten kaynaklanacak olan baca gazındaki konsantrasyon 2500 mg/Nm3 değerinden daha yüksek olacaktır. Bu durumda çevresel etkileri değerlendirmeden, baca gazı arıtma tesisi kurulmadan böyle bir tesisin yapılması geri

dönüşü olmayan onarılamaz hasarlara neden olacaktır. Bu şekilde Samsun'da doğa ve çevre felaketine davetiye çıkarılmaktadır.

Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yapılan hava kirliliği değerlendirmelerinde kükürt dioksit konsantrasyonunun en yüksek bulunduğu iller %312 ile Tekirdağ, %267 ile Samsun ve %248 ile Kütahya olarak belirtilmiştir.

Yine, bir önceki yılda hava kirliliğinde en çok artış görülen il olarak %709 ile Samsun birinci olarak açıklanmıştır. Bu tespitler yapılırken Samsun TÜGSAŞ (Azot) Fabrikasının 1,5 yıldır hava kirliliği yaptığı gerekçesi ile çalıştırılmayan sülfirik asit tesisleri Mayıs 2002'de devreye alınmıştır. Tüm bu gerçekler ortada iken, yıllarca çevreye verdikleri zarar nedeniyle yöre halkına mahkeme kararları ile tazminat ödemek zorunda kalan TÜGSAŞ (Azot), KBI (Bakır) fabrikalarının meydana getirdiği hava kirliliğine 40 kat daha fazla kirlilik yaratacak olan 2X100 MW kurulu gücündeki mobil santrallerin ilave olarak aynı yöreye yapılmasında ısrar edenler ve Samsun'da bu tesisin inşasına tepki gösteren tüm meslek kuruluşlarının ve kamuoyunun haklı tepkilerine kulak tıkayanlar, yaşanacak bu çevre felaketinin tarih önünde sorumlusu olacaklardır.

Samsun çevresinde bulunan Hasan Uğurlu, Suat Uğurlu, Altınkaya ve Derbent Hidrolik santrallerinin toplam kurulu gücü 1322 MW'dır. Yine yörede 60 MW gücünde Topçam ve 570 MW gücündeki Boyabat hidroelektrik santrallerinin inşaa halinde olduğu bilinmektedir.

Samsun dahilinde 200 MW'lık tüketime karşılık 4 santralde ortalama 490 MW üretim yapılmaktadır. 832 MW yedek üretim kapasitesi beklemektedir. Bu durumda yaklaşık 290 MW üretim fazlası çevre illerde tüketilmektedir.

Bütün bunların yanında, mobil santralin kurulduğu Tekkeköy Belediyesi tarafından, her iki santrale 95 milyar TL kaçak inşaat cezası uygulanmıştır. Ayrıca, Tekeköy Belediyesi'nin 16 Nisan 2002 tarihli yazısında, yapılan kaçak inşaatın hacmi sebebiyle yıkım gücü olmadığından bahsedilerek, Samsun Valiliğinden yıkım için makine ve ekip talep edilmiş, ancak Samsun Valiliği bu talebi yerine getirmemiştir. Belediyenin bu talebine rağmen mobil santral inşaatı hızla devam etmektedir.

Değerli Basın Mensupları;

Elektrik Mühendisleri Odası 38.Dönem Koordinasyon Kurulu olarak Samsun'dan tüm yetkilileri bir kez daha uyarıyoruz. Gayri Sıhhi Müesseseler Yönetmeliğinde yapılan değişikliğin yargı kararı ile iptal edilmesi yeni bir sürecin başlangıcını oluşturmaktadır. Büyük bir olasılıkla diğer 3 yönetmelik değişikliği de yargı kararları ile iptal edilecektir. Artık mızrak çuvala sığmıyor. Enerji sektöründe kamu hizmeti ve planlama anlayışının terk edilmesiyle yaşanan kaosu sonuçları bugün ortadadır. Artık ulusal bir enerji planlamasının sektörün tüm kesimleri ile birlikte ivedilikle gerçekleştirilmesini, IMF ve Dünya Bankasının talimatlarıyla uygulanan politikaların terk edilmesini istiyoruz. Kamuoyuna Saygılarımızla.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
38. DÖNEM KOORDİNASYON KURULU
7-8 HAZİRAN 2002

Basına ve Kamuoyuna

TÜRKİYE ELEKTRİK KURUMUNDA (TEK) YAŞANAN SENARYO TÜRK TELEKOM İÇİN DE SAHNEYE KONUYOR!

TÜRK TELEKOM'UN YENİDEN YAPILANDIRILMASI İÇİN GÖREVLENDİRİLEN AMERİKA'NIN EN ŞAİBELİ DANIŞMANLIK ŞİRKETİ "ARTHUR ANDERSEN" TARAFINDAN HAZIRLANAN PLANA GÖRE TÜRK TELEKOM DOKUZA BÖLÜNÜYOR!

BU ŞEKİLDE TÜM KAMUSAL VARLIKLARIMIZ IMF'NİN EMRİYLE BİR BİR ELDEN ÇIKARILIYOR.

Yıllardan beri uygulanan ve tüm kamu kaynaklarının yerli ve yabancı sermayeye peşkeş çekilmesine neden olan özelleştirme zihniyeti, Türk Telekom'da da son adımlarını atıyor.

Son iki ayda basında yeralan haberlere göre Türk Telekom'un 8 ayrı şirket ve bir holding olmak üzere 9 ayrı bölüme ayrılacağı açıklanmıştır. Bu uygulama ile Türk Telekom bölünerek en karlı olan kısımlarının kısa sürede elden çıkarılması hedeflenmektedir.

Türk Telekom'un özelleştirilmesi Türkiye'nin ulusal bilgi ve iletişim altyapısını çok uluslu tekelleşimin denetimine açma operasyonudur. Elektrik Mühendisleri Odası Enerji Sektöründe de benzeri yaşanan bu oyuna seyirci kalmayacaktır.

Bilindiği gibi yıllardır stratejik bir kamu hizmeti olarak TEK bünyesinde sürdürülen elektrik enerjisi üretim-iletim ve dağıtımını özelleştirmek için merkezi bütünsel yapının parçalanması gerekiyordu.

Bunun ilk adımı olarak Türkiye Elektrik Kurumu (TEK), TEAŞ ve TEDAŞ olarak ikiye ayrılmış, bunun ardından, TEAŞ'ın Üretim, İletim ve Ticaret A.Ş. olmak üzere üçe ayrılması ile enerji yönetiminde dağınık ve çok başlı bir dönem oluşturulmuş, enerji sektörü tam bir kaos ortamına sürüklenmiştir.

Şimdi IMF, Türk Telekom'da da aynı senaryonun uygulanmasını emrediyor. Türk Telekom'un özelleştirilmesine giden süreçte, ilk adı PTT olan kurum, önce Posta Telgraf (PT) ve Türk Telekom (TT) olarak ikiye ayrıldı. Daha sonra 4502 Sayılı yasa ile Türk Telekomun hukuki yapısında değişiklikler yapılarak KİT statüsünden çıkartılıp anonim şirket haline getirildi. İki kez satış için ihaleye çıkılmasına rağmen, satışın gerçekleştirilememesi üzerine uygulamaya konulan yeni plana göre, Türk Telekom A.Ş. bir holding bünyesinde sekiz ayrı şirkete bölünüyor.

Türk Telekom'un bölünmesini kim hangi gerekçeyle istiyor.....?

Türkiye'nin IMF'ye verdiği 31 Temmuz 2001 tarihli ek niyet mektubuna göre Türk Telekom'un yeni şirketleşme planının 2001 yılı sonuna kadar hazırlanması taahhüt edilmişti. Şirketleşme planını hazırlamak üzere Arthur Andersen Firması ile sözleşme imzalandı.

Kimdir bu Arthur Andersen Firması.....

Amerika'nın en büyük enerji şirketi ENRON'un iflasında, şirket bilgilerini hissedarlardan ve kamuoyundan gizlemek, belgeleri tahrip ve imha etmek, ayrıca adaleti yanıltmaktan Amerikan Houston Bölge Mahkemesi tarafından suçlu bulunan söz konusu şirketin, Amerika'nın en büyük telekomünikasyon şirketlerinden Worldcom'un da danışmanlığını yaptığı biliniyor. Kamuoyuna

yanşıyan haberlere göre, ENRON'da yaşanan skandaldan sonra Amerikan Telekomünikasyon Şirketi Worldcom'un da muhasebe kayıtları ile oynanarak 3.8 milyar dolarlık usulsüzlük yapıldığı ortaya çıktı.

Böylesine usulsüzlük ve şaibelerle dolu işlemlerden sabıkalı bir şirketin ülkemizde enerji ve haberleşme sektöründeki BOTAŞ ve TÜRK TELEKOM gibi kamuya ait iki stratejik kurumda danışmanlık hizmetlerini sürdürüyor olması ciddi bir soru işaretidir.

Hangi kriterlerle seçildiği belli olmayan şaibeli ve güvenilirmez bir şirketin hazırladığı raporla Türk Telekom'un yeniden yapılandırılmak üzere sekiz şirket ve bir holding olmak üzere dokuz ayrı şirkete ayrılması, ülke ihtiyaçlarından değil yerli ve yabancı çok uluslu tekellerin taleplerine göre yapılmaktadır.

Şimdi uygulamaya konulan yeni senaryolar ile iki operasyon birlikte yapılacaktır.

1-Sekiz ayrı şirket bir de holding olmak üzere Türk Telekom'dan 9 ayrı Yönetim Kurulu, 3 adet kurul (yatırım, atama ve ücretlendirme) ve 4 adet Başkan ile herbir Şirket için ortalama 5 Daire Başkanlığı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Bu işlem 56 Yönetim Kurulu üyeliği, 9 Genel Müdür, en az 2 katı Genel Müdür Yardımcısı ve 40 tane Daire Başkanı demektir. Bu da 128 tane üst düzey kadro oluşmasını sağlayacaktır.

Halen, 24 üst düzey yönetici ile yürütülen hizmetler yeni yapılanma ile 137 kişi ile yürütülecektir. Kısaca 113 kişiye daha üst düzey yöneticilik kadrosu sağlanacaktır. Bu şekilde, siyasi kadrolaşmanın önü daha da açılmış olacaktır. Bu kurulacak şirketlerin alt birimlerinin ne şekilde oluşturulacağına ilişkin hiçbir ön çalışmanın yapılmamış olması da ayrı bir soru işaretidir.

2- Önerilen Holding ve Şirket yapısı fiili anlamda Türk Telekom'u işlemez hale getirecektir. Bu şekilde diğer özelleştirmelerde olduğu gibi kurum kısa bir süre sonra zarar eden çok başlı ve deneyimsiz elemanlardan oluşan bir yapıya dönüşecek, bu şekilde özelleştirmenin gerekli olduğu konusunda kamuoyu daha kolay ikna edilebilecektir.

Ülkemizde özelleştirme adına tüm kamusal alanların tasfiyesinde aynı plan uygulanmaktadır. Önce kurumların içleri boşaltılarak ve bölünerek çalışamaz hale getiriliyor, ardından yatırımlar durdurularak kurumlar kısa sürede ciddi görev zararları ile karşı karşıya bırakılıyor. Kendisini milliyetçi olarak tanımlayan bir iktidar tarafından IMF programları doğrultusunda yapılan bu uygulamaların olumsuz sonuçlarını ülkemiz her alanda yaşayarak görecektir, "milliyetçilik" söylemleri ile ülkemizin ulusal bağımsızlığının nasıl yok edilmek istendiğine şahit olacağız.

Tüm kamuoyunu yaşanan bu olumsuzluklara seyirci kalmamaya çağırıyoruz.

Türk Telekom'un verimli bir kuruluş olarak çalışması için;

- Türk Telekom'un özelleştirilmesinden vazgeçilmeli, Kurumun siyasi etkilerden bağımsız sağlıklı bir çalışma ortamına kavuşması sağlanmalıdır.
- Ciddi bir planlama ile Kurumun kısa orta ve uzun vadede yapacağı tüm yatırımlar belirlenmeli ve uygulamaya konmalıdır.
- Kurumun bünyesinde uzun yıllar görev yapmış, bilgi ve deneyim sahibi kadroların partizan uygulamalarla görevlerinden uzaklaştırılmasına son verilmeli, deneyimli kadrolar eski görevlerine iade edilmelidir.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
9 TEMMUZ 2002

Basına ve Kamuoyuna

TEMMUZ 'DA MÜHENDİSLER YİNE UNUTULDU! SİYASİ İKTİDAR KENDİ KRİZİ İLE MEŞGUL İKEN, YOKSULLUK SINIRINDA YAŞAYAN KAMU ÇALIŞANI MÜHENDİSLERİN HAKLI TALEPLERİNİN MUHATABI YOK. ÇÜNKÜ ORTADA SİYASİ BİR İRADE YOK.....

2001 yılında yaşanan Cumhuriyet tarihinin en büyük ekonomik krizinin ardından yeni bir siyasi kriz ile karşı karşıyayız. Avrupa Birliği ve erken seçim tartışmalarının sürdüğü bir dönemde DSP içerisinde yaşanan iç tartışmalar ve istifalar ile siyasi kriz iyice derinleşmiş, Başbakan Sayın Bülent Ecevit ile beraber neredeyse tüm ülke hastalıklı hale getirilmiştir.

Tüm bu gelişmeler yaşanırken kamu çalışanlarının ikinci altı ayı içeren temmuz ücretlerinde yine herhangi bir iyileştirme görülüyor. Kamuda çalışan binlerce mühendisin yoksulluk sınırının altında yaşamaya devam etmesi isteniyor.

Ülkemizin gelişmesinin, üretim ve sanayileşmenin temel unsuru olan mühendislerin kamuda aldıkları ücretlerin düzeltilmesine yönelik hiçbir çalışma yapılmaması ülkemiz geleceğinin gözden çıkarıldığını göstermektedir.

1 Temmuz 2002'den itibaren asgari ücret net 184 Milyon 251 Bin TL, aylık sınırı 334 Milyon TL, yoksulluk sınırı ise 1 Milyar 15 Milyon TL olarak açıklandı.

Kamuda en az 20 yıllık hizmeti olan mühendisler son 8 yılda ortalama 450 Dolarlık bir aylık ücretle yaşamaya mahkum edilmiştir. Bu ücret işe yeni başlayan 8.derecedeki mühendis için 350 Dolar düzeyindedir. Kamuda çalışan mühendislerin gerek özlük hakları gerekse ücretleri açısından içine düşürüldükleri durum karşısında Elektrik Mühendisleri Odası bir kez daha siyasi iktidarı uyarmaktadır.

Kamuda çalışan mühendislerin ücretleri öncelikle insanca yaşanacak bir seviyeye çıkarılmalıdır. Kriz gerekçe gösterilerek kamu çalışanlarını yok sayan politikalardan vazgeçilmelidir.

Kamuda çalışan mühendisler yıllarca;

-Şantiyelerde, fabrikalarda, işletmelerde, atölyelerde bilgi, deneyim ve emekleriyle üretim sürecinin içinde yer almalarına, ulaşımdan haberleşmeye, enerjiden madencilığa kadar yaşamın her alanında proje çizerek, onaylayarak, istihaklara imza atarak Kamunun sorumluluğunu taşımalarına rağmen, bugüne kadar yaşanan tüm krizlerin bedelini diğer kamu çalışanları ile beraber ödemişlerdir.

Artık yeter. EMO, mühendislerin tüm ekonomik ve sosyal haklarının kazanılmasında diğer kamu çalışanları ile birlikte EMEK PLATFORMU'nun hükümete sunduğu taleplerin biran önce yerine getirilmesini istemektedir.

**ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
11 TEMMUZ 2002**

Basına ve Kamuoyuna

SON GÜNLERDE BALIKESİR VE MARMARIS'TE MEYDANA GELEN ORMAN YANGINLARI İLE ÜLKEMİZİN EN DEĞERLERİ ALANLARI YOK OLMAYA DEVAM EDİYOR

Orman Genel Müdürlüğü Orman Koruma ve Yangınla Mücadele Dairesi Başkanlığı'nın Haziran ayına kadarki verilerine göre, Türkiye'de Ocak ayından bu yana 471 orman yangını çıkmış ve 638 hektar orman alanı zarara uğramıştır. Yangınların çıkış nedenleri ile ilgili olarak yapılan sıralamada, insan faktörü önemli bir yer tutmaktadır. Yapılan incelemelerde çıkan orman yangınlarının ihmal ve dikkatsizliklerden kaynaklandığı, yangınlarda, çoban ve anız ateşi ile sigara izmaritlerinin yanı sıra yıldırım düşmesinin de etkili olduğu, bir kısım ormanlık alanların ise kasten yakıldığı ifade edilmektedir.

Durum böyle iken, hiçbir ön araştırma yapılmadan ve uzmanlardan oluşmuş bir heyet kurularak inceleme ve soruşturma raporları hazırlanmadan en son meydana gelen Balıkesir ve Marmaris bölgelerindeki yangınların Enerji Nakil Hatlarından kaynaklandığını ileri sürmek, doğru bir yaklaşım değildir.

Özellikle yetki ve sorumluluk sahibi kişi ve kurumların ciddi bir araştırma yapmadan kamuoyunu yanıltan alale acele açıklamalar yapmalarını doğru bulmuyoruz.

Geçtiğimiz günlerde Balıkesir Kepsut'ta yanan yaklaşık 2500 hektarlık alan ile ilgili olarak Orman genel Müdürü Cahit NASIRLI yangının yüzde doksanbeş ihtimalle TEDAŞ'ın Enerji Nakil Hattındaki tellerin sıcak nedeniyle genleşerek kısa devre yapmasından kaynaklandığını belirtmişti.

Oysa, Balıkesir bölgesindeki yangınla ilgili olarak hazırlanan bilirkişi raporunda, yangının Enerji Nakil Hatlarından kaynaklandığına dair bir tespit bulunmamaktadır. Hazırlanan bilirkişi raporu mahkemeye de intikal etmiştir.

Bu konuda TEDAŞ Genel Müdürlüğü'nün basına yansıyan açıklamalarında da, söz konusu yangının Enerji Nakil Hatlarından kaynaklanmadığı belirtilmiştir.

Marmaris'teki orman yangınıyla ilgili yapılan ilk tespitlere göre de, yangının çıkış nedeni olarak, Orman Bakanlığına ait sosyal tesisin trafosunda meydana gelen arızanın sebep olduğu belirtilmektedir.

Burada esas sorgulanması gereken konu "Elektrik Tesisleri Kuvvetli Akım Yönetmeliği"ne göre, trafo aboneli aboneli olan tesislerde bulunması gereken elektrik mühendislerinin yerine, sorumsuz ve yetkisiz kişilerin bulundurulmasıdır. Orman Bakanlığı da bu nedenle suçlu ve haksızdır.

Yine Bodrum'un yokuş başı mevkiinde çıkan orman yangınının söndürülmeyen piknik ateşinden çıktığı ve bu konuda iki kişinin gözaltına alındığı açıklanmıştır.

Elbette Enerji Nakil Hatları veya kent içi dağıtım şebekelerinden meydana gelen arıza ve kaçaklar yangınlara neden olabilir.

Ancak, bu durumun tespiti konunun uzmanları tarafından bilirkişi raporlarıyla belgelenmeli ve kamuoyu böyle bir incelemenin sonuçları üzerinden bilgilendirilmelidir.

Bugün ormanlık alanlarımızın korunmasına yönelik olarak alınması gereken önlemler vardır. Özellikle ormanlık bölgelerde, Enerji Nakil Hatlarının geçtiği yerlerde, hattın altına gelen belli bir bölgedeki ağaçların kesilerek güvenlik hattının oluşturulması ve riskin bu şekilde azaltılması gerekmektedir.

Ayrıca, karayolunun yakınında bulunan Ormanlık arazilerin güvenliği açısından yol kenarlarının sürekli temizlenmesi gerekmektedir.

Tüm bu önlemler alınmadığı zaman, orman yangını çıktığı anda verilen mücadelede kullanılan ekip ve ekipmanlar ile yanan ormanlık alanın kendisi, ülke ekonomisi açısından daha büyük bir maliyet ve kayıp oluşturmaktadır.

Sonuç olarak; ülkemizde her orman yangını sonrasında, yangının çıkış gerekçesini bütün yönleriyle inceleyerek değerlendirmek yerine, yeterli bilgiye sahip olmadan, meydana gelen olayın sebebinin Enerji Nakil Hatları olduğunu söylemek, tam bir kolaycılık ve sorumluluktan kaçma örneğidir.

Bu tür açıklamaların; bundan sonra meydana gelebilecek benzer olaylara da gerekçe oluşturması açısından yanlış ve bilinçsiz açıklamalar olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Saygılarımızla,

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
20 AĞUSTOS 2002

Basına ve Kamuoyuna

BİR ÖZELLEŞTİRME SOYGUNUNUN ANATOMİSİ: AKTAŞ'TAKİ KAMU ZARARI AKIL SINIRLARINI ZORLUYOR- 1.3 KATRİLYON TL!

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO)'nın yıllardır takip ettiği ve dava üstüne dava açarak kamu çıkarlarını korumaya çalıştığı AKTAŞ sorununun gelinen aşama, kamunun zararının ne denli korunmuş boyutlara ulaştığını göstermiştir.

AKTAŞ'e el konulmasından sonra Enerji Bakanlığı Teftiş Kurulu Raporları sonucu Enerji Bakanlığı'na bağlı Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt Anonim Şirket (TETAŞ) tarafından alacakların tahsili için dava açılmıştır.

Raporda, AKTAŞ A.Ş. ile enerji bürokratları ve siyasiler arasındaki çıkara dayanan ilişki gözler önüne serilmekte ve Elektrik Mühendisleri Odası'nın yaptığı uyarıların ve mücadelenin haklılığı bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Ortaya serilenler EMO'nun her söylediğinin doğru olduğunu göstermektedir.

Rapor Dudak Uçuklatıyor

Enerji Bakanlığı Teftiş Kurulu'nun 7.05.2002 tarih ve B.15.0.TKB.Onay No:67 sayılı raporuna göre:

- Aslında periyodik olarak her yıl en geç bir sonraki yılın ilk iki ayında yapılması gereken Ön Denetim ve buna bağlı Mahsuplaşma işlemleri 1990-1997 yılları (1994) hariç hiç yapılmamış, 1994 yılında ise daha sonra iptalini gerektirecek kural eksiklik ya da yanlışlarıyla gerçekleştirilmiş, bunun sonucunda da önce zararın oluşumuna daha sonra da yıllar itibarıyla sürekli artmasına neden olunmuştur.

- 31. 12. 2001 tarihi itibarıyla kamunun AKTAŞ'tan alacağı 1.006.661.717.597.944 TL (bir katrilyon, altı trilyon, altıyüzaltmışbir milyar, yediyüzonyedi milyon, başyüzdoksanyedi bin, dokuzyüzkırkdört TL) dir. 1998-2002 arasındaki mahsuplaşma hala yapılmamıştır ve oradan gelecek rakam da hala belli değildir. Gecikme faizleri ve cezalarla bu miktar 1.3 trilyon TL'ye ulaşmaktadır.

Mahsuplaşmada, şirketin kendi çıkarları doğrultusunda hazırlayacağı muhakkak olan bilanço ve gelir tablosu yerine gelir arttıran ve gider azaltan unsurlar da dikkate alınarak tespit edilecek fiili işlem rakamları dikkate alınmamıştır.

- Teftiş Kurulu raporuna göre, "hem özelleştirmenin, hem de verimli bir işletmeciliğin gereği olduğu halde giderek artan bir trend izleyip %26'lara ulaşan kayıp ve kaçakların gerçek ve makul değerlere ve mümkünse en çok -şirketin 1990 yılı bütçe tahmin tablosunda öngörüp taahhüt ettiği %8.5'lara indirilmesi gerçekleştirilmemiştir".

- İşletme hakkı devralınarak adına faaliyette bulunulan TEK (TEAŞ-TEDAŞ) Genel Müdürlüğü'nde uygulanan ihale yöntem ve kurallarının benimsenmesi yerine şirketin kendi holding çatısı altında bir takım yan kuruluşlar oluşturulup, çok yüksek bedellerle bu şirketlerden mal ve hizmet alınmasına giderek AR Holding ve ARTAM ailesinin kontrolündeki bu şirketlere haksız kazanç ve mal sağlanmıştır.

- Şirket, TEAŞ'tan satın aldığı enerji bedelini nihai tüketici olan abonelerden satış yoluyla elde ettiği hasılatlardan ödeme sürecinde ortaya çıkan zaman avantajını elindeki faaliyet gelirlerini

repo, faiz vb. finansal imkan ve ortamlarda değerlendirerek kendine faaliyet dışı gelir elde etmiştir.

- Taraflar (TEAŞ ve AKTAŞ) sözkonusu uygulamanın aykırılıklarını gözden kaçırmak üzere zaten faaliyet geliri sayılması gereken repo ve faiz gelirlerinin hasılatı dahil edilmesi karşılığında, tüm tecil ve gecikme faizlerinden ve mevcut davalardan vazgeçilmesi gibi hususlarda karşılıklı feragat adı altında anlaşmışlar, böylece TEAŞ Genel Müdürlüğü'nün zararını arttırmışlardır.

- Muhatapların (AKTAŞ) sermaye şirketi olmaları ve sermayeleri ile sınırlı bir sorumluluk taşımaları nedeniyle mevcut-görünür alacakların garanti altına alınabilmesi için teminata bağlanması yolundaki talimat-uyarı dikkate alınmayarak alacağın tahsil Meşkül = Şüpheli hale getirilmiştir.

- Tüm bunlar Başbakanlık Teftiş Kurulu'nun 8.8. 1997 tarihli "Sonuçları Açık Bırakılmış" 1. Soruşturması ile tespit edilmiş, ancak "Elektrik Enerjisi Dağıtım" görevinde, özel sektörün ilk pilot uygulaması olmasının yanı sıra, mahsuplaşmanın da geçici kayıtlarla yapılması yüzünden zarar sübute ermediği" gerekçeleriyle cezasız bırakılmıştır.

- Enerji Bakanlığı görevlileri, istem ve gereklere aykırı olarak hazırlanmış mahsuplaşmayı; asli görevi olan gelir gider hesap tablosunu kesin olarak ortaya koyacak denetimleri yap(tır)mamış, hiçbir kontrole tabi tutmaksızın aynen kabul ederek Bakanlığa sunmuş ve "Makul Temettü'nün doğru ve sağlıklı tespitine engel olmak suretiyle, görevli şirketlerin fazladan ve haksız gelir elde etmelerine yol açmıştır.

- Tüm bunlar yetmiyormuş gibi, AKTAŞ, şirketle ilgili 1990-95 yılları arasındaki işlem belgelerini "zamanı doldu" gerekçesi ile SEKA'ya satarak yokedilmelerini sağlamış, üstüne üstlük bunun karşılığında SEKA'dan 619 milyon TL tahsil etmiştir.

Bütün usulsüzlüklere rağmen görevli şirketlerle ilgili işlemleri yürüten personel ETKB tarafından dikkat çekici bir şekilde üst görevlere atanmıştır.

Raporda belirtilenlerin yanı sıra faturalarda elektrik stoklanmış gibi gösterilmiş ve AKTAŞ zarar gösterdiği halde temettü dağıtmıştır. AKTAŞ'a gösterilen bu inanılmaz müsamahanın sonunda şirkete el konulmasıyla binlerce küçük hisse sahibi de mağdur olmuştur.

Siyasi Sorumlular Aklanıyor

Yapılan incelemeler sonucu, dönemde görevli olan bürokratlar hakkında görevi ihmal ve görevini kötüye kullanmaktan dolayı dava açılmış ancak görev yapan bakanlar aklanmıştır.

İlgili bakanlar hakkında ceza davası açılması için TBMM'den izin çıkması gerekirken, tazminat davası açılması için böyle bir zorunluluk bulunmamaktadır. Bu nedenle TETAŞ tarafından AKTAŞ ve 47 bürokrata karşı açılan alacak davasına, sorumlu bakan ve müsteşarların dahil edilmemiş olması büyük eksikliktir ve yapılan usulsüzlüklerin devamı anlamına gelmektedir. Bakanların ve dönemin müsteşarının, işlerinin yoğunluğu nedeniyle olan bitenden habersiz olduğu yolundaki gerekçe göz boyamadır. Dönemin enerji bakanları ve hükümetleri bu yolsuzluktan birinci derecede sorumludur. Onları aklamak, "yağmalamalar devam etsin" anlamına gelmektedir.

Elektrik Fiyatları Ucuzlamayacak, Tersine Artacaktır

EMO uzun yıllardan beri takip ettiği AKTAŞ sorununda bir türlü gerçek rakamlara ulaşamamış, elde ettiği belge ve açıklamalardan bir sonuç çıkarmıştır. Bizim öngördüğümüz kamu zararıyla (150 Trilyon üzeri TL), Teftiş Kurulu raporlarında yer alan rakamlar arasında korkunç bir fark vardır ve bu da kamunun ne denli pervasızca yağmalandığının bir göstergesidir. Aradaki fark, kamu harcamalarında şeffaflığın ve denetimin olmamasının bir sonucudur. Hükümetler kamu ve sermaye kuruluşları arasındaki anlaşmaları açıklamamakta, rakamlar gizli tutulmaktadır. Elektrik fiyatları ve dış ülkelerle yapılan doğalgaz anlaşmalarında da aynı sorun vardır.

AKTAŞ örneği enerji alanındaki özelleştirme ve serbest piyasa uygulamalarının nelere yol açacağı- nın en iyi göstergesidir. Enerji Piyasası Yasası'yla bu yağma korkunç boyutlara ulaşacaktır. Ortada

ciddi bir denetim yoktur. Rekabet sonucu elektrik fiyatının düşeceği masaldan ibarettir. Uzun vadede her yerde fiyatlar artmakta ve tüketici mağdur olmaktadır.

Kaynaklar Yağmalandı; Krize Böyle Girdik

Ülkemizde sürekli olarak kaynak sıkıntısından söz edilmektedir. Türk Telekom'daki arabağlantı anlaşmasının sonucu olan 1.2 katrilyon kamu zararı da düşünüldüğünde kaynakların nerelerde harcadığı anlaşılmaktadır. Türkiye dış ülkelerden 1 milyar dolar borç alabilmek için onca taahhüdün altına girerken, sadece AKTAŞ'taki zarar 1 milyar dolar civarındadır.

Türkiye yaşamakta olduğu krize işte bu tür örneklerle gelmiştir. AKTAŞ'ı savunmak için kullanılan "ilk pilot uygulamadır ve üzerine gidersek özelleştirmeler için kötü olur" gerekçesi durumu çok iyi anlatmaktadır. Sermayenin çıkarları adına kamunun ve halkın çıkarları hiçe sayılmakta, elektrik kullanımı lüks tüketim haline getirilmektedir.

AKTAŞ Türkiye'nin Enron'udur. Enron olayı ibret verici bir örnektir. Kamu ve piyasa denetiminin en fazla olduğu ABD'de bir şirketin hangi çapta manipülasyonlar yaptığı, siyasetçiler ve bürokratlarla nasıl kirli ilişkiler içinde olduğu gözler önüne serilmiştir. California eyaleti enerji özelleştirmesi nedeniyle elektriksiz kalma aşamasına gelmiştir. Elektrik Piyasası Yasası ile Türkiye gibi herşeyin çivisinin çıktığı bir ülkede çok daha kötü örnekler yaşanacaktır.

Falcılık Yapmıyoruz, Gerçeklere Dayanarak Geleceği Öngörüyoruz

Aslında bu uygulamalar bile bile yapılmaktadır. Uluslararası tekellerin çıkarları ve küreselleşmeye uyum adı altında kamu işletmeciliğinin içi boşaltılmakta, 80 yılda binbir emekle oluşturulan kamu kurumları bir çırpıda peşkeş çekilmektedir. Bir işletmenin verimli olması için özelleştirilmesi gerektiği safsataadan ibarettir. Mülkiyetin verimlilikle ilişkisi yoktur ve gerçekte sorun denetim, şeffaflık ve işletmecilik sorunudur. "Altın yumurtlayan tavuk" olarak adlandırılan Türk Telekom'un bile bile zarara uğratılmadan önce Türkiye'nin ve dünyanın en karlı kuruluşları arasında olması önemli bir örnektir.

Bugüne kadar enerji, bilişim ve telekomünikasyon alanlarında söylediğimiz herşey ve tüm uyarılarımız maalesef gerçekleşmiştir. Yaptığımız falcılık değil sadece ülkemizi ve halkın çıkarlarını düşünerek geleceği öngörmektir. Enerji açığı, doğalgaz santralleri ve elektrik fiyatlarının yüksekliği üzerine geçmişte söylediklerimizi bugün Enerji Bakanlığı ve Dünya Bankası bile dile getirmektedir. Ancak geçmişte yapılan yanlışların ve yolsuzlukların faturasını tüm ülke ödemektedir ve ödeyecektir. Üstelik bu yanlışlardan ders alındığına dair de bir ipucu yoktur.

Elektrik Mühendisleri Odası AKTAŞ davasını önceden olduğu gibi, şimdi de takip etmektedir ve kamunun çıkarlarını sonuna kadar korumak için üzerine düşenleri yerine getirecektir.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU

12 EYLÜL 2002

Basına ve Kamuoyuna

ELEKTRİK KULLANIMI “LÜKS TÜKETİM” HALİNE GETİRİLMİŞKEN ENERJİDEKİ KAYIP KAÇAKLARIN SORUMLULUĞU SADECE VATANDAŞLARA YÜKLENEMEZ!

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) 'nın yıllardır anlatmaya çalıştığı gibi, elektrik fiyatlarının ülkemizde ne denli yüksek olduğu nedenleriyle birlikte artık kamuoyuna da yansımıştır. Son 20 yıllık yanlış enerji politikaları ve ülkemizin kaynaklarının peşkeş çekilmesi sonucu elektrik kullanımı lüks tüketim haline gelmiştir.

Fiyatların yüksekliğindeki bir etken de enerjideki kayıp ve kaçaklardır. Enerji Bakanlığı son bir yıldır kayıp ve kaçakları azaltmak için pek çok önlemi yürürlüğe koyduğunu açıklamaktadır; ancak medyaya yansıyan bu önlemler gerçeklerin bir kısmını gizlemektedir. Kayıp ve kaçaklardan sadece vatandaşlar sorumlu tutulmakta, TEDAŞ görevlileriyle vatandaşlar arasındaki kovalamaca görüntüleri medyaya yansımakta, kaçaklar cezalandırılacak derken faturasını yatıran dürüst vatandaş bedeli ödemektedir.

EMO olarak uzun yıllardan beri enerjideki kayıp ve kaçakların giderilmesi gerektiğini belirtmekteyiz. Ancak asıl sorumluların gizlenerek tek tek insanların suçlanmasına da karşıyız.

Elektrik fiyatlarının aşırı artışı sonucu kaçak elektrik kullanım artmıştır ancak vatandaşların kullandığı elektriğin fiyatı ucuzlamamakta, onlar da yasadışı yollara sapmayı meşru görmektedirler. Özellikle Doğu ve Güneydoğu illerimizde yaşayan vatandaşlarımız suçlu gibi gösterilmektedir. Bu bölgeler kişi başına düşen milli gelir açısından da en yoksul illerimizdir. Yoksulluktan kaynaklanan sorunların sözü bile edilmemekte, vatandaşlarımız kamuoyuna “hırsız” olarak yansıtılmaktadır.

Kaçaklar sadece hanelerden kaynaklanıyormuş gibi gösterilmekte, ticarethane ve sanayideki kaçaklar gizlenmektedir.

EPDK'nın açıklamalarına göre bölgelere göre tarife kullanılmaya başlanacak, kaçak kullanımın olduğu bölgeler daha fazla fiyat ödeyecektir. Oysa bu uygulamanın bedeli de yine faturasını yatıran dürüst tüketiciye ödetilecektir.

Elektrikte kayıp kaçığın önüne geçmek için vatandaşlar ihbarcılığa yönlendirilmektedir ancak İstanbul başta olmak üzere Batı'daki iller çok daha yüklü faturalarla karşılaşacaklardır. Sürekli sorumlu olarak gösterilen Doğu illerinin Türkiye'deki toplam tüketimden aldığı pay çok düşük iken, İstanbul, İzmir, Bursa, Ankara, Kocaeli gibi metropollerde tüketimin yüzde 47'si gerçekleşmektedir. Buralarda kaçak kullanım düşük gibi görülmektedir, oysa tüketilen elektrik ile karşılığı alınamayan elektrik oranlandığında rakamlar ortaya çıkmaktadır. İstanbul'daki kayıp kaçak oranı gayri resmi verilere göre yüzde 40'tır. Tüketimde konutların payı yüzde 23, sanayinin ise yüzde 40'tır. Diyarbakır'da ise konutların payı yüzde 12, sanayinin payı yüzde 8'dir.

TEAŞ'ın Yİ ve YİD projeleriyle özel santrallara verdiği imtiyazların sonucunda artan elektrik fiyatları yüzünden zor durumda kalan halkımız, EPDK'nın açıkladığı “bölgesel tarifeye” bir darbe daha yiyecektir.

Dağıtım şebekeleri bakımsız durumdadır. Tüm uyarılarımıza karşın yıllardır iyileştirmeye gidilmemiş, ülkenin elektrik altyapısı kendi haline bırakılmıştır. Kamusal denetim doğru dürüst yapılmamıştır.

Elektrik altyapısındaki sorunlar, iletim ve dağıtımdan kaynaklanan kayıplar sözkonusu edilmemekte, ancak kayıp-kaçakta çok önemli payı bulunan ve gerçek enerji kaybı olan “kayıp” bacağı

ise göz ardı edilmektedir. Dağıtım şebekesine verilen enerji ile satılan enerji arasındaki fark "kayıp-kaçak" olarak isimlendirilmektedir. Gerçekte kayıp ve kaçak birbirinden tamamen farklı kavramlardır, ayrı ayrı tesbit edilemediklerinden bir arada anılmaktadırlar. "Kayıp", esas olarak hat ve trafo kayıplarıdır. Hat kayıpları bunun en önemli kısmını oluşturur. Kısaca kayıp enerji, toprağı ve havayı ısıtan faydalanılmayan enerjidir. Öte yandan "kaçak", bedeli tüketicisi tarafından ödenmeden kullanılan enerjidir; başka bir ifade ile yararlanılan, ancak bedeli diğer aboneler tarafından ödenen enerjidir. Elbette kaçığın yüzde yüz oranında önlenmesi için her türlü tedbir alınmalıdır. Ancak, göz ardı edilen "kayıp", ekonomimiz açısından çok önemlidir ve acilen makul değerlere indirilmelidir.

Kayıp-kaçak payı, mesken ve ticarethanelerde tüketilen enerjinin tüketimdeki payı arttıkça çoğalmakta, bunun yanı sıra sanayinin tüketimdeki payı arttıkça azalmaktadır. Belirtilen özellik, sanayinin büyük bir çoğunlukla orta gerilim (OG) şebekesinden beslenmesinden, mesken ve ticarethanelerin ise alçak gerilim (AG) aboneleri olmalarından kaynaklanmaktadır. Bu, AG şebekesinin kayıpları ve AG abonelerinde kaçak imkanı ve ihtimali çok daha fazla olduğundan beklenen bir sonuçtur.

Kayıp kaçakları önlemenin yolu bölgesel tarife uygulamak, vatandaşları ihbarcılığa özendirmek, yoksulluğun nedenlerini ortadan kaldırmadan tek tek insanları ya da bir bölge halkını hırsız olarak suçlamak değildir. Aşağıda verdiğimiz ekte önerilerimiz sıralanmaktadır.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU

25 Eylül 2002

Kayıp-Kaçaklarla İlgili Bilgiler ve Önlemler

Ülkemizde 2000 yılında dağıtım şebekemizdeki kayıp-kaçak elektrik enerjisi miktarı 20 573 500 MWh olmuştur, bu değer elektrik dağıtım şebekemize verdiğimiz enerjinin %17.3'üdür, tükettiğimiz enerjinin ise %20.9'udur. Bu değer gelişmiş ülkelerde %6'lar derecesindedir. 2000 yılında ülkemizde de bu değer sağlanmış olsa idi, yaklaşık 13 500 000 MWh'lik enerji israf edilmeyecek idi. Belirtilen enerji, toplam 2 200 MW gücündeki santralin yıllık üretimine eşittir ve enerjinin satış fiyatı üzerinden karşılığı 1 100 000 000 \$'dır.

İllerimiz, kayıp-kaçak oranı, tüketimin sektörel dağılımı, (mesken + ticarethane + resmi daire) de tüketilen enerjinin sanayide tüketilene oranı, kişi başına tüketilen elektrik enerjisi tüketimi, bakımından 3 ana grupta toplanmaktadır.

Bunlar;

Kayıp-kaçak Oranları Batı Ülkeleri Seviyesinde Olanlar

Bilecik, Zonguldak, Kocaeli, Yalova, Kırklareli, Tekirdağ, Bursa ve Hatay illerimizden oluşan bu grupta kayıp-kaçak oranı %7.9'dur.

Kayıp-kaçak Oranları Türkiye Ortalamasının Çok Üstünde Olanlar

Bu grubun ortak özelliği kayıp-kaçığın Türkiye ortalamasının çok üstünde olması (%59,6) ve elektrik enerjisi tüketiminde sanayinin payının küçük olmasıdır, (17,6). Ancak diğer kriterler bakımından üç alt grup görülmektedir;

Diyarbakır, Hakkari, Muş, Van, Iğdır, Ardahan, Bitlis, Bingöl ve Ağrı illerinden oluşan bu alt grupta (mesken + ticarethane + resmi daire) / sanayide tüketilen enerji oranı yüksektir, (5.2).

Batman, Kars, Siirt ve Mardin'oluşan bu alt grupta (mesken + ticarethane + resmi daire) / sanayide tüketilen enerji oranı ortadır, (1.1).

Tarımsal sulama tüketim payı yüksek (%33) olan Ş. Urfa ayrı bir alt grup oluşturmaktadır.

Türkiye'yi Yansıtan Grup

Yukarıda belirtilenlerin dışındaki illerimizin ağırlıklı ortalaması Türkiye'yi yansıtmaktadır. Bu grupta ortalama değerler Türkiye ortalamasına çok yakındır.

Ancak toplam tüketimimizdeki payı %18 olan İstanbul'dan elde edilen verilerden aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir;

Tüm sektörlerde kaçağa rastlanmaktadır. Ancak, tesbit edilen kaçak enerji miktarının %49'u ticarethanelerde, %47,5'i meskenlerde, %2'si ise sanayidedir. Kaçak, büyük çoğunlukla, sayaç ve ölçü devresinde yapılan hileler ve enerjinin sayaçtan geçirilmemesi suretiyle yapılmaktadır. Kaçağın %65'i abone olmuş tüketiciler tarafından gerçekleştirilmiştir. Tespit edilen kaçak enerji İstanbul'un yıllık tüketiminin %1'i mertebesindedir, bu oran yıllar içinde önemli bir değişiklik göstermemektedir. Kaçak oranında Anadolu ve Avrupa yakası arasında önemli bir fark yoktur.

Kaçağa İlişkin Öneriler

Kofradan sayaç dolabı çıkışına kadar, var ise buatlar ve sayaç dolabı dahil, tüm tesisat mühürlenmelidir.

Taklit edilmesi zor olan mühürler kullanılmalıdır.

Sayaçlar mühürlü sayaç dolaplarının içinde olmalıdır.

Sayaç öncesindeki kolon koruyucuları, var ise, kaldırılmalıdır, kolon koruyucuları sadece sayaç sonrasına konulmalıdır.

Kofralarda ve sayaç dolaplarındaki koruyucular, mandalları dışarıda olan kompakt şalterler ve / veya anahtarlı otomatik sigortalar olmalıdır.

Tüketimindeki ani düşüşü süreklilik kazanan aboneler incelenmelidir.

Hatalı ölçtüğünden şüphe edilen sayaçlar kalibre edilmeli, gerekirse değiştirilmelidir.

Abonelik işlemleri kolaylaştırılarak tüm tüketicilerin abone olması ve kayıt altına alınması yönünde çabalar gösterilmelidir,

Tüm trafo postalarına çekilen toplam enerjiyi ölçecek sayaçlar konulmalı ve aboneler beslendikleri trafo postası ve besleme hattı bazında gruplandırılarak, tahakkuk eden toplam enerjiyle, çekilen enerji mukayese edilmelidir. Ortalama kaybın üzerinde fark olan trafolarla sözkonusu işlem besleme hattı bazında tekrarlanarak kaçak enerji kullanan abonelerin tespitine gidilmelidir.

Kanun ve yönetmeliklere, kaçak enerji kullananlara geriye dönük ve ağır enerji tahakkuku ve ekonomik cezalar getiren maddeler konulmalıdır. Ancak burada, kötü niyetli komşusunun veya görevlinin, yaramaz bir çocuğun, arızalanan sayaç ve ölçü trafosunun ve benzerlerinin mağdurlarının yaratılmaması için, bilerek gerçekten kaçak işlemini gerçekleştirmiş abonelerin cezalandırılmasını sağlayacak ince çizgiye özen gösterilmelidir.

Bu önerilerimizden iç tesisata yönelik olan önlemler, yeni tesislerde uygulanmalı, eski tesislerde ise zaman içinde gerçekleştirilmelidir. Mühürleme işlemi hemen uygulanmalıdır.

Kayıp Azaltacak Önlemler

Bir şebekede, abonelerdeki gerilim nominal değerden düşük ise o şebekedeki kayıp kabul edilebilir değerin üstündedir. Ülkemizdeki dağıtım trafoları büyük bir çoğunlukla %5 üst kademedeki çalıştırılmasına rağmen, gerilim, puant saatlerde 200-210 V aralığına düşmektedir, yani AG de bağlı gerilim düşümü puant saatlerde %15-20 değerine (normal değerin 3-4 katına) çıkmakta, yüklü saatlerde ise %10 -12,5 (normalin 2 - 2,5 katı) civarındadır. Bunun sonucu olarak, kayıp güç, puant saatlerde kabul edilebilir değerin (9-16) katına kadar yükselmekte, yüklü saatlerde ise kabul edilebilir değerin (4-6) katı mertebesindedir. Bu ülkemizdeki kayıp-kaçak oranının gelişmiş ülkelerin takriben 4 katı olmasının açıklamasıdır.

Kayıp azaltmak esas olarak, puant yükün bastırılması ve yükün güne mümkün mertebe dengeli dağılmasını sağlamakla, şebekenin güç faktörünü yükseltmekle ve hat dirençlerinin küçültülmesi yani şebekenin iyileştirilmesiyle mümkün olur.

Kayıp azaltacak ve yatırım gerektirmeyecek önlem önerileri;

Yükün güne dengeli dağılmasını sağlamak için mesal başlangıç saatleri çeşitli sektörlerde farklı

saatlerde olmak üzere saat 05.30 ile 10.00 arasına yayılmalıdır. Bu önlem trafik problemine de büyük oranda çözüm getirecektir.

Puant tarife tüketicilere tüm yönleri ile doğru bir şekilde tanıtılmalı ve duyurulmalıdır; özellikle tüketicilerin ekonomik yarar sağlayacakları tüketim şartları ve zaman dilimleri vurgulanmalıdır.

Türkiye’de imal edilecek ve ithal edilecek tüm flüoresan ve deşarj lamba armatürlerinin, buzdolaplarının, çamaşır makinalarının, klima cihazlarının, su pompalarının, hidroforların, brülörlerin ve asansör motorlarının güç faktörleri en az 0.95 olacak şekilde kendi içlerinde kompanze edilmeleri koşulu getirilmelidir.

Trafo postalarının trafo gücünün %3 mertebesindeki sabit grup ile kompanze edilmesi çok az bir harcama ile gerçekleştirilebilecek bir önlemdir.

Aşırı yüklü trafo ve hatlardan yüksüz trafo ve hatlara yük aktarmak, gereken hallerde postalar arasında trafo değişikliği yapılması, az bir harcamayla, ancak iyi bir mühendislik çalışması ile gerçekleştirilebilecek önlemdir.

Ancak ana çözüm dağıtım şebekesinin iyileştirilmesidir; hemen çok iyi bir etüd, projelendirme ve planlama çalışmasından sonra çok kısa zamanda yeni OG ve AG besleme hatları ve trafo postaları tesis edilmeli ve ömrünü doldurmuş tesisler yenilenmelidir.

Ayrıca yeni yapılacak tesislerde kaybın az olması için Elektrik Kuvvetli Akım Tesisleri Yönetmeliğindeki gerilim düşümü değerleri azaltılmalıdır.

Dağıtım Şebekesini İyileştirme Yatırımının Kaynağı

İyileştirme yatırımının kaynağı israf edilen enerjinin bedelidir (2000 yılında 1 100 000 000 \$). İyi bir planlama ve bir yıl içinde gerçekleştirilecek uygulamayla, bir yıl sonra yapılan yatırım geri alınacaktır. Tüm yatırım, Türkiye’de üretilen ürünler ve bilgi birikimimizle yapılacağından, dışarıya bir kaynak aktarılmayacaktır. Unutulmamalıdır ki israf edilen enerjiyi üretmek için 2000 yılında 500 000 000 \$ lık yakıt ithal edilmiş ve bu yatırım yapılmadığı takdirde bir kaç yıl içinde yapılmak zorunda kalınacak olan toplam 2200 MW kapasiteli, ilave, termik santrallerin sadece mühendislik hizmetleri ve bir yıllık taksit-faizi için 500 000 000 \$ mertebesinde kaynak ihtiyacı duyulacak ve bu kaynak tamamen dışarıya aktarılacaktır.

Sokak Aydınlatması

Türkiye’de sokak aydınlatmasına tüketilen enerjinin %4.6’sı harcanmaktadır. Bu değer Batı ülkelerinde %3 civarındadır. Söz konusu fazlalık yanlış lamba seçimi, özellikle sokakların ve 2. derecedeki caddelerin gereğinden fazla aydınlatılmasından kaynaklanmaktadır; gerçekte buna seçilen lamba tipinin küçük güçlerinin bulunmaması sebep olmaktadır. Kaybın, %3 lere çekilebilmesi için;

Yeni yapılacak tesislerde, sokaklarda, yaya trafiği düşük caddelerde ve sadece taşıt trafiği olan yollarda alçak basınçlı sodyum buharlı lambalar kullanılmalıdır; mevcut tesislerde de tedricen bu tür lambaya geçilmelidir.

Yüksek basınçlı sodyum buharlı lambalar, sadece yüksek yoğunluklu yaya trafiği bulunan caddelerde kullanılmalıdır ve bu lambalar ateşleyici ile çalışan tip olmalıdır.

Lamba güçleri, sokaklarda 0.5 cd/m², caddelerde 1 cd/m², alış-veriş caddelerinde ve otoyollarda ise 2cd/m² lik parlıltı sağlayacak değerlerde olmalıdır.

Düşük kayıplı balastlar kullanılmalıdır.

Maksimum faydanın elde edilmesi için armatür temizliğine ve bakımına özen gösterilmelidir.

Ülkemizde, sokak aydınlatmasındaki fazlalıkla birlikte, kayıp-kaçak, tüketilen enerjinin %22.5 ‘ ine ulaşmaktadır, bu bir ağır kan kaybıdır. Kanamanın durması için kaçağın tamamen önlenmesi ve, göz ardı edilmesine karşılık çok büyük değerlerde olan, “kayıp” bacağına azaltılması için başta yatırım olmak üzere tüm önlemlerin hemen alınması gereklidir.

Basına ve Kamuoyuna

YÜKSEK SEÇİM KURULU VE TELEKOMÜNİKASYON KURUMU'NU GÖREVE DAVET EDİYORUZ:

BİR İMTİYAZ SÖZLEŞMESİ İLE ÜSTLENMİŞ OLDUĞU KAMU HİZMETİNİ KÖTÜYE KULLANAN UZAN GRUBUNA KİM DUR DİYECEK?

Cem Uzan'ın genel başkanlığını yaptığı Genç Parti, Uzan Grubunun sahip olduğu medya olanaklarının yanısıra şimdi de aynı gruba ait TELSİM'in gücünü kendi çıkarları için kullanıyor.

Sürekli olarak TELSİM abonelerine mesaj geçerek propogandasını yapan Genç Parti, hiç kimsede bulunmayan abone numaraları ve teknolojik olanakları kullanarak kamu hizmetini istismar ettiği gibi, siyasal alanda da haksız rekabetin en somut örneğini vermektedir.

Kamuya ait hizmetler için üstlenilen imtiyazlar, kamu hizmetinin gerekleri ve amaçları dışında herhangi bir özel çıkar için kullanılamaz. Ancak Uzan Grubu sahip olduğu imtiyazı TELSİM abonelerine parti propogandası içerikli mesajlar çekerek keyfi bir biçimde kullanmaktadır.

Özelleştirmeyi kamu hizmetinin iyi yürütülmesi için sihirli bir formül olarak sunan siyasal anlayışların, böyle bir durumda bile sessiz kalmaları konunun çarpıklığını ve çelişkilerini gözler önüne sermektedir.

Kamu hizmetinin gerçek sahibi olan Telekomünikasyon Kurumu bu duruma müdahale ederek yapılan uygulamayı durdurmalıdır. Kamu hizmetinin özel şirketlerin elinde pervasızca kullanılmasına izin verilemez. TELSİM aboneleri bu denli bir sorumsuzlukla rahatsız edilemez.

Öte yandan Uzan grubunun sahip olduğu maddi olanaklar, başka hiçbir siyasi partinin elinde bulunmadığından bu tarz bir siyasi propoganda seçim mevzuatına da aykırılık taşımaktadır ve Yüksek Seçim Kurulu da gerekli müdahaleyi bir an önce yapmalıdır.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
2 EKİM 2002

221

Basına ve Kamuoyuna

EMO ÜYESİ ARKADAŞIMIZ HASAN BALIKÇI ALÇAKÇA KATLEDİLDİ

ENERJİDEKİ KAYIP KAÇAKLARDA KAMU GÖREVLİLERİYLE VATANDAŞI KARŞI KARŞIYA GETİRME POLİTİKALARI ARKADAŞIMIZIN HAYATINA MALOLDUĞU GİBİ DİĞER TEDAŞ ÇALIŞANLARI DA TEHDİT ALTINDA

Elektrik Mühendisleri Odası Adana Şubesi'nde 1998-2002 yılları arasında Yönetim Kurulu üyesi ve Şube Sekreterliği, 1998-2000 yılları arasında Adana İKK Sekreterliği,

1993-1996 yılları arasında Enerji Yapı Yol Sen Adana Şube Başkanlığı görevlerinde bulunan Devrimci Demokrat arkadaşımız Hasan BALIKÇI'yı görevi başında alçakça bir saldırı sonucu kaybettik. 41 yaşındaki arkadaşımız evli ve biri 2, diğeri 9 yaşında iki çocuk babasıydı.

Arkadaşımız Hasan BALIKÇI devrimci demokrat niteliğinden dolayı kayıp ve kaçaklarla mücadele bahanesiyle Şanlıurfa'ya sürülmüştür. Hiçbir yatırım ve kamusal denetimin yapılmadığı koşullarda kayıp ve kaçakların en aza indirilmesi için Şanlıurfa'ya geçici görevle gönderilen arkadaşımız, Enerji Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın vatandaşla TEDAŞ çalışanlarını karşı karşıya getirip olabilecek olaylar konusunda güvenlik önlemleri almayan uygulamaları sonucu savunmasız bir şekilde bırakılıp katledilmiştir.

Yaşamı boyunca ülkesinin ve halkının çıkarlarını özveriyle savunan ve bu uğurda aldığı her görevi büyük bir sorumlulukla yerine getiren arkadaşımızı enerji alanındaki yolsuzluklara karşı verdiği mücadelesinde yitirdiğimizin bilincindeyiz.

Enerjiyi kamusal bir alan görmeyip rantıyeye peşkeş çeken, "Beyaz Enerji" vurgunu gerçekleştirip koltuklarında rahat oturanların Hasan BALIKÇI'nın özverisinden alması gereken dersler olması gerektiği inancındayız. Onların sektörde uyguladığı çarpık politikalar sonucunda Hasan BALIKÇI'yı kaybettik. Sektörümüzdeki bu çarpık politikalar sürdükçe, soygun ve talan devam ettikçe daha çok Hasan BALIKÇI'lar yitirilecektir.

Bir daha ifade ediyoruz ki; bu olayın sorumlusu bugüne kadarki enerji politikalarının yönlendiricileri ve uygulayıcılarıdır.

Böylesi acılar yaşamamak, Hasan BALIKÇI'ları kaybetmemek için mevcut enerji politikalarına karşı mücadelemiz onun aydınlattığı yolda sürecek ve bu olay bütün boyutlarıyla tarafımızdan takip edilecektir.

Bu olay bağlamında Enerji Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın ve TEDAŞ yetkililerini kaçak elektriklerle ilgili tutanakları ve sonuçlarını açıklamaya davet ediyoruz.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
19 EKİM 2002

Basına ve Kamuoyuna

HÜKÜMET ÜLKENİN ENERJİ SORUNUNU ÇÖZMEK İSTİYORSA SON YİRMİ YILLIK ENERJİ POLİTİKALARINI BAŞTAN AŞAĞIYA GÖZDEN GEÇİRMELİDİR

3 Kasım seçimlerinin ardından AKP'nin oluşturduğu hükümet, yapılan konuşmalarda elektrik fiyatlarının ucuzlatılacağından bahsetmektedir. Hükümetin ucuz elektrik için önerdikleri; işletme hakkı devri sözleşmelerinin sonuçlandırılması, TRT'nin elektrikten aldığı %3.5'lik payın kaldırılması, kayıp kaçak oranının düşürülmesi ve bölgesel tarifeye geçilmesi, elektrikteki yüzde 18'lik KDV'nin yüzde 8'e düşürülmesi olarak ifade edilmiştir.

Aslında tüm bu söylenenler yeni hükümetin de enerji konusundaki sıkışmışlığını göstermektedir. Bu sıkışıklık son yirmi yıllık enerji politikalarından kaynaklanmadır. Ancak Türkiye'nin enerji sorununu kısa dönemli politikalarla ve kısmi düzeltmelerle çözülemez. Mevcut enerji politikaları ve enerji sistemi toptan masaya yatırılmalıdır.

Geçmiş Politikaların Tahribatı Makyajla Düzeltilemez

AKP'nin seçim bildirgesinde ve hükümet programında geçmiş enerji politikaları eleştirilerek "Geçmiş hükümetlerin, son dönemde uyguladıkları politikaları ile enerji alanını Türkiye için acil ve içinden çıkılması zor bir sorun haline getirdikleri, ülkemizin öngörülebilir büyüme perspektifleri ile bağdaşmayan "al-ya da öde" anlaşmaları, imtiyaz ve işletme hakkı devir sözleşmelerinin, Türkiye'yi taşınması giderek zorlaşan bir mali külfet ile karşı karşıya bıraktığı" belirtilmektedir. Kuşkusuz bu durumun görülebilmesi bizim açımızdan sevindiricidir. Ancak görünen o ki, 58. hükümet de son yirmi yılın özelleştirmeci enerji politikasını benimsemekte, enerji sektörünü serbest piyasaya açmayı savunmakta, üstüne üstlük pahalı, riskli ve sorunlu bir teknoloji olan nükleer santrali yeniden gündeme getirmektedir.

Tercihler yanlıştır, çünkü enerji alanında yaşanan sorunlar son yirmi yıldır elektrik hizmetinin bir kamu hizmeti olmaktan çıkarılıp sermayeye devredilmesi ve rekabete açılması mantığından kaynaklanmaktadır. Ulusal enerji kaynaklarımızın gözardı edilip, kaynaklar konusunda dışa bağımlı olmanızın altında dünyadaki neo liberal dalgaya teslim olmak ve uluslararası enerji tekellerinin isteklerine gönüllü boyun eğmek yatmaktadır. Geçmiş politikaları eleştirmek tek başına yeterli değildir. Yirmi yıldan beri uygulanan enerjide liberalleştirme politikalarını benimsediğiniz zaman dönüp dolaşıp aynı noktaya varırsınız ve makyaj değişiklikler dışında bir şey yapamazsınız. Tek tek sorunlara müdahale etmek yetmez, enerji politikalarının baştan aşağıya ve kökten bir biçimde değiştirilmesi gerekmektedir.

Bu politikaların temeli, merkezi planlamadan vazgeçilerek sektörü yöneten TEK'in önce ikiye, sonra da amip gibi 4 genel müdürlük ve 11 bağlı ortaklık'a bölünmesidir. Bunların yanında bir de özerk EPDK oluşturulmuştur.

Bölünmeyle birlikte sektörün dışa bağımlılığı artmış, aslında kamu tekeli olarak kalması zorunlu olan elektrik hizmeti adım adım serbest piyasaya geçirilme sürecine başlanmıştır.

Sektör yakın gelecekte işletilemez noktaya gelecektir. Sektördeki sermaye kesimlerinin çıkar kavgaları nedeniyle kamu büyük zarar altındadır ve zarar tahammül edilemez boyutlara ulaşacaktır. Hükümet, yapılan sözleşmeler ve uluslararası anlaşmalar nedeniyle bu konuda açmaz içerisindedir.

Şeffaflık Politikası Sözünün Gerçekleşmesini Bekliyoruz

Bunun yanı sıra, yeni Hükümet tarafından kamuoyuna açıklanan "Acil Eylem Planı" ve ardından Mecliste onaylanan Hükümet Programı incelendiğinde, kendi içerisinde çelişkili ve eksik yanlarıyla beraber programın ciddi taahhütler de içerdiği görülmektedir.

Burada açıkça belirtmek isteriz ki Elektrik Mühendisleri Odası, hükümetin enerji, telekomünikasyon, bilişim ve alanımızı ilgilendiren konularda kamu yararına, ülkenin çıkarlarına gerçekleştireceği çalışmalarda emeğini ve bilgi birikimini toplum yararına hazırdır. Siyasetçilerin EMO'nun bugüne dek söyledikleri ve yaptığı uyarıları dikkate almasını öneririz. Unutulmamalıdır ki EMO, enerji ve telekomünikasyon alanlarında bugüne kadar ne söylediye doğru çıkmıştır. Beyaz Enerji davasında ortaya çıkan gerçekler, AKTAŞ örneği, Türk Telekom'la yapılan arabağlantı anlaşması, ÇEAŞ, Kepez ve Kayseri Elektrik örneği, Yİ ve YİD santrallerinin durumu, işletme hakkı devirlerinde karşılaşılabilecek olan sorunlar ve enerji piyasasına geçmemizle yaşayacağımız sorunlar EMO tarafından yüzlerce kez dile getirildi ancak dinleyen olmadı. Yeni hükümetin vermiş olduğu şeffaflık ve odalarla çalışma sözüne sadık kalmasını bekliyoruz.

Bu Soruların Yanıtını Öğrenebilecek Miyiz?

Şeffaflık politikası gereği sanırsanız bundan sonra aslında bizim nedenlerini bildiğimiz ve önceki hükümetlerden yanıtını alamadığımız bazı soruları yeni hükümete sormamız herhalde mümkün olacaktır. Örneğin:

-Sanayi kuruluşlarında ve konutlarımızda kullandığımız elektrik enerjisi için neden fahiş fiyatta para ödemekteyiz?

-Bununla bağlantılı olarak, enerji üretiminde doğal kaynaklarımızın neden ihmal edilmektedir?

-Elektrik enerjisi üretiminin yüzde ellisinin ithal bir kaynak olan doğalgaz ile karşılanması zorunluluk mu yoksa siyasal bir tercih midir?

-İthal edilen ve "ticari sır" olarak kamuoyundan gizlenen doğalgaz alım fiyatları gerçekte ne kadardır ve neden gizlenmektedir?

-Özel şirketlerle yapılan alım garantili Yap-İşlet-Devret ve Yap-İşlet sözleşmeleri ile her santal için yapılan sözleşme bedelleri gerçekte kamu yararı içermekte midir?

-1997 yılından bu yana bekletilen İşletme Hakkı Devri Sözleşmelerinin tekrar gündeme ne şekilde alınacağını belirsizliği sürerken, diğer taraftan yüksek birim fiyatlı alım garantili sözleşmeler TAHKİM yasası karşısında hangi mantıkla yeniden gözden geçirilecektir?

-Özel üretim şirketleri, yapılan sözleşmeler gereğince tam kapasite çalışmakta ve kamuya yüksek maliyette enerji satmaktadır. Buna karşı devlet kendi termik santralleri ile daha ucuza elektrik üretiminden neden vazgeçer bir noktaya gelmiştir, bunun kamuya olan maliyeti nedir?

-Ülkemiz 2001 yılında yaşanan iki büyük krizin olumsuz etkileri ile bir taraftan enerji tüketiminde bir önceki yılın değerlerini ancak yakalamış, 2002 yılında ise devreye alınan yeni doğalgaz santralleri ile enerji üretiminde ciddi bir arz fazlalığı ile karşı karşıya kalmış iken, bugün bütün gelişmiş ülkelerin bir program dahilinde elden çıkardıkları pahalı, eski ve sorunlu bir teknoloji olan nükleer santraller, bütün olumsuzlukları bilindiği halde neden yeniden gündeme getirilmektedir? Nükleer santral için gerekecek bedelin miktarını ve bu bedelle enerji sektörüne ne denli büyük yatırımlar yapılabileceği, eleman yetiştirilebileceği konusunda bir fikriniz var mıdır?

-1993 Yılında TEK'in ikiye ayrılması ile başlayan ve bugün 4 ayrı Genel Müdürlük ve 11 (genel müdürlük statüsünde) bağlı ortaklık biçimine dönüşen çok başlı dağınık yapı bugün sektörün hangi sorunlarını kolaylaştırıcı ve daha işlevsel bir rol üstlenmiştir? Bu yapı ülkenin hangi ihtiyaçlarına göre oluşturulmuştur?

-Uygulanan özelleştirme programı çerçevesinde, Enerji Bakanlığı bünyesinde yer alan kuruluşlar özel işletmecilere devredilmiştir. Bu işletmelere tek çivi çakılmamaktadır. Son 15 yıldır yapılmayan yatırımların sonucu olarak ne tür işletme sorunlarıyla karşı karşıya kalınmıştır ve bu durumun ülkeye zararı ne kadardır?

-Planlama anlayışının terk edilip kurumlara yeni teknik eleman alımına gidilmediği bu uzun yıllar içerisinde, başta mühendisler olmak üzere giderek azalan teknik eleman sayısının sonucu olarak, üretim santrallerinde ve dağıtım şebekelerinde ne tür sorunlar yaşanmıştır?, Bakım ve yenileme faaliyetleri ne oranda yapılabilmiş, meydana gelen arızaların hızla giderilmesine yönelik teknik bir altyapının ve donanımın yeterli hale getirilmemesi sonucu oluşan kamu zararı hangi boyutlara ulaşmıştır?

-Türkiye'nin kamu birikimleri ile uzun yıllar içerisinde oluşturduğu ulusal bilgi ve iletişim altyapısı hangi gerekçelerle çok uluslu tekellerin denetimine açılmıştır?

-Buna yönelik olarak Türk Telekom'un yeniden yapılandırılması adı altında Amerika'nın en şaibeli danışmanlık şirketi olan "Arthur Andersen" tarafından hazırlanan rapor uyarınca, Türk Telekom'un sekiz ayrı şirket ve bir holding olmak üzere dokuza bölünerek, en karlı kısımlarının kısa sürede elden çıkarılmak istenmesi, hangi ulusal ihtiyaçlardan kaynaklı olarak gündeme getirilmiştir?

-Başta Türk Telekom olmak üzere meslektaşlarımızın yoğun olarak çalıştığı kurumlarda, son yıllarda iyice yoğunlaşan

siyasal yandaşlık temelinde yapılan partizanca uygulamaların sonucu olarak kimler asli görevleri ve uzmanlık alanlarından hangi gerekçelerle uzaklaştırılmıştır?

-Ülkemizin gelişmesinde üretim ve sanayileşmenin temel unsuru olan, şantiyelerde, fabrikalarda, işletmelerde, atölyelerde bilgi, deneyim ve emekleriyle üretim sürecinin içerisinde yer alan mühendislerin ulaşımından haberleşmeye, enerjiden madencilığe kadar yaşamın her alanında proje çizerek, onaylayarak, istihaklara imza atarak kamunun sorumluluğunu taşımalarına rağmen neden ekonomik ve sosyal haklarının düzeltilmesine yönelik ciddi bir çalışma yapılmamıştır? Kamuda çalışan ve yoksulluk sınırında yaşayan mühendislerin insanca yaşam talepleri neden gözardı edilmektedir?

ÖNERİLERİMİZ

*Enerjinin ekonomik boyutu yanında sosyal ve çevresel boyutları da dikkate alınmalıdır. Sektördeki yeni düzenlemeler piyasayı serbestleştirmekten çok tröstleştirmektedir, kamu mülkiyeti yerine yerli ve yabancı tekellerin etkin olmasını getirecek Elektrik Piyasası Yasası'nda olumsuzların en aza çekilmesi yönünde, gerekli değişiklik ve düzenlemeler süratle yapılmalı, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun yetki ve görevleri yeniden belirlenmelidir.

*Mevcut politikalar doğrultusunda, neredeyse tümüyle dışarıdan alınan doğal gazın, elektrik üretiminde bu denli yüksek oranda kullanılmasının getirdiği ve getireceği sonuçlar gözöne alınarak, kaynak çeşitliliğine gidilmelidir.

**Bu dönemde aslında enerjide fazlalık vardır. Ancak önümüzdeki yıllar dikkate alınarak projeleri tamamlanmış hidroelektrik santrallerin yapımı hızlandırılmalı ve ulusal kaynaklara dayalı işletme maliyeti düşük bu santrallerin sisteme girmesi konusundaki bürokratik engeller kaldırılmalıdır.

*Dağıtım şebekelerinin yenilenmesi; kayıpların azaltılması konuları öncelikle ele alınmalıdır. Elektrikteki kayıplar gözardı edilmekte, en temel sorun kaçak elektrik olarak ele alınmaktadır. Üstelik sanayideki kaçak kullanımı gizlenerek, özellikle gecekondu bölgeleri ve Doğu illerinde yaşayan vatandaşlarımız suçlanmaktadır. Kaçak elektrik kullanımı salt polisiye önlemlerle değil sosyal politikalarla ve elektrik fiyatının ucuzlatılmasıyla eazaltılabilir. Ekim ayında sanayideki kaçak elektrik kullanımına karşı mücadele ettiği için görevi başında öldürülen arkadaşımız Hasan Balıkcı unutulmalıdır. Vatandaşla TEDAŞ görevlilerini karşı karşıya getirme politikası arkadaşımızın canına malolduğu gibi, diğer TEDAŞ görevlilerinin de can güvenliği tehlikededir.

*Abonelerin tarife seçme özgürlükleri göz önüne alınarak, elektronik sayaç uygulamasında dayatma yapılmamalı Elektrik Tarifeler Yönetmeliği'ndeki bu madde kaldırılmalıdır. 8 Aralık 2002 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanan elektronik sayaçlar yönetmeliğinin getirdiği özellikler, ülkemizde bugün satılan elektronik sayaçların çoğunda mevcut değildir. Ülkemiz

yakında bir elektronik sayaç çöplüğüne dönebilir. Bu durum aslında sektördeki plansızlık, programsızlığın bir sonucudur.

*Elektriği ucuzlatmak için gündeme getirilen TRT'nin elektrikten aldığı payı kaldırma önlemi hem boşunadır hem de kamu zararınadır. Elektrik fiyatları bu şekilde ucuzlamayacaktır, çünkü esas sorun Yİ ve YİD santrallerinde pahalıya elektrik üretilmesi ve garantili alım sözleşmeleridir. TRT bu gelirden mahrum bırakılarak adım adım özelleştirilmek istenmektedir. Bugüne kadar iktidarların borazanı olarak ta yayın yapsa TRT korunmalı ve gerçekten özerkleştirilerek siyasi iktidarların basıncından kurtarılmalıdır.

*Sektördeki bölünmeye son verilmeli, elektrik kullanımının bir hak olduğu gözönüne alınarak üretim, iletim ve dağıtım merkezi planlamayla kamu eliyle yapılmalıdır.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI 38.DÖNEM 3. KOORDİNASYON KURULU

21 ARALIK 2002

Basına ve Kamuoyuna

DEVLET DOĞRU YÖNTEMLERİ KULLANIRSA, DANİMARKA SANAYİSİNİN TÜKETİMİ KADAR ENERJİ TASARRUFU YAPILABİLİR

Her yıl Ocak ayının ilk haftası “Enerji Tasarrufu haftası” olarak kutlanmaktadır. Enerji tasarrufu, enerjinin doğru kullanımı ile mümkündür. Enerjinin doğru kullanımında temel amaç, en az enerji miktarı ile en çok işi yapmaktır. Enerjinin elde edilmesi için yatırım yapılması sırasında veya tüketici tesislerinde kullanımı sırasında yüksek bedeller ödenmektedir. Devlet yatırımlarından konutlardaki tüketime kadar giden doğru politikalar ve davranış biçimlerinin geliştirilmesi ve ülke düzeyinde yaygınlaştırılması ile verimlilik artırılabilir.

Elektrik dağıtım şebekesi kaybı Almanya’da yüzde 5, Amerika’da yüzde 8.3, Belçika’da yüzde 5.6, Avustralya’da yüzde 8, İspanya’da yüzde 11.3, İtalya’da yüzde 7.4, Japonya’da yüzde 4.3, Portekiz’de yüzde 13, Yunanistan’da yüzde 9’dur. Kaybettiğimiz elektrik enerjisi Portekiz’in toplam tüketimine yakındır. Bu kaybın yüzde 15’lere düşürülmesi halinde Danimarka sanayisinin toplam tüketimi kadar enerji tasarruf etmek mümkündür.

Elektrik iletim ve dağıtım tesislerindeki kayıpların yanı sıra, doğru kullanılmaması nedeni ile enerjinin büyük bir kısmı kaybedilmektedir. Uygulanacak ulusal verimlilik programları ile ilk etapta, tüketilen enerjinin yüzde 15-20 kadarını sanayide ve konutlarda tasarruf etmek mümkündür. Ayrıca, özellikle konutlarda ve sanayideki kaçakların önlenmesiyle de büyük bir tasarruf sağlanacaktır. ETKB’nin açıkladığı rakamlara göre ülkemizde kaçak oranı yüzde 22’lere ulaşmakta, bu oranın rakamsal maliyeti ise 1.5 milyon dolara varmaktadır.

Ülkemizde elektrik enerjisi ortalama olarak sanayide yüzde 54, ticarethane, resmi daire ve konutlarda yüzde 35, genel aydınlatmada yüzde 5.5 oranında tüketilmektedir. Konutlar ve sanayi kesimi, enerji tüketiminin en yüksek oranda tüketilmesi nedeni ile enerji tasarrufunda öncelikli yerlerdir. Enerjinin doğru kullanımı, enerji kaynaklarının daha etki kullanılmasına, enerji tüketim yatırımlarının ve enerji maliyetinin azaltılmasına olanak vererek çevre sorunlarını azaltmaktadır. Enerji tasarrufu nedeniyle fosil yakıtların kullanımının azaltılması insanlığın doğal dengeyi bozma yolunda atılmış olduğu adımları azaltıcı bir etki yapacaktır. Bunun doğal sonucu olarak ta; CO₂, NO_x gibi sera etkisi yaparak dünyanın giderek ısınmasına ve sonucunda iklim şartlarının değişmesine, başta kanser olmak üzere tüm hastalık ve salgınlara yakın olmamıza yol açan gazların atmosfere verilme hızı ve miktarı düşecektir.

Doğru kullanım tüketicilerin konfor şartlarından uzaklaştırılarak sıkıntıya sokulması değil, gereksiz yere tükettikleri enerjiyi tasarruf etmekle gerçekleştirilir.

Sonuç olarak:

1. Ulusal kaynaklara dayalı, enerji kaynaklarını çeşitlendirici enerji politikaları üretilmeli ve uygulanmalıdır.
2. Dağıtım şebekelerinin yenilenmesi ve kayıpların azaltılması öncelikle ele alınmalıdır.
3. Uygun fiyat politikaları belirlenerek puant saatler dışında elektrik kullanılması özendirilmelidir.
4. Genel aydınlatma oranının yüzde 5.49’dan ivedilikle yüzde 1.5-3 oranına düşürülmesi gerekmektedir.

5. Termik santrallerin baca gazı arıtma ve kül tutma tesisleri devreye sokulmalı, yeni teknolojiler kullanılarak kapasite kullanım oranı yüzde 65'lere getirilmeli ve sisteme daha fazla enerji temin edilmelidir.

6. Özelliklerinden dolayı enerji üretiminden son tüketiciye kadar olan yapı içerisinde elektrik enerjisinin kontrolü, özerk bir yapı içerisinde kamunun tekelinde tutulmalıdır. DPT'nin, Hazine'nin yıpratılmasına izin verilmemeli, tam tersine enerjiyle ilgili kurumlar arasında planlamanın önemini gözeterek tam bir eşgüdüm olmalıdır.

7. Enerji sektöründe teknik eleman ve personel politikaları düzeltilmelidir.

8. Alternatif enerji kaynakları özendirilmeli, kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.

9. Toplumda enerjinin verimli kullanılması bilinci oluşturulmalı, devlet politikası haline dönüştürülmelidir.

10. Sanayide enerji verimliliği programları açıklanmalı, hedefler belirlenmeli, enerji yöneticisi zorunluluğu ve yaptırımı getirilmelidir.

11. Konutlarda verimliliğe yönelik uygulamalar kampanyalarla duyurulmalı, sürekliliği sağlanmalıdır.

12. Kirlı ve atıl teknoloji terk edilmeli, yerine verimli ve çevreyi koruyan teknolojiler seçilmelidir.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU

16 Ocak 2003

Basına ve Kamuoyuna

HÜKÜMET, ÜLKENİN ALTYAPISINI OLUŞTURAN KAMU KURUM VE KURULUŞLARINDA DENEYİMLİ KADROLARI BİRER BİRER GÖREVDEN ALIYOR

58. Hükümet Türkiye’de yıllardır kamu yönetiminde yaşanan bir hastalığı yeniden yaymakta bir sakınca görmüyor. Son aylarda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Ulaştırma Bakanlığı’nda görev yapan çok sayıda yönetici görevden alındı. Görevden alınanlara baktığımızda çoğunun çalıştıkları kurumlardan yetişmiş, basamakları paraşütle değil birer birer çıkmış deneyimli kadrolar olduğunu görüyoruz. AKP hükümeti de, kendi yandaşı olmayanları görevden almakta ve yandaşlarını göreve getirmektedir. Görevden alınanların yerlerine yapılan bazı atamalar da kurum içerisinden değil, dışardan yapılmaktadır.

Yönetimlerin hiç değişmeyen bu hastalığı yüzünden kamu kurum kuruluşlarının içi boşaltılmaktadır. Kamu yönetiminde süreklilik esastır. Siyasetçiler ve hükümetler gelip geçicidir, oysa ülkenin binbir emek ve para harcayarak yetiştirdiği uzman kadroların kalıcı olması esastır. Her hükümet değişikliğinde yapılan bu görev değişiklikleri, tüm süslü laflara rağmen kamu kurum ve kuruluşlarını arpalık olarak görme zihniyetinin hala değişmediğini göstermektedir.

Teknik elemanların yoğun olduğu TEDAŞ, EÜAŞ, DSİ, EİEİ, Türk Telekom gibi kamu kuruluşlarında bir taraftan son 10 yıldır yeni eleman alımına gidilmezken, mevcut kadroların yaşadığı imkansızlıklar ile kendi uzmanlık alanlarında görev yapmalarının önüne engeller çıkartılmaktadır. Özellikle enerji ve iletişim tesislerinde deneyimli elemanların birer birer tasfiye edilmesi nedeniyle yaşanan ekonomik zarardan kimse bahsetmemektedir. Elektrikteki kayıp ve kaçakların yarattığı zararlardan sürekli sözedilmekte ancak eleman azlığı ve deneyimli kadroların tasfiyesi nedeniyle kamu kurum ve kuruluşlarında, tesislerde, santrallarda, trafoları, iletim hatlarında oluşan zararların ne dereceye ulaştığı kimsenin aklına gelmemektedir. Birkaç yıl önce Afşin-Elbistan Termik Santrali’nde yaşanan, bakım hizmetlerinin özelleştirilmesi, eleman azlığı ve deneyimsizlik nedeniyle yaşanan arıza ve bunun ülkeye maliyeti derhal unutulmuştur.

Enerji ve iletişim alanında hizmet verecek kadroların yetişmesi kolay değildir. Üniversitelerden mezun olan mühendisler, ülkenin en önemli kuruluşlarında uzun yıllar boyunca çalışarak, eğitim görerek deneyim kazanmaktadırlar. Bu bilgi ve deneyimin gelecek kadrolara aktarılabilmesi, herhalde birkaç yılda bir yapılan kadro tasfiyeleriyle sağlanamaz.

Yolsuzluğa, görevini kötüye kullanmaya, kaynakları peşkeş çekmeye bulaşmadıkça, ülkenin altyapısını oluşturan en önemli iki kurumda yapılan bu kadro değişimi bile bile ülkeye zarar vermektir. Kamuda uzun yıllar aynı kurum içerisinde özveriyle çalışarak uzmanlaşan ve belirli görevlere gelmiş olan teknik kadroların herhangi bir gerekçe gösterilmeden veya haklarında bir soruşturma vs. olmadan görevden alınmaları Hükümetin iktidara gelirken verdiği sözlere ne derece sadık kaldığının da göstergesidir. AKP Hükümeti şeffaflaşmadan, kamunun bilgiye sahip olma hakkından, kamu idareciliğinin artık daha farklı yapılacağından ve meslek kuruluşlarıyla işbirliği yapmaktan sık sık bahsetmekteydi. Oysa bu yapılanlar, kamu yönetimine yapışmış bir hastalığın aynen tekrar edildiğinin çarpıcı bir göstergesidir.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU

7 MART 2003

Basına ve Kamuoyuna

ÖZELLEŞTİRMECİLERİN TRT PAYI ÖDEMEMESİNE GEREKÇE UYDURULUYOR -

SOYGUN ŞAHANE, TRT BAHANE!

Aylardır, enerji fiyatlarının pahalı oluşu ve bu pahalılığın nedenlerinden biri olduğu iddia edilen TRT'nin elektrik faturalarından aldığı payın kaldırılmasının gerektiği ile ilgili tartışmalar izledik. Sermaye çevrelerinin, değişik basın ve TV kuruluşlarının bu yönde yaptıkları çalışmalar sonuçsuz kalmadı ve TRT'nin elektrik fiyatlarındaki yüzde 3.5'lik gelir payı düşürülerek yüzde 2'ye indirildi.

Bu tartışmalar ve elektrik fiyatlarının yüksekliğinden TRT payını sorumlu tutmak gerçekte bir aldatmacaydı. Ne TRT fiyat yüksekliğinden sorumludur ne de bu payın düşürülmesiyle ya da kaldırılmasıyla elektrik fiyatları ucuzlayacaktır. Nitekim TRT'nin payı düşürüldükten sonra elektrik ucuzlamamıştır. Tersine, Enerji Bakanı Hilmi Güler'in 11 mart 2003 tarihinde yaptığı açıklamaya göre, Hazine'nin IMF'ye verilen taahhütler çerçevesinde, elektrik fiyatlarına yüzde 6.3 oranında zam yapılması yönünde bir talebi vardır.

Aslında tüm iddiaların aksine fiyatların düşmeyeceği, tam tersine artacağı yetkililer, sektörü izleyenler ve EMO tarafından biliniyordu. Ancak kamuoyunu yanıltıldı ve bu arada TRT'ye gözünü diken sermaye çevreleri ve dağıtım şebekelerinin özelleştirilmesi planına bel bağlayan kesimlerin de işbirliğiyle suçlu TRT oldu.

Elektrik Fiyatları Nasıl Ucuzlayacaktı?

EMO'nun ve sektörde örgütlü sendikaların, çeşitli meslek kuruluşlarının yıllardan beri söyledikleri, Enerji Bakanı ve EPDK yetkililerinin ağzından doğrulanmış ve dünyada en pahalı elektrik kullanan ülkelerin başında geldiğimiz belirtilmiştir. Fahiş fiyatların nedeni olarak ise;

1. Bedeli 2.2. katrilyon TL olarak hesaplanan enerji kayıpları,
2. "Gizli tutulan" doğalgaz anlaşmaları
3. Elektrik üreterek kamuya satan ve bedelini kamu eliyle toplayan, sözleşmeleri iptal edilirse tahkime gitmekle tehdit eden Yap-İşlet (Yİ) ve Yap-İşlet-Devret (YİD) santrallerini işleten firmalar olarak gösterilmiştir.

Aslında son yirmi yıldan beri adım adım uygulanan yanlış enerji politikalarının sonucu olan bu fiyatların düşürülmesiyle ilgili olarak da EPDK aşağıdaki önerileri yapmaktaydı:

- Enerji Bakanlığı'na bağlı kuruluşların tartışmalı hale gelen mevcut üretim ve dağıtım sözleşmelerinin de gözden geçirilmesi,
- Yİ ve YİD santrallerinden yüksek fiyatla elektrik alınmasını öngören sözleşmelerin iptali halinde ortaya çıkacak tazminat için Hazine'nin fedakârlık göstermesi,
- Elektrik bedeli üzerinden alınan "piyasa dışı unsurlar"ın temizlenmesi.

Elektrik fiyatına etken olan üretim ve dağıtım giderleri dışındaki bu unsurlar ise;

Elektrik üretim, iletim, dağıtım ve ticareti yapan kurum ya da kuruluşlarınca, tüketime sunulan enerji miktarının net birim fiyatla çarpımından elde edilecek tutardan %3,5 oranı olarak ayrılan

TRT payı; ibadethane ve hayır kurumlarına sağlanan bedelsiz elektrik uygulaması; belediye tüketim vergisi adı altında alınan payla sağlanan sokak aydınlatması giderleri; bakanlık personeli ve bazı yurttaşlara sağlanan indirimli elektrik uygulaması; tüketime sunulan enerjiden %4,5 oranında kaçak enerji kullanımı; iletim ve özellikle dağıtım hatlarındaki yatırımsızlık nedeniyle oluşan %20 oranındaki kayıplar olarak ifade edilmekteydi.

Ne hikmetse EPDK, bu unsurların içine yine elektrikten kesilen %10'luk Hazine payını ve ek iletim ücreti olarak adı geçen ancak EPDK'ya aktarılan %1'lik payı katmayı unutuvermişti.

Neden TRT?

İlk ele alınan ve tüm medya tarafından tartışılan TRT'nin payı oldu. İstenilen değişikliği yapmak için medyada TRT aleyhine yayınlar yapıldı. TRT'nin siyasetçiler tarafından denetlendiği, rekabete girmediği için tek tip yayın yaptığı belirtildi. Komik olan, önerdikleri elektrik payının kaldırılması ya da düşürülmesiyle TRT'nin siyasetçiler tarafından daha fazla denetlenerek olmasındır. Mali özerkliği olmayan bir TRT, mevcut bağımsızlığını dahi koruyamaz. TRT'nin tarafsız yayıncılık yapması isteniyorsa gerçekten özerk olmasını sağlayacak mali ve idari düzenlemeler yapılmalıdır.

Gelişmiş pekçok ülkede kamu yayıncılığını korumak için, bu tür kurumlara bütçeden ya da değişik yollarla gelir aktarılmaktadır. Çünkü neredeyse tüm ülkelerde kitle iletişim araçları tekelleşmekte olduğu için halkın haber ve bilgi edinme özgürlüğü tehlikeye girmektedir. TRT'yi eleştiren medya kuruluşlarının yayınlarını incelediğimizde ise asıl tektipleşmenin onlarda olduğunu görmekteyiz. Birbirlerinden farkı kalmamıştır ve medya gücünü siyasi iktidarlardan istediklerini elde etmek için kullanılmaktadırlar. TRT, herşeye rağmen, iletişim alanına sürekli yetkin kadro yetiştirmesiyle, diğer TV'lerde asla gösterilmeyen belgesel, eğitim programları, kaliteli yerli dizileri, haber ve müzik programlarıyla büyük bir açığı kapatmaktadır. TRT'nin arkasında hiçbir sermaye grubu, holding ya da banka yoktur. TRT'nin tek finans kaynağı zorunlu olarak kamudur çünkü TRT kamu hizmeti üretmektedir. Esas istenen başkadır.

Bilindiği gibi, kamunun elinde olan dağıtım hizmetinin özelleştirilmesi ve bölgelere ayrılması planlanmaktaydı. Bu uygulama şu anda iptal edilmiştir ve ne olacağı belirsizdir. Ancak, o dönemde, yasa gereği, elektrik üretim, iletim, dağıtım ve ticareti yapan kurum ya da kuruluşları, tüketime sunulan enerji miktarının net birim fiyatla çarpımından elde edilecek tutarın %3,5 oranındaki miktarını TRT payı olarak bu kuruma aktarmak zorunda kalacaklardı. Bu ise dağıtım şebekelerinin özelleştirilmesi planına bel bağlayan sermaye kesiminin girdilerinden %3,5 azalması anlamı taşımaktadır. Gürültü bu noktada koparılmıştır ve TRT payının elektrik fiyatlarını arttırdığı şeklindeki tartışmayla kamuoyu aldatılmıştır.

Kamu kendi santrallerinde (hidrolik+termik) 2.5-3 cente ürettiği elektriği Yİ ve YİD projelerinden zorunlu sözleşmelerle 8-16 cente satın almak zorunda bırakılmıştır. Böylelikle kamunun ortalama maliyeti 5 centin üzerine çıkmaktadır. 5 cente maledilen elektriğin diğer işletme giderleri de düşünülürse, Kurum ancak 10 cente normal faaliyetini sürdürebilir. Bunun da maliyeti yılda 2 milyar dolardır, yani Yİ-YİD'lere yılda fazladan ödenen para bu kadardır. Bu sözleşmelerin normal hale getirilmesi yerine "TRT payını keserek ucuzluk yaratacağız" diyenler gerçeği gizlemektedirler.

TRT payının iptali ile bu kurumun gücü de azalacağı için reklam verenler tarafından daha az tercih edilmesi anlamı taşıyacaktır. Reklam kaynaklarının elektrik dağıtım işine soyunan özel medya kuruluşlarına yönelmesi ise kârlılık ve etkinliklerinin artmasına, sonuç olarak özel TV sahibi kişi ve kuruluşların siyasal iktidarlar karşısında daha kolay talepte bulunmalarına yolaçacaktır.

Elektrik fiyatlarının neden pahalı olduğu aslında çok iyi bilinmektedir

1. 1990'lı yıllardan başlamak üzere ülkemizde serbest piyasa tanrısına tapanlar her alanda olduğu gibi tüm uyarılarımıza rağmen elektrik enerjisi alanını da çıkar çevreleri ile birlikte yeniden düzenleme çabalarına giriştiler.
2. Kimin neyi ne için yaptığının belli olmadığı bir ortam yaratılarak geleceğe yönelik enerji senaryoları şişirilmek suretiyle gerçeği yansıtmayan tahminler yürütüldü.

3. Mevcut TTK, EİEİ, TEK, DSİ koordinasyonu bozularak planlama anlayışı terk edildi
4. Elektrik santralleri, iletim ve dağıtım şebekeleri özelleştirme masasına yatırılarak yatırımlar engellendi,
5. Yetişmiş kurum personeli siyasal baskı ve tercihlerle ya küstürüldü ya da uzaklaştırıldı, personel alımları daraltıldı ya da istihdamda siyasi tercihler kullanıldı,
6. Planlama ilkelerine aykırı doğalgaz alım sözleşmeleri imzalandı ve kamu oyunundan gizlendi,
7. Al ya da öde koşullu, 8-16 kWh/cent bedelli Yİ ve YİD yatırımları kamu oyunundan gizli ve ağır şartlarla dışa bağımlı doğalgaz santrallerinin yapımı ile belirli bir çevreye Hazine garantili tesisler yaptırıldı,

Çıkar çevreleri ortaya çıkan pahalı elektriğin “uluslar arası fiyatlar düzeyinde” olduğunu savunarak, nedense “ülkedeki emeğin uluslararası ederinin 15 – 30’da biri kadar “ olduğunu gizlemeyi yeğlediler. Oluşan aşırı fiyatları karşılamakta zamlar da yetmedi ve dünyada eşi benzeri olmayan, “verilmeyen ya da alınmayan bir mal ya da hizmetin karşılığı olarak, adı güç bedeli olan uygulama ile siyasal hatalarından kaynaklı zararları, Yİ ve YİD çevresi için ise tatlı karları sermaye kesimine aktarmaya devam ettiler!..”

Dolayısıyla Bakanlığın ve EPDK’nın fiyatlar konusunda başlatmış olduğu tartışma, sondan başa doğru bir tartışmadır, ve bütünüyle yanlıştır! Çünkü elektrik fiyatlarının yüksekliği, bugüne kadar iktidara gelen hiçbir partinin değiştirmedeği –ancak en belirgin temsilciliğini yıllar boyu ANAP’ta bulan- bir siyasal tercihin sonucudur. Bu tercih değiştirilmedikçe sonuç değişmeyecektir. Hükümet, son dönemlerde enerji tablosu üzerine, EMO’nun ve sektörde örgütlü sendikaların yıllardır dile getirdiği gerçekleri kabullenmiş gözükse de, sorunun nedenlerini ortadan kaldırmaya çalışmadan sonuçları tartışmaktadır. Üstelik de özelleştirme programına sadık kalacağını sık sık belirtmektedir.

Sonuç ve Öneriler

1. 1990 yılından bu yana yapılmış olan bütün Yİ ve YİD sözleşmeleri Devlet Denetleme Kurulu denetime açılmalı, oluşan kamu zararlarının sözleşme iptali yöntemi ile bir kere daha Hazine’den karşılanması suretiyle halkın sırtına yüklenmesi yerine sorumlularından tazmin edilmesi için yasal girişimde bulunulmalıdır,
2. Ulusal elektrik sisteminin ve enerji sektörünün öncelikli, temel gereksinimlerinin doğru saptanmasıyla kısa ve uzun erimli enerji yatırımlarının zamanında gerçekleşmesine dönük uygun politikalar ve kurumsal düzenlemeler yaşama geçirilmelidir.
3. Stratejik öneme sahip kamu hizmeti niteliği içeren enerji sektöründe planlama, esgüdüm ve denetleme yönleriyle yeniden merkezi yapılanmaya gidilmeli, sektördeki özelleştirme uygulamalarına son verilerek koordinasyon, yetişmiş insan gücü ekonomik kaynak ve ileri teknoloji politikalarıyla güçlendirilmiş, “kamu kontrolünde” örgütlü ve etkin bir yapı oluşturulmalıdır.
4. Mevcut politikalar doğrultusunda, neredeyse tümüyle dışarıdan alınan doğal gazın, elektrik üretiminde bu denli yüksek oranda kullanılmasının getirdiği ve getireceği sonuçlar göz önüne alınarak, kaynak çeşitliliğine gidilmeli, bu konuda yapılan sözleşmeler devlet denetimine açılmalıdır.
5. Projeleri tamamlanmış hidroelektrik santrallerin yapımı hızlandırılmalıdır.
6. Dağıtım şebekelerinin yenilenmesi; kayıpların azaltılması konuları öncelikle ele alınmalıdır.
7. Yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarının değerlendirilmesi için yapılacak çalışmalar desteklenmelidir.
8. Enerjinin tasarrufu ve etkin kullanımına yönelik yatırımlar desteklenmeli, bu tür ürünlerin üretilmesinden tüketilmesine kadar her aşaması düşük vergi ve düşük KDV vb. yöntemlerle yatırımda ve tüketimde tercih edilmesini sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır.

9. Sektördeki istihdam azaltma politikasına son vermeli, eleman azlığının neden olduğu kazalar ve bakımsızlık nedeniyle oluşan korkunç zararlar dikkate alınmalıdır.

10. TRT bir an önce mali ve idari özerkliğe kavuşturulmalı, etkin, kaliteli ve tarafsız bir kamu yayıncılığının önündeki her türlü engel ortadan kaldırılmalıdır.

EMO, HABER-SEN ve ESM, elektrik enerjisinin, sermaye kesimine kamu kaynaklarının aktarılması için kullanılmasına önceden olduğu gibi bundan sonra da karşı çıkmaya devam edecektir.

**ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YK BAŞKANI
CENGİZ GÖLTAŞ**

**HABER-SEN GENEL BAŞKANI
KEMAL KELEŞ**

**ESM SENDİKASI GENEL BAŞKANI
NEŞET DEMİRTAŞ**

17 MART 2003

Basına ve Kamuoyuna

HÜKÜMET, SAVAŞIN TOZ DUMANI İÇİNDE ÜLKE KAYNAKLARINI YAĞMALATAN YASALARI VE UYGULAMALARI BİRER BİRER GÜNDEME ALIYOR

Değerli Basın Mensupları

4.Koordinasyon Kurulunu ülkemiz ve bölgemiz açısından olağanüstü günler yaşadığımız bir dönemde yapıyoruz. Amerikan Emperyalizmi hiçbir kural tanımadan Irak'a ait tüm yerleşim birimlerini ve sivil halkı günlerdir acımasızca bombalıyor. Bu savaşın gerçek nedenini aslında hepimiz çok iyi biliyoruz. Bu savaş Amerikan emperyalizminin Orta Doğu üzerindeki egemenlik alanlarını daha da geliştirmek ve bu amaçla bölgenin enerji kaynaklarına sahip olmanın ötesinde hiçbir anlam ifade etmiyor.

21.Yüzyılın barbarlarını biz geçmiş sicillerinden de çok iyi tanıyoruz. Her gittikleri yerin tüm kaynaklarını sömürürken daha fazla yoksulluk, daha fazla kan ve gözyaşı taşımışlardır. Vietnam'da, Şili'de, Somali'de, Grenada'da, Sudan'da daha dün Afganistan'da neler yaptıklarını unutmadık. Ülkemiz ise böylesine kirli bir savaşta, hiçbir siyasi, hukuki ve ahlaki temeli olmayan emperyalist bir saldırganlığın mağası yapılmak isteniyor.

TMMOB ve Elektrik Mühendisleri Odası başından beri bu savaşa kararlı bir şekilde hayır diyor. Barıştan yana tüm demokrasi güçleriyle birlikte savaş karşıtı eylemlerde etkin bir şekilde yer alıyor. Amerikan askerlerinin ülkemize yerleşmesine karşı çıkıyor. İskenderun-Silopi yolunun ipek yolu, barış yolu olduğunu haykırıyor.

Enerji paylaşımı ve ABD hegemonyası

Dünyada yaklaşık 140 Milyar ton olan ham petrol rezervinin yüzde 65'i Orta Doğu ülkelerinde bulunmaktadır. Bugün yılda 3.5 Milyon ton olan petrol tüketiminin yüzde 26'sı Dünya nüfusunun yüzde 4.7'sine sahip olan ABD tarafından tüketilmektedir. Orta Asya ve Hazar bölgesinde zengin petrol ve doğalgaz kaynaklarına geçiş yolunda önemli bir kavşak noktasında bulunan Orta Doğu'da egemenlik alanının genişletilmesi, Amerika için hayati bir önem taşıyor.

Ünlü yazar Eduardo Galeano'nun dediği gibi, "Bu savaşın petrole ilgisi yok dediler. Ama Irak petrol yerine turp üretiyor olsaydı, işgali ciddi olarak düşünen birileri olur muydu?

Bush, Dick Cheney ve Condoleeza Rice, petrol sanayindeki üst düzey görevlerinden gerçekten vazgeçtiler mi?

Tony Blair Iraklı diktatör hakkında neden bu kadar takıntılı? Bunun nedeni Saddam'ın 30 yıl önce British Irak Petrol şirketini ulusallaştırması olabilir mi?

Ve Jose Maria Aznar, Irak paylaşıldıktan sonra kendisine kaç petrol kuyusu düşeceğini bekliyor?" Bu savaş bir kez daha göstermiştir ki, "Küreselleşme" edebiyatı ile dünyaya dayatılan, çok uluslu şirketlerin pazar paylarını arttırmak üzere daha fazla sömürü ve daha fazla savaştır. Bizler, daha fazla ekmek ve daha fazla özgürlük isteyen insanlar olarak, barış, demokrasi ve dünya nimetlerinin herkes için yaşamsal bir hak olduğu başka bir dünyanın mümkün olduğunu biliyoruz.

Hükümetimiz çok çalışıyor(!)

Dünya ve ülkemiz bir savaş rüzgarının içinden geçerken, hem 57 hem 58 ve ardından kurulan 59. Hükümet birbirinin devamı niteliğinde büyük bir çalışkanlıkla çeşitli uygulamaları ve yasaları gündeme getirmektedir.

Bütçenin düzenlenmesinde, enerji sektöründe, madencilik alanında büyük bir cevvalik sözkonusu. 2003 Bütçesi 2002, 2001 ve daha önceki iktidarlar tarafından hazırlanan bütçelerden farklıdır. Ülkemizde yıllardır uygulanan programlar doğrudan doğruya yabancı sermayeye bağımlı bir iktisadi yapıyı öngörmektedir. Bu programlarda "istikrar" kavramı ile aslında kastedilen, yabancı sermaye girişlerinin özendirilmesini sağlamak için ulusal mali piyasalarda yüksek reel getirinin temin edilmesini sürdürmek ve iç-dış borç ve faiz ödemelerini aksatmamaktır. Diğer bir deyişle bu programlarda anılan istikrar kavramı, uluslararası mali sermayenin ülke ekonomisini kullanma koşullarına ilişkin bir kavramdan ibarettir.

Bütünüyle ele alındığında 2003 bütçesi, geçmiş yıllarda da olduğu gibi, sanayileşmeye dayalı bir kalkınmayı ve kamusal hizmet üretimini planlamak yerine rantıye sınıfına kaynak aktarma işlevinin bir aracı olmaya devam etmektedir. İşbaşına gelirken "üretim önem vereceğini" söyleyen iktidar, 2003 bütçesinde bu söylemini de gözardı etmiştir. 600 civarında yatırım projesini iptal eden hükümetin, bütçeden yatırıma ayırdığı miktar sadece 7.5 katrilyon TL'dir.

2003 Bütçesi, geleceğe güvenle bakmamızı sağlayacak hiçbir olumlu unsur taşımadığı gibi, daha önceki iktidarların yaptığını da gündemde tutmaktadır. Çalışanlara ve emeklilere yeni yükler getirilirken, sermaye gelirleri ve özellikle finansal kazançlar vergi dışında tutulmaktadır. Vergi gelirlerinin içinde en adaletsiz vergi olan dolaylı vergilerin 2/3'e ulaşmaktadır. Yani bu siyasal iktidar da, vaatlerine aykırı olarak, bütçeyi sermaye sınıfının gelirlerini korumak ve ekonomik krizin maliyetini emekçi kesimlerin üzerine yıkmak amacıyla kullanmaktadır.

Mevcut iktisat politikalarından farklı yukarıdaki yaklaşımlara yönelmedikçe iç ve dış borç sarmalından kurtulmak, vergi adaletini sağlamak, eğitim, sağlık, yatırım ödeneklerini artırarak yoksulluk ve işsizliğe karşı toplumun işçi, çiftçi, memur, mühendis, mimar, işsiz kısaca büyük kesimin beklentilerine yanıt vermenin olanaksız olduğu görülmektedir.

EPDK, enerji sektörünü düzenlemeye değil karıştırmaya yaramaktadır

3 Mart 2003 günü EPDK tarafından Abant'ta "Enerji Sektörünün Yeniden Yapılandırılması" konulu bir toplantı düzenlendi. Önceleri gizli tutulan bu toplantıya, konunun taraflarından biri olmasına karşın TMMOB ya da EMO çağırılmadı. Toplantıda EPDK Başkanı Yusuf Günay, yeni dönemde gerçek maliyetleri yansıtan bir fiyatlandırmanın yaşama geçirilmesi gerektiğine vurgu yaparken, "Kamunun şu an ürettiği elektriğin gerçek maliyetini bilmediğini ve rekabetçi piyasaya geçmenin koşullarının henüz sağlanamadığını" vurguladı. Günay'ın; bedeli 2.2 katrilyon TL. olarak hesaplanan enerji kayıpları, DŞİ Hidrolik Santralleri'nin devrinin yapılamamış olması ve ülkemizde soygun fiyatları ile elektrik üreterek kamuya satan ve bedelini kamu eliyle toplayan Yİ ve YİD sözleşmelerinden dem vurduğu öğrenildi.

Enerji piyasasında 3 Mart tarihinden itibaren uygulamaya sokulacağı belirtilen "rekabet dönemi" (!) başladı. EPDK, yeterince tartışılmayan bölgesel tarife uygulamasına geçiş için hükümetten onay alamayınca yeni bir tartışma yaratacak olan "il bazında elektrik tarifi" kararı açıkladı. Bu tarife uygulamasına 2003 Temmuzunda geçilecek. Yüksek Planlama Kurulu engeline takılan bölgesel elektrik tarifi yerine, EPDK'nın daha vahim olan il bazında elektrik tarifi kararı ile elektrik enerjisi fiyatları 43 ilde azalırken, 38 ilde yükselecek. En düşük fiyat İzmir'de (mesken) 101.100.-TL/kW ve en yüksek fiyat ise Hakkari'de 292.920.-TL/kW olacak.

EPDK Tarafından açıklanan bu tarife dayanak olarak illerdeki kayıp-kaçak oranı gösterildiği bilinmektedir. Garip olan durum ise EPDK Başkanı Günay'ın, "Nedenlerini araştırıyoruz. Mutlaka enerji enstitüsü kuracağız. Kayıp-kaçak oranlarından bile şüphe ediyorum. Rakamlar birbirini tutmuyor" ifadesini kullanmasıdır.

Yeni uygulama için referans aldıkları kayıp-kaçak oranlarının güvenilir değerler olmadığını açıklamasına karşılık, bu oranlara bağlı olarak illere göre elektrik fiyatı açıklaması ise EPDK Başkanı Günay'ı ayrı bir garabete sürüklemektedir!. Yeni açıklanan tarifeler hükümet onayı olmasa bile uygulamaya geçecektir.

EPDK'nın uygulamaları enerji sektöründe hüküm süren kaosu arttırmaktan başka bir işe yaramayacaktır:

Elektrik alanında verimlilik, rekabete açılma, kaliteli, ucuz enerji söylemiyle, kârlı bölgeler özelleştirmeye yönelik olarak parçalanmaktadır.

Kayıp/Kaçak kavramları birlikte kullanılarak kafa karıştırılmakta, kavramlar yanlış kullanılarak kârlı iller özelleştirme için ayrılmaktadır. Kayıplar enerji alanında yanlış politikalar sonucu oluşan yatırımsızlıkla, kaçaklar ise bu politikalar ve ülkede uygulanan genel politikaların sonucunda ortaya çıkan yoksullukla (da) beslenmektedir. Bu sonuçların düzeltilmesi sağlanmadan kayıplar ve kaçaklar önlenemeyecektir.

İzmir iline göre yaklaşık %290 daha pahalı fiyata elektrik kullanacak olan Hakkari ilinde bu fiyat kaçak kullanıma nasıl etki yapacaktır?. Elektrik zaten kaçak kullanılıyorsa fiyatını arttırmak işe yaramayacak, olan dürist bölge yurttaşına olacaktır.

Güneydoğu illerinde uzun yıllar yaşanan acı gelişmelerin değerlendirildiği süreçte, bölge ve bölge insanının ihmal edildiği, sosyo-ekonomik kalkınmasının mutlaka sağlanması gerektiği, bunun için ise bölgede yaşayan insanların iş-aş sahibi yapılmasının önemi vurgulanmıştır. Bu uygulama ile gerçekler göz ardı edilmektedir. "Güney doğu illerinin makus talihi EPDK kararlarına bağlanamaz!.

Bu uygulama ile bölgede birçok ilin yatırım yapılmayacak yöre haline gelmesi kesinleştirilmekte, ülkenin batısı gizli ve haksız yatırım teşviki almakta, yatırım yapacaklara batı illeri tavsiye edilmektedir. Böylece bir yandan yatırımlar yönlendirilerek EPDK'nın özelleştirme için batı illerini altın tepside sunma hazırlığı yaptığı gözlenmektedir.

Elektrik enerjisi temel ve kamusal ürün niteliğindedir. Ülkede yaşayan yurttaşların tamamı bu üründen yararlanmada eşit haklara sahiptir. Ülkenin bir bölümünde yaşayan yurttaşlar bu uygulama ile kayırılmaktadır. İzmir ve Hakkari'de yaşayan, tükettiği elektriği çalmayan ve bedelini zamanında ödeyen iki yurttaş arasında ayırım yapılması Anayasamızın eşitlik ilkesine aykırıdır.

AB'nin enerji koridoru özelliğindeki Türkiye, ABD'nin yakın doğuya yerleşmesi ile enerji alanında bir zorlamayla karşı karşıya kalabilir. Dünyanın gözü bu bölgenin enerji kaynaklarının üzerindeyken Türkiye'nin hala deneme-yanılma uygulamalarla zaman ve kaynak yitirmesi kabul edilemez. İvedilikle ulusal enerji politikası oluşturulmak üzere bir süreç başlatılmalıdır.

Bir kez daha söylemekte yarar görüyoruz, enerjide kaçaklarla mücadele polisiye yöntemlerle yapılamaz. TEDAŞ görevlileriyle kaçak elektrik kullananlarla savunmasız bir şekilde karşı karşıya getirmenin acı sonuçlarını TEDAŞ'ta görevli Elektrik Mühendisi Hasan Balıkcı arkadaşımızın alçakça öldürülmesinde hep birlikte gördük. Her türlü yolsuzluğun ve kirliliğin mevcut olduğu bu sektörde, arkadaşımızın öldürülmesini planlayan ve azmettirenler –ne hikmetse- hala yakalanmamıştır.

EPDK Tarafından düzenlenen toplantıda Anayasal bir kurum olarak EMO'nun davet edilmemesine karşılık Dünya Bankası temsilcisi hazır bulunmuştur.. A.Chibber, Türkiye'nin İtalya ve Portekiz'den sonra Avrupa'da en yüksek elektrik fiyatına sahip ülke olduğunu, son 5 ila 7 yılda Hazine garantili yapılan enerji yatırımlarının Türkiye'ye maliyetinin 10 milyar dolar olduğunu söylemekle EMO'nun 1990 yılında yaptığı açıklamaları "bugün tekrarlamaktan öteye gidememiştir.

Bunlar dışında, son günlerde Enerji Bakanı TRT'nin elektrikteki payının %2'ye düşürülmesiyle elektrik faturalarında %1.5'luk bir indirim olacağını söylemektedir. Bu, hayali bir indirimdir. Elektrik fiyatlarını önce arttırıp, üstelik yeni zamlar da yapmaya hazırlanırken indirimden bahsetmek aldatmacadır. EPDK'nın belirlemesiyle uygulamaya konulan, TRT'nin payının düşürülmesinin asıl nedeni, dağıtımın şirketlerinin özelleştirilmesinden pay kapmak isteyen şirketlerin, TRT'ye girdi ödemek istememesidir.

EPDK ülkemiz için yanlış bir kurumdur. Bugüne kadar hazırladıkları yönetmelikler olduğu gibi yurtdışından getirilmiş ve Türkçe'ye çevrilmiştir. Çoğunun da uygulanabilirliği yoktur. Derhal kapatılarak, uygulamaları ortadan kaldırılmalı, enerji sektöründe kamu eksenli, siyasal etkilerden arındırılmış, merkezi bir yapı oluşturulmalıdır. Aksi taktirde, Ajay Chibber gibileri 10 yıl sonra yine gelecek ve çok daha büyük boyutta ülke kayıpları açıklayacaktır!.

Değerli Basın Mensupları

Ülkemizde kamu eliyle işletilen santraller son bir yıl içerisinde kapasitelerinin çok altında çalıştırılırken, alım garantili pahalı sözleşmeler ile özel şirketlerce işletilen doğalgaz santrallerinin tam kapasiteyle çalıştırılması sermayeye doğrudan bir kaynak aktarımıdır. Ülkemiz enerji kaynaklarının gözardı edildiği bu süreçte doğalgaza bağımlı bir enerji üretim anlayışının sonuçları sektöre kaos olarak yansımaktadır.

Elektrik Mühendisleri Odası, enerji kaynaklarının kullanımı ve üretim politikalarında bölümünün adil olarak sağlandığı bir dünya yaratılması ve bunu sağlamak üzere bilim ve teknolojinin insanlığın yararına kullanılmasını savunmaya devam edecektir.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
38. DÖNEM 4. KOORDİNASYON KURULU
29 MART 2003

Basına ve Kamuoyuna

HÜKÜMET KARARLI: İŞ YASASI TASARISI, İŞÇİ KÖLELİĞİ YASASINA DÖNÜŞTÜ

İş güvencesini düzenleyen 4773 sayılı Yasanın yürürlüğünün üç ay ertelenmesini öngören 4828 sayılı Yasa geçtiğimiz ay Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer tarafından Meclise iade edilmişti. Cumhurbaşkanlığı'ndan yapılan açıklamada söz konusu erteleme için;

- Anayasa'nın 5. Maddesinde düzenlenen sosyal devlet anlayışıyla uyum sağlamadığı,
- Ulusal Program'ın yaşama geçirilmesi gereğiyle, çağdaş iş yaşamının istemleriyle ve -sosyal devlet ilkesi gereği çalışanların korunmasıyla bağdaşmadığı,
- Hukuk devletinin önemli ögesi "devlete güven" duygusunu zedeleyeceği,
- Kazanılmış hak yönünden hukuksal sorun yaratacağı gerekçeleriyle Meclis'e geri gönderildiği belirtilmişti.

Ancak, Hükümet iş yasası taslağını tümüyle geri çekerek TOBB, TÜSİAD ve TİM'in istekleri doğrultusunda yeniden biçimlendirilmek istemekte ve alelacele Meclis'ten geçirmeye çalışmaktadır. Anayasa Mahkemesi, dün almış olduğu kararla AKP'nin yasa tasarısını, "temel yasa" olarak görüşme planını bozmuştur. Ancak, belli ki Hükümet tüm bu gelişmelere karşın iş güvencesi yasa tasarısını işçi köleliği yasasına dönüştürmeye kararlıdır.

Tasarı iş güvencesini ortadan kaldırıyor

İş Yasası Tasarısı bir çok noktada işçi haklarını ortadan kaldırmaktadır. İş güvencesinin uygulama alanı daraltılmak, konulan hukuki ve cezai yaptırımlar değersizleştirilmek suretiyle güvencenin hiçbir geçerliliği bırakılmayacaktır.

- *Tasarı, işçileri alınıp, satılır ve devredilir bir meta haline getiren sözleşmenin devrini ve ödünç iş ilişkisini, yani kiralık işçiliği getirmektedir.
- *Tasarı, iş güvencesini tamamen yok edecek belirli süreli iş sözleşmesi yapma konusunda işverenlere sınırsız bir serbestlik tanımaktadır.
- *Tasarı, işverene tek taraflı ve sınırsız biçimde iş şartlarında köklü değişik yapma hakkını tanımaktadır.
- *Tasarı, çalışma saatlerinin işverenin keyfine göre belirlenmesine imkan tanımaktadır.
- *Tasarı, işçi sınırsızlığına yol açan ve işçinin sırtından para kazanan asalaklar yaratmaktadır.
- *Tasarı, kanuni ölçülerin dışına çıkarak, işverene istediği türde sözleşme yapma hakkı tanımaktadır.
- *Tasarı, kıdem tazminatı hakkını ileriye dönük biçimde kısıtlama girişimleri içermektedir.

İş Güvencesi Yasası'nda işverenlerin istediği değişiklik yapılırsa, iş güvencesi fiilen sona erecektir. Kamu kurum ve kuruluşlarında da zorunlu emeklilik yeniden başlayacaktır. Avrupa Birliği' ne uyum adı altında şark kurnazlığı yapılarak, kazanılmış haklar ortadan kaldırılmak istenmektedir. Ödünç iş ilişkisi yasa maddesi olarak düzenlendiğinde, taşeron firmalar gibi, çok sayıda ödünç işçi veren şirketler oluşacaktır. Böyle bir durumda "ödünç" işçilerin sendikada örgütlenmesi dahi mümkün olmayacaktır.

Hükümet Cumhurbaşkanının ve emek örgütlerinin ve Anayasa Mahkemesi'nin yapmış olduğu uyarıları dikkate almadan bir an önce işveren temsilciliği rolünden vazgeçmelidir.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
30 NİSAN 2003

Basına ve Kamuoyuna

HÜKÜMET VERGİDE ADALET YERİNE ÜLKE ALTYAPISINI SATARAK KAYNAK BULACAK- TELEKOM'U DA HİSSE SENEDİ YOLUYLA ÖZELLEŞTİRECEKLER!

İktidara geldiğinden beri, muhalefetteyken eleştirdiği tüm politikaları daha da gözü kara uygulayan AKP Hükümeti, şimdi de ülke altyapısını hisse senedi yoluyla satmaya çalışıyor. Açıklamaya göre hidroelektrik santralleri ve Türk Telekom bu yolla özelleştirilecek.

Hükümet, vergide adaleti sağlamak ve faizleri düşürmek gibi köklü önlemler almak yerine, para bulmak için ailesinin varlığını tefeciye veren mirasyedi misali, ülke altyapısını birer birer satmayı ve hizmet sektörünü piyasaya ve uluslararası sermayeye peşkeş çekmeyi öngören IMF ve DB politikalarını büyük bir hevesle devam ettiriyor. AKP Hükümeti, savaşın yarattığı ortamı fırsat bilerek yeni ek vergiler ve yasal düzenlemeleri oldu bittiye getirmek istemektedir. Kamu Yönetimi Temel Kanunu, Yerel Yönetim Yasası, Yeni Personel Rejimi, 1475 sayılı yasa vd. yasalarla yapılmak istenen değişiklikler en belirgin olanlarıdır.

“Halka arz” aldatmacası

Yıllardan beri gelen tüm hükümetlerin birer tuğla döşediği Türk Telekom'un özelleştirilmesi hedefi ise şimdi de kurumun özelleştirilmesinde “hisse senedine çevrilebilir menkul kıymetler kullanılması” yoluyla gerçekleştirilmek isteniyor. IMF'ye verilen taahhütler gereği, Türk Telekom'un özelleştirilmesiyle ilgili Bakanlar Kurulu kararının nisan sonuna kadar imzalanmış olması gerekiyordu. Ancak bu karar, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın Türk Telekom özelleştirmesinde hisse senedine çevrilebilir menkul kıymet kullanma isteği yüzünden nisan sonuna kadar çıkmadı. 10 Mayıs 2003 tarihinde bu karar imzadan çıktı.

Anlaşıldığı kadarıyla, Hükümet, yasada değişiklik yapılmaksızın Türk Telekom özelleştirmesinde hisse senedine çevrilebilir menkul kıymet kullanmasına yönelik Bakanlar Kurulu kararı alması durumunda, bu kararın Cumhurbaşkanı'ndan geri döneceği endişesi içinde. İlk kararın bu nedenle geri çekilerek yerine iki ayrı karar oluşturulduğu basından öğrenildi. Buna göre Cumhurbaşkanı'na imzaya gidecek ilk Bakanlar Kurulu kararında hisse senedine çevrilebilir tahvilden bahsedilmezken ilk kararla eşzamanlı imzaya açılan “Prensip Kararı” nda “Türk Telekom'un özelleştirilmesinde hisse senedine çevrilebilir menkul kıymetler de kullanılabilir” ibaresi yer alacak. Böylece Cumhurbaşkanı'nın vetosu engellenecek.

Son dönemlerde Türk Telekom ve Telekomünikasyon Kurumu yetkilileri ile Ulaştırma Bakanı yetkilileri peşpeşe açıklamalar yapmaktadırlar. Hepsisi de hisse senedi yoluyla özelleştirmeyi canla başla savunmaktadır. Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım'ın açıklamalarına göre “Öncelikle halka arz yoluyla özelleştirme, bunun yanı sıra eğer bulunabilirse blok satış da” hükümetin programında mevcuttur.

Aslında hisselerin halka arzı aldatmacasının arkasında TT dahil diğer kamu kuruluşlarının da hükümetin yandaşı şirketlere peşkeş çekilmesi vardır. Küçük tasarruf sahiplerinin hisse almasının bir önemi yoktur, esas pay büyük şirketlerin elinde toplanacak ve bu süreç TT'nin daha sonra bir büyük tekelin eline geçmesiyle sonuçlanacaktır.

TT çalışanları tehdit altındadır

Telekom'un hisse senedi yoluyla piyasaya açılması iktidarın eline başka bir koz daha vermektedir. Geçmiş yasaya göre TT'nin %51'i satılmadan memurların başka kuruma nakli mümkün değildi. Şimdi blok satış yerine hisse senetlerinin "halka " arzı" yoluyla %51 satış gerçekleştirilecek ve çalışanların başka kurumlara gönderilebilecektir.

Telekom hakkında sürekli çeşitli yol planlarından bahsedilmekte, yöneticilerin dahi haberdar olmadığı, içeriğinin gizli tutulduğu, sürekli personel bilgilerinin toplandığı faaliyetler, hızla devam etmektedir. Çalışanlar tedirgin ve herşeyden bihaber beklemektedirler. Bu konuda ilgililerden açıklama yapmaları için ısrarlara rağmen sessizlik sürmektedir. Telekom Genel Müdürü Mehmet C. Ekinalan ile Haber-Sen'in yaptığı görüşmede, Telekom çalışanlarının endişeleri ve huzursuzluğu iletilerek açıklama istenmiştir.

Sn. Ekinalan açıklamalarında;

- "Telekom anonim şirkettir, kamu hizmeti veremez. Devlet kamu hizmeti vermek istiyorsa yasayı düzenler, başka kurum kurabilir" diyerek Telekom'u kamu kuruluşu olarak görmediğini ifade etmiştir.
- Telekom' un tekel hakkının kalkacağı 2003 yılı sonuna kadar kurumun halka arz yöntemi ile en az %51 hissesinin satılarak mutlaka özelleştirileceğini, bunun için yasal düzenlemelerle birlikte bir yasa taslağının şu anda Bakanlar Kurulu'nda imzada olduğunu belirterek, kurumu buna hazır hale getirmeyi kendine görev bilmektedir.
- "Telekom 63.000, Türkcell 2500 çalışanı ile aynı ciroyu yapmaktadır" ifadesini kullanarak personel hakkındaki düşüncelerini netleştirirken aynı zamanda AKP Hükümeti'nin de çalışanlara olan bakış açısını ortaya koymaktadır.

Genel Müdür ve bakanların açıklamalarıyla yakın gelecekte olacaklar netleşmektedir:

- Türk Telekom'un özelleştirilmesi ile 63.000 çalışanın büyük kısmının işine son verilecektir.
- Çalışanların iş güvencesi elinden alınarak bireysel sözleşmeler yapılacaktır.
- Sınırsız çalışma getirilerek, mesai süresi 12 saate çıkarılabilecektir.
- "Performans değerlendirmesi" adı altında subjektif ölçülere dayalı ücret belirlemesi yapılacaktır.

Türk Telekom'la ilgili yalanlar

Telekom'un performansı, kârlılığı ve çalışanları üzerine kamuoyuna yansıyan iddiaların çoğu bandır ya da bile bile yapılan yanlışlardan kaynaklanmaktadır.

- Telekom'un kârlılığını yitirdiği söylenmiştir, oysa kurum bu yıl Ankara'da kurumlar vergisi rekortmeni olmuştur.
- "Telekom'da 40 bin işçi boş oturuyor" denmektedir, ancak Telekom hizmetleri taşıyıcı firmalara verilerek işçiler boşa çıkarılmakta ve siyasi iktidarların yandaşlarına rant aktarılmaktadır.
- Genel Müdür Ekinalan kurumla Türkcell'i kıyaslamaktadır, oysa Türkcell kurulduğunda 500 milyon dolara tüm altyapı hazır ve çalışır vaziyette GSM lisansı aldı. Daha sonra da devletten 500 milyon dolar kredi alarak verdiği parayı da geri aldı. Tüm bunlar ortadayken bu kıyaslama yapılabilmektedir.

Aslında her gelen iktidar TT'ye zarar vermek ve kurumu satışa hazırlamak için elinden geleni yapmıştır. TT arpalık olarak kullanılmış, kurum içinden yetişen uzman mühendisler başka görevlere kaydırılmış, iktidar yandaşı ve yetkin olmayan elemanlar alınmış, örgüt yapısı karmaşık edilmiştir. Tüm bunlara rağmen TT hala ülkenin "altın yumurtlayan tavuğu" olma sıfatını sürdürmekte ve Türkiye'nin dört bir yanında, hiçbir özel şirketin yapamayacağı yetkinlikte hizmet vermektedir.

Altyapı kuruluşlarının satışı basit bir özelleştirme değildir

Türk Telekom'un satılmasına yönelik çabalar global enformasyon altyapısının oluşmasına yöneliktir ve ABD hegemonyasının daha kolay kurulmasını sağlayacaktır. Bu hedef, ABD'nin kendi iktidar programında vardır. Altyapıya kim sahip olursa, buradan tüm ticareti kontrol edecektir.

Türk Telekom sadece telefon hizmeti veren bir kuruluş değildir. Artık televizyon yayını, telefon, radyo, internet hizmetlerinin evliliği sözkonusudur ve birinci hedef e-ticarettir. Tıkanmış elektronik sanayilerinin önünü açmak isteyen uluslararası tekeller, önlerinde buna engel olacak hiçbir devlet, yasa, mevzuat ve toplumsal muhalefet istememektedirler.

Gaz, elektrik, su, demiryolu, haberleşme altyapısı gibi ağ biçiminde dağıtılan mal ve hizmetler doğal tekel konumundadır. Doğal tekellerin temel özelliği ilk yatırım maliyetlerinin yüksek oluşudur. Bu özellikleri nedeniyle doğal tekeller, gerek mal ve hizmetin kalitesini artırarak gerekse rekabet ortamı yaratarak mal ve hizmet fiyatlarını ucuzlatma şansının olmadığı alanlardır. Yani doğal tekelde bir bölgede birden fazla hizmet ağı kurmak ekonomik değildir. Dolayısıyla özelleştirmecilerin temel tezi olan rekabet ortamı yaratarak mal ve hizmet fiyatlarını ucuzlatmak fikri geçersizdir. Yani bu sektörlerde gerçek rekabet şansı yoktur. Doğal tekelde rekabet fikri, kurgusaldır.

Telekom'un özelleştirilmesi ucuzluğu değil yoksulluk ve eşitsizliği arttıracaktır

Özel sektör, lisans almak için Telekom'un tekelinin kalkacağı 2003 yılı sonunu beklemekte ve sık sık sektörün rekabete açılmasıyla fiyatların ucuzlayacağından dem vurulmaktadır. Oysa Dünyanın hiçbir yerinde kamu hizmetlerinin serbest piyasaya açılmasından sonra tüketiciye yansıyan fiyatlar azalmamış, aksine artmıştır. Kamu alanının yok edilmesi yoksulların daha yoksul olmasına yol açmakta ve insanlık ve vatandaşlık hakkı olan bu hizmetlerden yararlanamamalarına neden olmaktadır. Ucuz ve kaliteli iletişim herkesin hakkıdır ve TT'nin özelleştirilmesi hem tek tek vatandaşlar arası hem de bölgeler arası eşitsizliği arttıracaktır. Sürekli "bilgi çağı", internet, bilgiye ulaşmaktan bahsedilmektedir. Zaten çok sınırlı olan internete erişim oranı, özelleştirme sonucu daha da düşecektir ve sayısal eşitsizlik büyüyecektir.

Hükümete, özellikle Maliye ve Ulaştırma Bakanlarına sormak istiyoruz:

- Türkiye'nin en fazla kâr eden ve tüm halka hizmet sağlayan bir kurumunu özelleştirmenin ülkeye ne gibi bir yararı olacaktır?
- Kaynak yaratmak için, geçmiş hükümetlerin yaptığı gibi, ülkenin tüm zenginliklerini ve altyapısını tekelere peşkeş çekmek yerine öncelikle vergide adaleti sağlamayı ne zaman gündeme getireceksiniz?
- Türk Telekom'u kime veya kimlere peşkeş çekmeyi düşünüyorsunuz?
- İktidara gelirken tüm uygulamaların şeffaf olacağını, konuyla ilgili alandaki meslek ve çalışan örgütleri, üniversitelerle işbirliği içinde olacağınızı ve görüşlerinizi alacağınızı vaat etmişsiniz. Telekomünikasyon sektöründe kapalı kapılar arasındaki görüşmelerinizi ne zaman halka açıklayacaksınız ve ne zaman sektörde örgütlü sendika, meslek odaları, dernek ve konuyla ilgili akademisyenlere danışacaksınız?
- Tüm gelişmiş ülkeler e-ticarete ve internet üzerinden hizmet vermeye hazırlanırken, ülkemizin telekomünikasyon altyapısını yerli ve yabancı tekelere gümüş tepside sunmayı nasıl açıklıyorsunuz?
- Sık sık sözünü ettiğiniz "ulusal çıkarlarımız" kavramı, bir avuç sermayedarın çıkarı mıdır yoksa ayırsız tüm halkın hakkını mı belirtmektedir?
- İstihdam yaratmak ve yatırım yapmak yerine, içlerinde Türk Telekom personelinin de olduğu milyonlarca kişiyi işsizliğe mahkum etmekle çalışanlara bir darbe daha vurmuş olmayacak mısınız?

“Verimlilik özel mülkiyetle sağlanır” iddiası safsatadır!

Bizler aşağıda imzası olan Haber-Sen, EMO, İMO ve MMO, Türk Telekom’un özelleştirilmesine ve tekellere peşkeş çekilmesine geçmişte olduğu gibi bugün de karşı çıkmaya devam ediyoruz. Verimliliğin ve ucuz fiyatların kamu hizmetlerinin sözümona serbest piyasaya açılmasıyla sağlanacağı safsatasını reddediyoruz. Verimliliğin mülkiyetle hiçbir ilişkisi yoktur. TT bir kamu kurumu olarak yıllarca kara geçmiş, yetkin eleman yetiştirmiş, yerli teknolojinin gelişmesine katkı yapmış ve ülkenin dört yanında hizmet vermiştir. Hiçbir yerli ya da yabancı tekel, ülke teknolojisinin gelişmesi için uğraşmayacaktır.

Kurumun daha da iyi işlemesi, siyasi iktidarların baskısından-arpalık zihniyetinden kurtulması, örgüt içinden yetişmiş, kamu hizmetini benimsemiş yöneticiler eliyle yönetilmesi ve sektörde örgütlü uzman meslek kuruluşları, üniversiteler ve sendikalarla işbirliği içinde olmasıyla mümkündür.

TT’nin özelleştirilmesi süreci ve çalışanları üzerindeki işsizlik tehdidi devam ettiği takdirde eylemlerimize başlayacağımızı buradan kamuoyuna ilan ediyoruz.

**ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
HABER-SEN YÖNETİM KURULU
İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
MAKİNE MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
12 MAYIS 2003**

Basına ve Kamuoyuna

TÜRK TELEKOM ÇALIŞANLARINA TÜRK TELEKOM VE ÇALIŞANLARI SERMAYEYE PEŞKEŞ ÇEKİLİYOR. MÜCADELEYİ BİRLİKTE YÜKSELTELİM!

3 kasım seçimleri öncesinde, uluslararası sermayenin çıkarlarını esas alan 57. Hükümeti kıyasıya eleştirerek iktidar olan AKP Hükümeti dönemini yaşamaktayız. Açıkladıkları acil eylem planının içeriğine ve 6 aylık uygulamalarına baktığımızda, AKP Hükümeti'nin de neo liberal politikaları uygulamada ve küreselleşmenin dayatmalarını yerine getirmede geçmişin IMF patentli hükümetlerinden daha hevesli ve kararlı olduğunu görmekteyiz.

ABD'nin ekonomik, siyasi, askeri belirleyiciliğini temel alan hükümet, savaş sürecini tüccar mantığı ile değerlendirirken, savaş ortamını fırsat bilerek yeni ek vergiler ve küreselleşme politikalarına eklenmede gerekli gördüğü yasal düzenlemeleri oldu bittiye getirmek istemektedir. Kamu Yönetimi Temel Kanunu, Yerel Yönetim Yasası, Yeni Personel Rejimi, 1475 sayılı yasa vd. yasalarla yapılmak istenen değişiklikler en belirgin olanlarıdır.

Dünya Ticaret Örgütü ile imzalanan Hizmet Ticareti Genel Anlaşması (GATS) ile hizmet sektörü tümüyle uluslararası sermayeye açılmak istenmektedir. Türkiye bu anlaşmaya kamu hizmetlerinin ticarileştirilmesi ve özelleştirilmesi, kamunun küçültülmesi noktalarında en çok taahhütte bulunan ülkelerden birisidir.

Türk Telekom ve çalışanları tehdit altında

Bu politikaların uygulanmasında gözü kara davranan AKP iktidarının saldırılarıyla, başta Türk Telekom olmak üzere tüm kamu hizmetleri alanı hedef durumundadır. Yasa ve yönetmeliklerde birçok kez değişiklik yapılarak özelleştirilmek istenen Telekom'la ilgili olarak Maliye Bakanı, Ulaştırma Bakanı ve Telekom Genel Müdürü tarafından kamuoyuna yansıyan açıklamalar yapılmaktadır. Telekom'un özelleştirilmesi için yol haritasından, iş planlarından söz edilmektedir..

Telekom yöneticilerinin dahi haberdar olmadığı, içeriğinin gizli tutulduğu, sürekli personel bilgilerinin toplandığı faaliyetler, hızla devam etmektedir. Bu konuda ilgililerden açıklama yapmaları için ısrar etmemize rağmen sessizlik sürmektedir.

Telekom Genel Müdürü Sayın Mehmet C. Ekinalan ile yapılan görüşmede, Tüm Telekom çalışanlarının endişeleri ve huzursuzluğu iletilerek açıklama istenmiştir.

Genel Müdürümüz açıklamalarında;

- "Telekom anonim şirkettir, kamu hizmeti veremez. Devlet kamu hizmeti vermek istiyorsa yasayı düzenler, başka kurum kurabilir" diyerek Telekom'u devlet kuruluşu olarak görmediğini ifade etmiştir.
- Telekom' un tekel hakkının kalkacağı 2003 yılı sonuna kadar kurumun halka arz yöntemi ile en az %51 hissesinin satılarak mutlaka özelleştirileceğini, bunun için yasal düzenlemelerle birlikte bir yasa taslağının şu anda Bakanlar Kurulu'nda imzada olduğunu belirterek, kurumu buna hazır hale getirmeyi kendine görev bilmektedir.
- "Telekom 63.000, Türkcell 2500 çalışanı ile aynı ciroyu yapmaktadır" ifadesini kullanarak personel hakkındaki düşüncelerini netleştirirken aynı zamanda AKP Hükümeti'nin de çalışanlara olan bakiş açısını ortaya koymaktadır.

Genel Müdürümüz ve bakanların açıklamalarıyla yakın gelecekte olacaklar netleşmektedir:

- Türk Telekom'un özelleştirilmesi ile 63.000 çalışanın büyük kısmının işine son verilecektir.
- Çalışanların iş güvencesi elinden alınarak bireysel sözleşmeler yapılacaktır.

- Sınırsız çalışma getirilerek, mesai süresi 12 saate çıkarılabilecektir.
- "Performans değerlendirmesi" adı altında subjektif değerlendirme ölçülerinde ücret verilecektir.

Geçen dönemde Telekom ve Sendika yasalarına en ateşli muhalefeti gösteren bazı milletvekilleri şu anda AKP içerisinde T.B.M.M' de, bazıları da Bakanlar Kurulu'ndadır. Bu eski muhalifler, başta Telekom olmak üzere tüm kamusal alanı hedef alan yasa tasarılarına ve uygulamalarına yön vermektedirler. Milletvekilleri bu tutumlarıyla "Muhalefet olmak başka, iktidar olmak başka" denen siyasi yozlaşmanın tipik örneklerini sergilemektedirler.

Mücadele önkoşulsuz, "ama"sız, birlikte yapılmalıdır!

PTT'nin, Posta ve Telekom olarak ikiye bölünmesiyle kurum içinde başlayan taşeronlaştırma uygulamalarıyla gelişen süreç, IMF dayatmalarıyla telekomünikasyon lafını bile telaffuz edemeyen milletvekilleri aracılığıyla çıkartılan Telekom'un Özelleştirilmesi Yasası'yla yeni bir boyut kazanmıştır. Tüm bu gelişmelere karşı duran Haber-Sen, KİGEM, TMMOB ve bağlı Odalarıyla birlikte, örgütlü - örgütsüz olunan tüm illerde bugüne kadar, bilgilendirme faaliyetleri yapılarak hukuksal mücadelede bulunulmuş, iptal davaları açılmış ve birçok eylemlilikler gerçekleştirilmiştir.

Ancak hiçbir örgütün tek başına bu gelişmeleri durdurma, karşı durma şansı yoktur. Bu doğrultuda Haber-Sen Genel Merkezi tarafından ortak bir mücadele tutumu belirlemek amacıyla kurumdaki örgütlü tüm dernek ve sendikalara toplantı çağrısı yapılmıştır. Tutanaklara geçirilerek yapılan bir dizi toplantıya; Türk Haber Sen, Türkiye Haber İş, Bağımsız Haber Sen, Teknik Elemanlar Derneği, Teknikerler Derneği, Şoförler Derneği, Telekom Mühendisleri Derneği, Makina Mühendisleri Odası, İnşaat Mühendisleri Odası ve Elektrik Mühendisleri Odası katılmışlardır.

İlk kez gerçekleşen, geniş katılımı yapılan bu toplantılar önemli ve anlamlıdır. Ancak;

- Telekom'un çalışanlarını ve kendi üyelerinin geleceğini sendikal rekabete kurban eden, "şunlar olursa biz olmayız" koşulunu öne süren TÜRK HABER SEN' in dayatması,
- Özelleştirmeye ikna olmuş, varlıklarını sahibinin sesi olarak sürdürme geleneğini terk etmeyen, Telekom satılırken hisse alma hayalleri kuran kimi dernekler,
- Üyelerini, kurumdaki fazla personelin, havuza gidecek personelle eriyeceğine ikna etmeye çalışan ve iş isten geçtikten sonra mücadele kararı alan TÜRKİYE HABER-İŞ' in isteksizliği,

ortak mücadele için yapılan çalışmaların kesintiye uğramasına neden olmuştur.

Telekom' un özelleştirilmesine dair taslağın Bakanlar Kurulu'nda imza için beklediği bu günlerde, tüm örgütlerin farklılıklarını bir kenara bırakarak, ön koşulsuz, üye ve çalışanları ile birlikte mücadele olanağı yaratma sorumluluğu vardır.

SENDİKA VE DERNEKLERİN, DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTLERİNİN VARLIK NEDENİ BUNU GEREKTİRMEKTEDİR.

YAĞMA, TALAN, PEŞKEŞ BU ÜLKE HALKININ KADERİ DEĞİLDİR.

İSTERSEK ENGELLERİZ!

ÖNÜMÜZDEKİ GÜNLERDE MÜCADELEMİZİ YÜKSELTECEĞİZ!

TÜM TELEKOM ÇALIŞANLARINI ORTAK MÜCADELE PROGRAMINI OLUŞTURMAYA VE HAYATA GEÇİRMeye DAVET EDİYORUZ!

TMMOB

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI

KESK

HABER-SEN

Basına ve Kamuoyuna

HASAN BALIKÇI'NIN ÖLDÜRÜLMESİ SİYASETÇİ-BÜROKRAT-MAFYA ÜÇGENİ OLMADAN MÜMKÜN DEĞİLDİR!

Adana'da kaçak elektrik kullanan imalatçılara karşı mücadele ettiği için 18 Ekim 2002'de Şanlı Urfa'da kiralık katillerce öldürülen arkadaşımız Hasan Balıkçı'nın katledilmesiyle ilgili ilk duruşma 21 Mayıs'ta yapılacak. Ancak bu tarihe kadar yeni bir gelişme olmazsa, Hasan Balıkçı'yı öldürtmek için tetikçi kiralayan poşet fabrikası işletmecisi Zeki Akkoyun duruşmada olmayacak. Olmayacak, çünkü ne hikmetse hala bulunamadı!

Hasan Balıkçı Adana TEDAŞ'ta kaçak elektrikle mücadele etmeye başlamasından itibaren kaçak elektrik kullanan sanayici ve imalatçıları sürekli denetliyordu. Bu imalatçılardan biri olan, Özlem Plastik'in sahibi Zeki Akkoyun ve İrfan Akkoyun'un ödediği elektrik faturaları, denetlemelerden sonra üç katına çıktı. Hasan'a rüşvet önerdiler, kabul etmeyince de tehdit ettiler. Hasan Balıkçı bunlara da aldırmadı. Daha sonra görevli gittiği Şanlı Urfa'da da mücadelesini sürdürdü. Kaçak elektrik kullanımını büyük oranda azaltmayı başardı. Görevinin bitmesine az kala, adı geçen şahısların kiraladığı tetikçiler tarafından öldürüldü.

Hasan Balıkçı'nın 18 Ekim'de Şanlı Urfa'da öldürülmesinden hemen sonra tetikçiler Yılmaz Çakmak ve Şehmuz Taşan yakalandı, kendilerini azmettirenlerin adını verdiler (Zeki Akkoyun, İrfan Akkoyun ve Halim Şimşek) ama olayın arkasındaki tüm isimler hala açığa çıkmadı. Azmettirici sanıklardan esas fail Zeki Akkoyun'un sahiplerinden olduğu fabrika tıkrır tıkrır çalışıyor. Eşinin mücadelesini sürdürmeye çalışan Şengül Balıkçı ise tehditler alıyor ve geçtiğimiz ay arabasına sabotaj yapıldı.

Hasan Balıkçı, kamunun haklarını savunduğu, "kaçak elektiğe karşı mücadele veriyoruz" diyerek sadece gecekondulardaki halkı işaret edenlere aldırmadığı ve en büyük kaçağın olduğu imalathaneleri denetlediği için öldürüldü. Görevini layıkıyla yerine getirdiği Adana TEDAŞ Şube Müdürlüğü'nde "geçici görevle" gönderildiği Şanlı Urfa'daki görevinin bitmesine az kalmıştı ve döndüğünde aynı şahıslarla mücadeleye devam edecekti. Ölüm emrini verenler ve yerine getirenler, henüz 42 yaşındaki Hasan Balıkçı'yı, eşi Şengül Balıkçı ve iki küçük kızından ayırmak için gözlerini bile kırpmadılar.

Siyasetçi-bürokrat-sermayedar yolsuzluk üçgeni

Bu olay basit bir intikam cinayeti değildir, imalathanelerde ve sanayide korkunç parasal kayıplara yol açan kaçak elektrik kullanılmaktadır. Örneğin, Hasan Balıkçı'nın çabasıyla 2001 yılında Adana'da yıllık 1.4 trilyon TL olarak görünen elektrik tahsilatı, 2002 yılında 3 trilyon TL'ye ulaşmıştı. Yine Hasan'ı öldürten Zeki Akkoyun'un ödediği 1 aylık fatura bedeli 3 milyar TL'den 11 milyar TL'ye çıkmıştı.

Kaçak elektrik ile ilgili açıklama yapan yetkililer ısrarla gecekonduları ve Doğu-Güneydoğu Anadolu'da yaşayan vatandaşlarımızı kaçak elektriğin sorumlusu olarak göstermektedirler. Sanayide ve kamu kuruluşlarında kullanılan korkunç miktarlardaki kaçak elektrik gündeme getirilmemektedir. Bu yolsuzluğun gizlenmesi siyasetçi-bürokrat ve sermayedar işbirliği olmadan mümkün değildir. O nedenle, Hasan'ın öldürülmesine ve azmettirici Zeki Akkoyun'un hala kollanmasına bulaşan

isimlerin ortaya çıkarılması bu yolsuzluk üçgeninin de –en azından Adana ölçeğinde- ortaya çıkarılmasını sağlayacaktır. Siyasal iktidar bu işin üzerine gitmezse ve gerçekleri açığa çıkarmazsa, ne kamunun haklarının korunmasından, yolsuzluklara karşı mücadeleden bahsedebilir ne de yeni Hasan'ların katledilmesini engelleyebilir.

Arkadaşımızın öldürülmesinde payı olan herkes açığa çıkana ve olay tamamen aydınlanana kadar bu işin peşini bırakmayacağız ve Hasan'ın mücadelesini sürdürmekten vazgeçmeyeceğiz.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU

14 MAYIS 2003

HASAN BALIKÇI

Hasan Balıkçı, 1961 yılında Adana'da Seyhan İlçesi Kayışlı köyünde, 8 çocuklu bir ailede, doğdu. Orta ve Lise'yi Adana'da bitirdi. Öğrenciliği boyunca okumak için tarlada ırgat olarak çalıştı. 1987 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Elektrik Mühendisliği Bölümü'nden mezun oldu. Üniversite yıllarında özel bir kablo firmasında çalıştı. Mezun olduktan sonra da üç yıl özel sektörde çalıştı.

1989 yılında TEK'te işe başladı. İlk görev yeri olan Ağrı'da dört yıl kaldı. 1993'te Adana'ya atandı. Şanlı Urfa'ya tayini çıkmadan önce Adana TEDAŞ Müessese Müdürlüğü'nde fabrika ve benzerlerinin bağlı olduğu büyük müşteriler müdürlüğünde başmühendis olarak çalıştı. Öldürüldüğü sırada Şanlı Urfa TEDAŞ Müessese Müdürlüğü Teknik İşler Müdürlüğü'nde görev yapmaktaydı.

Elektrik Mühendisleri Odası Adana Şubesi'nde 1998-2002 yılları arasında Yönetim Kurulu üyeliği ve Şube Sekreterliği yaptı. 1998-2000 yılları arasında Adana İKK Sekreterliği, 1993-1996 yılları arasında Enerji Yapı Yol Sen Adana Şube Başkanlığı görevlerinde bulundu.

Hasan Balıkçı, Şengül Balıkçı ile evliydi ve Açelya (9) ve Ayça İdil (1) adında iki kızı vardı.

Basına ve Kamuoyuna

ÇEAŞ VE KEPEZ'DE GELİNEREN DURUM, SON YİRMİ YILLIK ENERJİ POLİTİKALARININ İFLASININ BELGELENMESİDİR!

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bugün Çukurova Elektrik ve Kepez Elektrik arasında imzalanan imtiyaz sözleşmelerinin iptal edildiğini ve işletilen tesislere de el konulduğunu açıkladı. Bu açıklamayla on yıldan beri süren ve Elektrik Mühendisleri Odası (EMO)'nın da başından beri üzerine gittiği bir kamu yağması ve hukuksuzluk süreci son aşamaya gelmiş oldu.

ÇEAŞ Nasıl Heba Edildi?

Çukurova Elektrik A.Ş. (ÇEAŞ) Seyhan Barajı üzerinde tesis edilen Seyhan Hidroelektrik Santrali'ni işletmek üzere kurulmuş, şirkete 1953 yılında kuruluş amacına uygun olarak, tamamıyla devlet tekelinde olan elektrik üretim, iletim, dağıtım ve ticaret konusunda yapılan İmtiyaz Sözleşmesi ile Çukurova Bölgesinde İmtiyaz Hakkı verilmiştir.

ÇEAŞ başlangıcından beri gerçek anlamda halka açık bir anonim şirkettir. En büyük pay sahibi olan kamu kurumlarının (başlangıçta Etibank, daha sonra TEDAŞ) yanında özel bankalar, bünyesindeki özel sanayi kuruluşları, büyük-küçük çiftçiler özel emekli ve tasarruf sandıkları şirketin sermayesine katılmış, şu ya da bu ölçüde yönetiminde herkes temsil edilmiş, şirketin sağladığı gelirden ve yarattığı refahtan pay almışlardır.

Şirketin kuruluş amacında ve ruhunda yer alan ortaklık yapısı uzun yıllar değiştirilmeden kalmıştır. Buna göre %51'i Etibank'ın (daha sonra TEK) %49'u ise sayılan diğer kuruluşlarıdır. Üç gruba ayrılan paylardan A grubu (Kurucu hisseler) 3 yönetim kurulu, 1 denetim kurulu üyesi, B grubu (TEK) 3 yönetim kurulu 1 denetim kurulu üyesi, C grubu (diğer ortaklar) 3 yönetim 1 denetim kurulu üyesi seçme hakkına sahiptirler. Şirketin karlı bir kuruluş olması ve yarı kamu kurumu olma özelliği, siyasilerin ve büyük sermaye gruplarının her zaman iştahını kabartmış, özellikle 12 Eylül sonrasında siyasi partilerin paylaşamadıkları bir kurum haline gelmiş, o zamana kadar oldukça sağlıklı işleyen bu kısmi demokratik yapı bilerek bozulmuştur.

Başlangıçta %51 olan kamu payı, sermaye artırımında rüşhan hakkı kullandırılmayarak %26'lara düşürülmüş, bu payların bir kısmı da 1980'li yılların sonunda Özelleştirme İdaresi (önceleri Toplu Konut İdaresi) vasıtasıyla satılarak %11-12 civarına düşürülmüştür. Siyasi çekişmelerden ve paylaşma kavgalarından dolayı üç yönetim kurulu ve bir denetim kurulu üyesi ile temsil edilme kabiliyeti olan bu B grubu hisseler, 1993 yılında 84 milyon dolara Uzan ailesine, Rumeli Grubu'na satılmıştır. Rumeli Grubu, o zamanlarda büyük gürültüler koparak satın aldıkları bu %11-12 oranındaki hisse ile ÇEAŞ'ı tamamen ele geçirmişlerdir.

Satın alanların gerçekte ne satın aldıklarını, satanların da gerçekte ne sattıklarını tam bilmedikleri bir alışverişten sonra, bugün sistem arayışları içinde kıvranan elektrik üretimi iletimi ve dağıtımı için engin bir deney laboratuvarı ve eksiksiz bir model olabilecek şirket, heba edilmiştir.

Rumeli Holding'in ÇEAŞ'ta Yaptıkları

Birkaç aylık bocalama ve alışma devresinden sonra Rumeli Grubu, şirketin nakit yaratma ve sıcak para imkanlarını fark etmiş ve şirketin içini boşaltma yollarını aramaya başlamıştır. Burada hemen birkaç soru akla gelebilir. Şirket grubun kontrolünde olduğuna göre, diledikleri operasyonu yapmak da çoğunluk hisselerini kontrol edenlere ait değil midir? Sıcak para imkanlarından sürekli yararlanmak varken neden içini boşaltmak yolu seçilmektedir? Bunun en önemli nedeni ÇEAŞ'ın bir imtiyaz şirketi olması, kendine ait gayri menkul ve menkul mal edinmemesi (bütün gayri

menkulleri Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı adına tapuludur) imtiyaz hakkının sona ermesi ile bütün mal varlığını bedelsiz olarak kamuya devredecek olmasıdır. Bu bakımdan, ÇEAŞ'ın içini boşaltma operasyonu, yalnızca küçük tasarrufların paylarını gasp etmek anlamına gelmemektedir, kamunun ve devletin malları gasp edilmiş, yağmalanmış ve vergi kaçırılmıştır.

Başlangıçta alınan imtiyaz hakkı 2003 yılında, 3096 sayılı kanunla sağlanmış gibi görünen 70 yıllık imtiyaz hakkı ise 2058 yılında sona erecekti. Kanunla ve İmtiyaz Sözleşmesi ile belirlenmiş görevler ve koşullar yerine getirilmediği takdirde İmtiyaz Hakkı ve dolayısı ile Şirketin fiziki varlığı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca her an sona erdirilebilirdi. Bu tehlikeyi bilen ve kanuni görevlerini getirmeyi de hiçbir zaman düşünmeyen grup, kelimenin tam anlamıyla şirketin içini boşaltmıştır.

Bu hedefe uygun olarak, öncelikle var olan kurumsal yapının bozulması, kuralların işlemez hale getirilmesi, personelin ve bölge halkının şirkete sahiplenme duygusunun yok edilmesi, üst ve orta kademe yöneticilerinin tasfiye edilmesi, yerli ve yabancı kurum ve kuruluşlar ile ilişkilerin soğutulması ilişkilerin kesilmesi, bilgi alışverişinin mümkün olan en alt seviyeye indirilmesi, personel sirkülasyon hızının artırılarak şirketin geçmişinin unutturulması gerekmektedir. Ortamın olgunlaşması ile birlikte, nitelikli personel kıyılarak tecrübesiz insanlar terfi ettirilmiş, çarkların tamamına yakını durdurulmuş, ülke nüfusunun ve coğrafyanın %10'una 1500 kişi ile hizmet veren dev kuruluş, ilk üç yılda 800 kişinin altına, 1995 yılında yaşanan ara dönem bahanesi ile de 500 kişinin altına indirilmiştir. Şirket İstanbul'dan ve tek elden faks ve telefon ile yönetilmeye başlanmış, yönetim kurulu üyelerine ve genel müdürlüğe pratikte hiçbir yetki bırakılmamış, alınan çoğu kararlardan genel müdür ve yardımcılarının dahi haberi olmamış.

Kısmen hantal yapısına rağmen 5 yıl gibi kısa bir sürede dünya çapında örnek gösterilen Sır Barajı ve HES projesini gerçekleştirerek şirketi maddi ve manevi olarak iki katına çıkaran ve ardından Berke Barajı ve HES projesi tamamlandığında ÇEAŞ'ı bir kez daha ikiye katlayacak bütün tedbirleri alan organizasyon, sistemli ve bilinçli bir şekilde yok edilmiştir.

Berke Hidroelektrik Projesi ve Gerçekler

Bugün Rumeli grubunun televizyonlarında boy boy görüntüleri yayınlanan ve özkaynakları ile yaptıklarını iddia ederek övündükleri Berke Barajı ve Hidroelektrik Santrali Projesi 510 MW gücünde ve yılda yaklaşık 3.672.000.000 kWh (şu anki Çukurova Elektrik üretiminin 1.5 katı, bölge tüketiminin de %30'u) elektrik üretecek, yıllık geliri 200-250 milyon dolar olacak bölgenin en verimli projesiydi.

Proje'ye Rumeli grubundan çok önce ve Sır Projesinin bitirilmesinden hemen sonra başlanmış, şantiye tesisleri, yolları, tünelleri, köprüleri beton ve agrega tesisleri süratle tamamlanarak, bütün uluslararası sözleşmeleri yapılarak fizibilitesinde 600 milyon dolar olan maliyeti 500 milyon doların altına düşürülmüş, 1992 yılında Dünya Bankası'ndan 270 milyon dolar kredi temin edilerek fiilen başlanmıştır. Finansmanı, 270 milyon doları dünya bankası 30 milyon doları da imalatçı kredisi olmak üzere toplam 300 milyon doları kredi ve 200 milyon doları da özkaynak olarak planlanmıştır. 1997 yılının ilk yarısında bitirilecek olan bu proje, Rumeli grubunun Çukurova Elektrik A.Ş.'nin içini boşaltma faaliyetlerinde emme-basma tulumba gibi çalıştırılmak üzere yeniden organize edilmiştir.

150 MVA'lık Mersin Termik Santrali bölgeye doğalgaz geldiğinde 375 MVA'lık Doğalgaz Yakıtlı termik santrale dönüştürüleceği gerekçesiyle kapatılmıştır. Ancak, ÇEAŞ ile ETKB arasındaki sözleşme gereği yapılmayan sürede üretilmesi gereken enerji miktarının iki katı üretim tazminatı ödemek zorunda olduğu halde bu güne kadar ETKB'ye herhangi bir ödeme yapmamıştır.

Bugünkü sona götüren süreç nasıl başladı?

1998 yılında, TEDAŞ Adana EDM çalışanı, EMO üyesi ve 18 Ekim 2002 tarihinde kaçak elektrik kullanan fabrikatörlere karşı mücadele ettiği için kiralık katillerce öldürülen HASAN BALIKÇI adına, TEDAŞ ile ÇEAŞ arasında imzalanan İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi ve ETKB ile ÇEAŞ arasında imzalanan Görev Verme Sözleşmesi'nin iptali ve dava sonuna kadar yürütmenin durdurulması istemiyle, Danıştay'da dava açılmıştır.

Davanın görülmekte olduğu Danıştay 10. Dairesi davayı şekli bir inceleme yaparak, usule aykırılık görmediği için reddetmişti. Karar temyiz edilmiş, temyiz üzerine Danıştay Dava Daireleri Genel Kurulu dosyada mevcut raporları, özellikle SPK tarafından hazırlanmış 2000 tarihli raporu dikkate alarak şirketin çok sayıda usulsüzlükleri olduğunu, bu usulsüzlükler karşısında şirketin kamu hizmeti görmesinde kamu yararı bulunmadığı, dolayısıyla açılan davanın kabulüyle sözleşmenin iptali gerekirken davanın reddinin hukuka aykırı olduğunu söyleyerek 10. Daire kararını kaldırdı.

Sonrasında karar düzeltme istemi üzerine, Dava Daireleri Genel Kurulu tekrar bu kez 3984 sayılı RTÜK yasasına muhalefet olup olmadığının da incelenmesi gerekçesini ortaya koydu. Danıştay, bu şirketin usulsüzlüklerini AKTAŞ'ta olduğu gibi tespit ve hüküm altına almıştır.

Kepez'de de aynı senaryo

1956 yılında 9410 sayılı imtiyaz sözleşmesiyle Antalya ve civarında Kepez Elektrik A.Ş. yetkili kılınmıştır. Kepez kuruluşundan itibaren 1993 yılına kadar önemli işlevler yerine getirmiş ve Antalya bölgesinin ihtiyacını sorunsuz bir şekilde karşılamıştır. ÇEAŞ'ta olanlar Kepez'de de yaşanmış, 1993 yılında hisselerinin Uzanlar'ın eline geçmesiyle birlikte şirket inisi geçmiştir.

Kepez yetkili kılındığı 1993 yılından beri ciddi anlamda hiçbir yatırım yapmamıştır. 1993 yılında 286 olan toplam personel, 1998 başında 191'e düşmüştür. Son derece nitelikli ve tecrübeli personel gerektiren bir sektör olmasına karşın hızlı personel sirkülasyonunun yaşanmış olması bölgedeki ihtiyaçların karşılanamamasına ve sık sık arızaların meydana gelmesine neden olmaktaydı.

Hüseyin Korkan Korkmaz ve İsmail Gündüz tarafından, 3096 sayılı Yasa uyarınca Antalya ili ve Burdur ilinin üç köyünde elektrik üretim, iletim, dağıtım ve ticareti yapma görevinin Kepez Elektrik AŞ'ne verilmesine ilişkin 7.10.1988 ve 88/13344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yine şirket ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı arasında aktedilen 9.3.1998. tarihli imtiyaz sözleşmesi hakkında Danıştay'da dava açılmıştır.

Yirmi yıldan beri aynı politika!

Elektrik Mühendisleri Odası yirmi yıldan beri, Türkiye'de yürütülen enerji politikalarının yanlışlığını, bu uygulamaların ülkemizi batağa sokacağını, dışa bağımlı hale getireceğini, kamu kaynaklarının yağmalanacağını ve elektrik fiyatlarının fahiş hale geleceğini söylemiştir. Ancak yurtdışından ve uluslararası sermaye kuruluşlarından gelen ses dışında kulaklarını herşeye tıkayan gelmiş geçmiş hükümetler, EMO'yu duymamayı tercih etmiştir. AKTAŞ, Beyaz Enerji operasyonu, doğalgaz rezaleti, Enerji bakanı Hilmi Güler'in ülkenin enerji alanında soyulduğuna ilişkin demeçleri, şimdi de ÇEAŞ ve Kepez EMO'nun hiç de yabancı olmadığı sorunlardır.

Biz haklı çıkmaktan bıktık ama ülkeyi soymaya kararlı olanlar cesaretlerinden bir şey kaybetmediler.

ÇEAŞ ve KEPEZ bundan sonra kamu işletmesi olarak kalmalı ve öyle yönetilmelidirler. Ülkemizin enerji alanını tam bir bataklık haline gelen politikalar bir an önce terkedilmeli, enerji alanı yeniden tam anlamıyla kamuya devredilmelidir. Bugün yapılmaya çalışılan düzeltmeler, politikalar köklü bir biçimde değişmediği sürece işe yaramayacaktır. Hükümet sonucu değil, bu sonucu yaratan nedeni tartışmadan enerji alanında çözüm üretemeyecektir.

**ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
12 HAZİRAN 2003**

Basına ve Kamuoyuna

İKİNCİ DURUŞMA YARIN. HASAN BALIKÇI'YI ÖLDÜRTE ZEKİ AKKOYUN NEDEN YAKALANMIYOR?

Hasan Balıkçı kamunun haklarını savunduğu için öldürüldü

Hasan Balıkçı Adana TEDAŞ'ta kaçak elektrik ile mücadele etmeye başlamasından itibaren kaçak elektrik kullanan sanayici ve imalatçıları sürekli denetliyordu. Bu imalatçılardan biri olan, Özlem Plastik'in sahibi Zeki Akkoyun ve İrfan Akkoyun'un ödediği elektrik faturaları, denetlemelerden sonra üç katına çıktı. Hasan'a rüşvet önerdiler, kabul etmeyince de tehdit ettiler. Hasan Balıkçı bunlara da aldırmadı. Daha sonra görevli gittiği Şanlı Urfa'da da mücadelesini sürdürdü. Kaçak elektrik kullanımını büyük oranda azaltmayı başardı. Görevinin bitmesine az kala, adı geçen şahısların kiraladığı tetikçiler tarafından öldürüldü.

Hasan Balıkçı'nın 18 Ekim'de Şanlı Urfa'da öldürülmesinden hemen sonra tetikçiler Yılmaz Çakmak ve Şehmuz Taşan yakalandı ama olayın arkasındaki Zeki Akkoyun hala ortada yok. Zeki Akkoyun'un sahiplerinden olduğu fabrika tıkr tıkr çalışıyor. Eşinin mücadelesini sürdürmeye çalışan Şengül Balıkçı ise tehditler alıyor ve geçtiğimiz aylarda arabasına sabotaj yapıldı.

Cinayetle ilgili ilk duruşma 21 Mayıs 2003 tarihinde yapıldı. Ne acıdır ki, kaçak elektrik ile mücadele ediyoruz diye, kampanyalar açtığını ifade eden ve TEDAŞ personeline bu yönde talimatlar veren ETKB ve TEDAŞ yetkilileri, kaçak elektik kullanımıyla mücadele ettiği için öldürülen Balıkçı'nın duruşmasına ne müdahil oldular ne de geldiler.

Kaçak elektrik mi, kayıp elektrik mi?

Kaçak elektrik kullanımı, sanayide, imalathanelerde korkunç boyutlara ulaşmaktadır. Yıllarca gizlenen bu rakamlar yerine ısrarla, gecekondu ve Doğu-Güneydoğu Anadolu'da yaşayan vatandaşlarımız hedef gösterilmektedir. Büyük çoğunluğu sosyal ve ekonomik nedenlerden kaynaklanan meskenlerde kaçak elektrik kullanımını, sosyal ve ekonomik politikalar olmadan, halkın yaşamını düzeltmeden, en önemlisi de elektrik fiyatlarını ucuzlatmadan önleyemezsiniz.

Yine kaçak elektrik kullanımından çok daha fazla kamuyu zarara sokan kayıplardan da bahsedilmemekte, iletim hatları ve trafolardaki bakımsızlık ve arızalardan kaynaklanan kayıp elektriğin ne kadar olduğu hesap dahi edilememektedir. Özelleştirme gerekçesiyle uzun yıllar içinde kendi kaderine terk edilen dağıtım şebekelerine hiçbir yatırım yapılmamaktadır. Diğer taraftan, kamunun santrallerini yap-işlet-devret uygulamalarıyla işleten özel firmalar, bu kuruluşlara en ufak bir çivi çakmamakta, bakım hizmetlerini gözardı etmektedir. Süreleri bittiğinde kamuya içi boşalmış, harap olmuş tesisler devredilecektir.

Bugün EMO'nun yıllardır ısrarla dile getirdiği gerçekleri artık kabul etmek zorunda kalanlar bilmelidirler ki, nedenleri yoketmeden sonucu tartışmanın bir yararı yoktur. Enerjiyi batağa sokan yirmi yıllık politikalar bir an önce terk edilmelidir.

Temiz toplumdan, yolsuzlukların yok edilmesinden bahsedenler Hasan Balıkçı'nın yaşamından ders alsınlar

Hasan Balıkçı temiz toplumun ve kamu haklarının korunmasının bir simgesidir. Onun tüm yaşamı bu iki ilkenin korunmasıyla geçmiştir. Temiz toplumdan bahseden, ÇEAŞ ve Kepez'e el koyan, enerji yolsuzluklarını gündeme getiren hükümete şunları söylemek isteriz: Hasan Balıkçı, gerek EMO gerek sendika yöneticiliği yaptığı tüm yıllarda bugün birer birer açıkça ifade edilmeye başlanan yolsuzlukları her zaman dile getirdi, kendi işini yaparken de bu tür yolsuzluklara karşı mücadele etti. Bugün el konulan ÇEAŞ'la ilgili ilk davayı EMO üyesi olarak 1998 yılında Hasan Balıkçı açtı. TEDAŞ ile ÇEAŞ arasında imzalanan İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi ve ETKB ile

ÇEAŞ arasında imzalanan Görev Verme Sözleşmesi'nin iptali ve dava sonuna kadar yürütmenin durdurulması istemiyle, Danıştay'da açılan davanın ve temyizlerin sonunda Danıştay, bu şirketin usulsüzlüklerini tespit ve hüküm altına aldı.

Bugün Balıkçı'nın öldürme emrini verenleri yakalamayanlar, temiz toplumdan, kamu hakkının korunmasından bahsedemezler. Zeki Akkoyun gibi, evinin işinin, ailesinin, akrabalarının yeri belirli olan bir şahıs 8 aydır neden yakalanmaz? Yoksa yakalanması mı istenmez? Balıkçı olayı bölgesel bir Susurluk olayıdır, bu olayın arkasındaki gerçekler ortaya çıkarılmadan, kaçak elektrik işinden kâr eden sanayici-bürokrat-siyasetçi üçgeni ortaya çıkarılmadan cinayeti aydınlatamazsınız. Hasan Balıkçı cinayetini aydınlatmadan, can güvenliğini sağlayamadığınız TEDAŞ görevlilerine "kaçak elektriklerle mücadele edin" diyemezsiniz.

Basına yansıyan bir örnek: Mersin'de, görevini yaptığı için ölüm tehditleri alan TEDAŞ Müessese Müdürü Necati Hançerlioğlu'nu nasıl korumayı düşünüyorsunuz? "Kaçak elektrik oranını yüzde 20'ye düşürmezsem görevi bırakacağım" diyen Hançerlioğlu'na da tıpkı Hasan Balıkçı'ya yaptığı gibi tehdit telefonları gelmektedir. Hançerlioğlu, özellikle zengin semtlerde yaşayanların siyasileri devreye sokup rüşvet teklif ettiğini belirterek, "Bu tehdit telefonları önceki yapılaşmada mafyalaşmış bazı şirketlerin mamalarının kesilmesinden kaynaklanıyor" demektedir.

Bizler, hayatı boyunca halkın, kamunun çıkarlarının yanında yeralan ve görevini yaptığı için öldürülen arkadaşımızın mücadelesini sonuna kadar sürdüreceğiz ve tıpkı onun gibi, doğru bildiklerimizi geçmişte olduğu gibi bundan sonra da söylemeye devam edeceğiz.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
17 HAZİRAN 2003

Basına ve Kamuoyuna

BUGÜN DEVLETİN SOYULDUĞUNU AÇIKLAYAN AKP HÜKÜMETİ, BİR YANDAN YENİ ÖZELLEŞTİRMELERİ MASAYA YATIRARAK ŞİKAYET ETTİĞİ SOYGUN DÜZENİNE DEVAM DEMİŞTİR!.

Son dönemde enerji sektöründe ortaya çıkan gerçekler, yirmi yıldan bu yana uygulanan enerji politikalarının ülkemizi nereye getirdiğini gözler önüne sermiştir. ÇEAŞ ve Kepez Elektrik'e el konulması, doğalgaz alanında ortaya çıkan gerçekler, Mavi Akım rezaleti, kaçak elektrik konusunda Enerji Bakanı'nın söyledikleri ve Meclis yolsuzlukları araştırma komisyonunda ifade veren enerji bürokratlarının açıklamaları özelleştirme hırsı içindeki çıkar çevrelerinin ülkemize neler yaptığının göstergesidir.

Ancak tüm bu olanlara rağmen çıkar çevreleri enerji sektörünü özelleştirmenin en iyi çözüm olduğunu hala iddia edebilmektedirler.

ÇEAŞ-Kepez:- Bir özelleştirme soygununun anatomisi;

12 Haziran 2003 Tarihinde alınan kararla Bakanlar Kurulu'nun, ÇEAŞ ve KEPEZ Elektrik'e el koyulmasının ardından, Uzan grubunun sahip olduğu gücün seferber ettiği kesimlerin yanında, bu işin siyasi yönünün bulunduğu gerekçesini öne süren kimi çevreler de, karşı çıkan koroya katıldılar.

"AKTAŞ'da da suç üstü yakalanan özelleştirme savunucularının telaşının nedeni bellidir!. ÇEAŞ ve KEPEZ'de ortaya çıkanların, enerji alanındaki piyasacı yaklaşımların, özelleştirme ya da serbestleşme adı altında sürdürülen kamu yağmasının yeni bir göstergesi olduğunu, önümüzdeki süreçte hukuksuzluğun ve talanın yarattığı tahribat boyutunun gözler önüne serileceğini bilmektedirler!."

ÇEAŞ, 25 Haziran 1953 tarihli bir Bakanlar Kurulu kararıyla kurulduğunda, 30.000 ortaklı halka açık bir şirketti. Özelleştirme uygulamalarının hız kazanmasından bu şirket de nasibini almış ve %11.2'lik kamu payı blok olarak Uzanlara satılmıştır. RTÜK yasasının, radyo televizyon kuruluşu sahibi olanlara bu tür ihalelere katılmayı yasaklamasına karşın bu duruma Uzanlarca herhangi bir engel olarak görülmemiş, ülkeyi yöneten iktidarlarca da bu duruma göz yumulmuştur.

Bu grup 1984 yılında gerçekleştirilen, özelleştirme uygulaması ile enerji alanında 1950'li yıllardan bu yana faaliyet gösteren iki köklü kuruluşu, piyasanın acımasız oyunları ile ele geçirmiştir.

1998 yılında 500 milyon dolar maliyetle tamamlanması gerekirken beş yıl gecikmeli ve bir milyar dolara mal olan BERKE HES yıllarca inşa halinde tutularak, Uzanların ÇEAŞ'ın içini boşalttığı bir emme basma tulumba olarak kullanılmış, 2002 yılında tamamlanan BERKE HES, Uzanların kendi sermayesi ve çabasıyla başarılmış gibi gösterilmesine göz yumulduğu gibi, devlet erkanının katılımı ile yapılan görkemli açılış töreni ile özel sektörün ülkede yatırım başarısına örnek olarak gösterilmiştir.

1998 yılında imzalanan görev sözleşmesinde, ÇEAŞ'ın bölgenin enerji gereksinimini karşılamak zorunluluğu kurala bağlanmıştır. Buna göre yatırım yapmaması halinde karşılayamadığı tüketim miktarını ulusal sistemden çekmesi halinde TEİAŞ'tan aldığı miktarı, TEİAŞ fiyatının iki (2) katı bedelle ödemek zorunluluğu bulunmaktadır. ÇEAŞ ulusal sistemden aldığı enerjinin bedelini sözleşmeye aykırı olarak kendi belirlemek istemiş, TEİAŞ'ın düzenlediği faturaları ödememiş, yedi yıl boyunca buradan kaynaklanan kamu alacağı gecikme faizleri hariç 1 milyar 300 milyon dolara ulaşmıştır.

Enerji alanındaki gelişmeleri yakından takip eden EMO; TEDAŞ Adana EDM çalışanı olan, kaçak elektrik kullanan fabrikatörlere karşı mücadele ettiği için 18 Ekim 2002 tarihinde kiralık katillerce katledilen Elektrik Mühendisi HASAN BALIKÇI ve bir çalışan adına, TEDAŞ ile ÇEAŞ arasında imzalanan İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi ve ETKB ile ÇEAŞ arasında imzalanan Görev Verme Sözleşmesi'nin iptali ve dava sonuna kadar yürütmenin durdurulması istemiyle, Danıştay'da dava açılarak hukuk mücadelesi başlatılmıştır.

Elektrik Mühendisleri Odası, ÇEAŞ ve KEPEZ'e yönelik kararın alınması aşamasında hükümetin siyasi çıkarlarının bulunduğu ve Uzanları siyasi hasım olarak gördüğü yönündeki tartışmaları, polemik olarak görmekte, uygulamalara bakıldığında AKP iktidarının kamu işletmeciliğini tasfiye kararlılığını değiştirmedigini tespit etmektedir.

Doğalgaz rezaleti

Doğalgaza dayalı elektrik enerjisi üretim tercihi ülkemizi tehlikeli bir dışa bağımlılık sürecine sokarken Türkiye elektriği en pahalı üreten ve tüketen ülke konumuna gelmiştir.

2001 Bir yandan enerji sektöründeki büyük yolsuzlukların ortaya çıktığı ve ülke gereksinmesinin çok üstünde doğalgaz alım anlaşmalarının yapılmasının kamuoyunda tartışılır hale geldiği bir yıl olmasıyla anılmaktadır.

Bu dönemde 2000 yılında 14,15 Milyar m³ olarak gerçekleşen doğalgaz tüketiminin;

- 2005 yılında %308 artacağı varsayılarak 43,60 Milyar m³,
- 2010 yılında %389 artacağı varsayılarak 55,15 Milyar m³,
- 2020 yılında %580 artışla 82,75 Milyar m³ 'e çıkacağı varsayılarak talep tahminleri şişirilmiştir.

Bu tahminlerin "kokuşu" çıkmış, Rusya Federasyonu'nda aile şirketi görünümünde olan Gazprom 'da ortaya çıkarılan ve Putin'in operasyonu ile gözlem altına alınan ikbal zinciri halkalarının ucu, "Beyaz Enerji" operasyonu ile işadamları, siyasetçi, bakan ve başbakan yardımcılarını kadar uzanmış, bu operasyonla ortaya çıkan baskılar bazı bakanları yerinden etmiştir. Konu jandarmanın el koyduğu bir askeri kamyon yükü tutan delillerin Devlet Güvenlik Mahkemesi arşivinden kaybolması (!) ile farklı bir safhaya girmiştir.

"Bir yandan, ülkemize yöneticilerimiz tarafından armağan edilen milyarlarca dolarlık iç ve dış borcu ödeyemez duruma düşmüşken, diğer yandan doğal gaz tüketimimiz %17,5 arttırılmış ve bu iş kamusal bir anlayıştan çıkarılarak BOTAŞ ve Belediyelerce vatandaşımızın soyulmasının aracı haline getirilmiştir."

Dünyada elektrik enerjisi üretiminde doğalgaz kullanımı payı %17,4' iken, siyasi tercihler sonucu ithal edilen doğalgazın %66,6 'sı elektrik üretiminde kullanılmaktadır.

Kaçak elektrik itirafları;

İki yıldan beri sürdürülen "elektrikte kaçak kullanımı önleme operasyonu"nun başarısızlığı, Enerji Bakanı'nın ağzından itiraf edilmiştir. Yürütülen operasyon ve polisiye tedbirlerle çözüme ulaşılması olası değildir. EPDK'nın yürürlüğe koyduğu ve 1 Eylül'e ertelenen illere göre tarife uygulaması ile aboneler, kaçığın fazla olduğu açıklanan illerde yüksek, az olduğu illerde düşük birim fiyatla elektrik bedeli ödeyecektir. Diğer bir gariplik ise hidrolik kaynakların yoğun olduğu ve en ucuz enerjinin üretildiği bölgede yaşayan yurttaşlara en pahalı tarifieden enerji satılacak olmasıdır.

EPDK 'nın açıkladığı illere göre tarife uygulaması Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırıdır. Bu uygulamanın dayandırıldığı TEİAŞ ve TEDAŞ verileri geçiği yansıtmadığı gibi, teknik kurumlardan teknik olmayan verilere dayalı bu uygulama büyük tepki alacak, ülke insanları arasında yapay sorunların kaynağı olacaktır.

Zira kayıp-kaçak operasyonları başladığı süreç, Beyaz Enerji operasyonu ile 57. Hükümetin Enerji Bakanı olan Cumhur ERSÜMER' in istifası sonucunda yaşanan ve Anavatan Partisi üzerinde odaklanan yolsuzluk bulutlarının dağıtılmasına yönelik olarak, sanki hırsızlığın üzerine gidiliyor imajı verilmesine yönelik aklanmanın aracı olarak kullanılmıştır.

EPDK kendini meşrulaştırması çabası içerisinde, piyasa dışı unsurların elektrik fiyatlarından arındırılacağı (TRT payı gibi) ve il bazında tarifeye geçileceği kararını açıklamıştır. Bir çoğu, kalkınmada öncelikli iller ayrıcalığı ile yaklaşık %10 daha ucuz elektrik kullandığı halde bedelini öde(ye)meyen iller olmak üzere bir çok ilde bundan sonra 2.5 katına ulaşan elektrik bedellerin nasıl tahsil edileceğini ise herhalde daha sonra açıklayacaktır.

Elektrik bedellerinin yüksekliliği hep gecekondlu bölgelerindeki (medyatik operasyonların yardımıyla) kaçaklara bağlanırken, diğer abone gruplarındaki yani kentlerin diğer bölgelerindeki kaçaklar ihmal edilmiştir. Üstelik kayıp ve kaçak rakamlarının ayrı ayrı ne kadar olduğu sorusuna cevap her zaman tartışmaya açık kalmıştır. Enerji bürokratları bu iki rakamı birleştirerek hem kendi şebeke kayıplarını küçültmüşler, hem de kaçakları büyütüp yasadışı yapılaşmaya elektrik bağlanması gibi "geçici" düzenlemeleri kalıcılaştırarak batırdıkları ekonomiye kaynak yaratmakta diğer yandan bu kesimleri oy deposu olarak kullanmaktadırlar.

Yeni özelleştirme girişimleri

Tüm bunlar olmamış, AKTAŞ, ÇEAŞ-KEPEZ ve Beyaz Enerji gibi rezaletler yaşanmamış gibi, ülkemizin nasıl soyulduğunu birer birer açıklayan Enerji Bakanı, enerji alanında yeni özelleştirme programını duyurarak çelişkiye düştüğünü göstermektedir.

ÖİB, elektrik üretim tesisleri ve dağıtım bölgelerinin özelleştirme kapsamına alındığını duyurdu. Buna göre, 11 termik üretim tesisi, 16 hidroelektrik santral ve akarsu santralleri ve 19 dağıtım bölgesi özelleştirme kapsamına alındı.

Ülkemizde enerji fazlalığı varken, doğalgaz anlaşmaları yüzünden elimiz kolumuz bağlanmış soyulmaya devam edilirken, Yİ ve YİD santralleriyle ayrı ayrı anlaşmalar yapıldığı, kamunun korkunç zarar ettiği bilinirken bu yeni özelleştirmeler neden yapılmak istenmektedir?

Yoksa her siyasi iktidarın yandaşları için yaptığını şimdi de AKP iktidarı mı yapmak istemektedir? Bu özelleştirmelerden bu sefer Sabancılar, Koç'lar, Kombassan'lar ve Albayraklar'ın faydalandırılması mı düşünülmektedir?

Bu özelleştirmeler bir an önce durdurulmalı, kamuda Mühendis, teknisyen ve diğer çalışan kadrolar üzerindeki siyasi baskı ve sürgünler durdurulmalı ve enerji alanını tam bir batağa döndüren politikalar derhal terk edilmelidir. Bir kez daha söylüyoruz:

"ENERJİ ALANI SERBEST PİYASAYA, KAR ve RANT PEŞİNDE KOŞAN ANLAYIŞA TERK EDİLEMEZ!

Enerji alanı doğası gereği kamu hizmeti ve tekel olmak zorundadır!

Elektrik Mühendisleri Odası 38. Dönem 5. Koordinasyon Kurulu, EMO' nun yıllardır yaptığı gibi gerçekleri söylemeye devam edeceğini, kamu çıkarlarını koruyacağını bildirir.

Ülkenin kalkınma ve çağdaşlaşmasında temel unsur olan enerji politikalarının, DB/IMF gibi kuruluşların direktifleri ve sermayenin tercihlerine göre değil, kendi insan gücü ve doğal kaynaklarına dayalı, üretim ve sanayileşmeden yana, kalkınma stratejilerini bilim ve teknoloji temeline oturtan ulusal bir politika ile yürütülmesinin savunuculuğunu yapmak üzere ülkedeki tüm kesimleri direnmek ve sahiplenmek üzere göreve çağırır.

**ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
38. DÖNEM 5. KOORDİNASYON KURULU
29 HAZİRAN 2003**

Basına ve Kamuoyuna

HASAN BALIKÇI'YI ÖLDÜRTEEN ZEKİ AKKOYUN NİHAYET YAKALANDI!

Kaçak elektrik kullanan fabrikatörlere karşı mücadele ettiği için öldürülen arkadaşımız Hasan Balıkçı'nın azmettiricisi Zeki Akkoyun nihayet yakalandı. Adana'da plastik fabrikası sahibi olan Akkoyun, cinayetten 8 ay sonra Antalya Örnekköy Plajı'nda şortla gezerken polis tarafından gözaltına alındı. Eşinin takip edilmesi sonucu yakalandığı belirtilen Akkoyun'un bugün Antalya'da hakim karşısına çıkartılarak tutuklanması bekleniyor.

18 Ekim 2002 tarihinde işlenen cinayetden hemen sonra tetikçiler Şehmuz T. ile Yılmaz Ç. yakalanarak suçlarını itiraf etmişler ve azmettirici Zeki Akkoyun'un adını vermişlerdi.

Zeki Akkoyun'un yakalanmasında, Hasan Balıkçı'nın mücadelesine inanan ve sahip çıkan ailesi, EMO'daki mesai arkadaşları, dostları, TMMOB'a bağlı Odalar, duyarlılık gösteren basın mensupları, sendikalar ve DKÖ'lerin bu işin peşini bırakmaması etken olmuştur.

Başta, bu işin peşini bırakmayan, olayı gündemde tutan basın üzere, EMO şubelerine, üyelerimize, TMMOB yöneticilerine, Odalara, sendika-DKÖ yönetici ve üyelerine, duyarlılık gösteren tüm basın mensuplarına; Hasan'ın ailesini ve dostlarını yalnız bırakmayan herkese teşekkürü borç biliyoruz.

Sıra, bu cinayete bulaşan ve aylardır Zeki Akkoyun'u koruyan, kaçak elektrik işindeki yolsuzluğa bulaşan herkesin açığa çıkarılmasında... Bu çabalarımız Hasan Balıkçı arkadaşımızı geri getirmeyecek ve acımızı dindirmeyecek ama hiç olmazsa kamuyu soymaktan vazgeçmeyen ve bu ülkeyi babalarının çiftliği sanan vurguncu-hırsız takımına bir ders olacaktır.

Mücadeleye devam! 16 Temmuz 2003 tarihinde Şanlıurfa Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılacak olan üçüncü duruşmaya hep birlikte katılacağız.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
8 TEMMUZ 2003

255

Basına ve Kamuoyuna

SAYIN BAŞBAKAN'I KAMU YARARINI SAVUNANLARIN EMEKLERİNİ YOK SAYMAMAYA DAVET EDİYORUZ: ARABAĞLANTI ANLAŞMASI'NI HÜKÜMET DEĞİL ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI İPTAL ETTİRDİ!

Başbakan Tayyip Erdoğan, 6 Temmuz 2003 tarihinde Partisinin Kayseri İl Kongresi'nde yaptığı konuşmada, Türk Telekom ile GSM şirketleri Turkcell ve Telsim arasında yapılmış olan "Arabağlantı Anlaşması"nın sonuçları nedeniyle oluşan kamu zararının tahsil edileceği belirterek şu sözleri söylemiştir: "İlk kez burada açıklıyorum, yakın zamana kadar, yapılan anlaşmalar nedeniyle Telsim ve Turkcell arasındaki anlaşmaya göre bu iki şirket dört, Telekom ise bir alıyordu. Biz iktidara geldikten sonra buna karşı dava açtık ve kazandık. Bundan böyle Telekom ve bu iki şirket yüzde 50'şer pay alacaklar (....) Şimdi bunların geçmişe yönelik olan süreci var ki, onunla ilgili de dava açıldı. Onlar da hayırlısı ile neticelendiğinde, bu rakamı da duyduğunuzda iyice şok olacaksınız."

Sayın Başbakan'a soru sormak ve kendisine bilgi vermek istiyoruz:

- Hükümet'in açtığı davaların tarihi nedir ve hangi konudur?
- Arabağlantı Anlaşması'nın 4 Kasım 2000 yılında iptal edildiğinden haberdar mıdır?
- Başkalarının yaptığı mücadeleyi, verdiği emeği yok saymak iyi bir siyaset örneği sayılabilir mi?

Süreci bitiren davayı Elektrik Mühendisleri Odası açtı

Arabağlantı Anlaşması konusundaki dava ilk olarak 1998 yılında Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) tarafından açılmıştır. EMO'nun açmış olduğu davada; Ankara 9. İdare Mahkemesi'nin 1999/577 E, 2000/831 K no'lu ve 04. 10. 2000 tarihli kararıyla; Türk Telekom (TT) ile GSM operatörleri arasında yapılan arabağlantı anlaşmasının çağrı sonlanma ücretleriyle ilgili Ek: D-Çizelge I ilave I A. I bölümü, kamu yararına aykırı bulunarak iptal edildi.

EMO, 14. 10. 1998 tarihinde Türk Telekom ve GSM işletmecileri arasında yapılan arabağlantı anlaşmasının karşılıklı ücretlendirme sisteminin, Türk Telekom aleyhine asimetric olarak belirlenmesinin kamu yararına aykırı olduğu gerekçesiyle dava açmıştı. Mahkemenin iptal ettiği bölüm de bu ücretlendirmeyi içermektedir.

Türk Telekom'la GSM işletmecisi özel şirketler (Turkcell ve Telsim) arasında imzalanan "Şebekeler Arası İrtibat ve İşbirliği Sözleşmesi (Ara Bağlantı Sözleşmesi)"nin, çağrı sonlanma ücretlerine ilişkin hükümleri her yöne doğru aramalarda TT'nin aleyhine olacak şekilde düzenlenmişti. Oysa sabit telefonlarla cep telefonlarının karşılıklı aramalarında verilen hizmet, GSM işletmecisi ve TT açısından aynı hizmettir ve ücretlendirmenin de simetrik olması gerekmektedir.

Arabağlantı anlaşması nedir?

İki farklı iletişim şebekesi arasında haberleşme yapılabilmesi için, şebekelerin birbirleri ile bağlantısı olmalıdır. Şebekelerin bağlandıkları noktaya arabağlantı noktası denir. İki şebeke arasında bir çağrı trafiği varsa ve telefon ücretleri abonelerden bu şebekelerin işletmecileri tarafından ayrı ayrı toplanıyorsa, bu şebekeler arasında bir arabağlantı anlaşması yapma zorunluluğu doğmaktadır.

Ancak TT ve GSM işletmecileri arasında imzalanan anlaşmalar asimetricti. Yani TT şebekesinde başlayıp GSM şebekesinde sonlanan bir dakikalık çağrı için, TT'nin GSM işletmecisine ödediği

para ile, ters yöndeki bir dakikalık bir çağrı için GSM işletmecisinin Türk Telekom'a ödediği para eşit değildi.

Sözleşmede yer alan eşitsizlik nedeniyle TT'nin, dolayısıyla kamunun büyük zararları sözkonusuydu. Bu nedenle, imtiyaz sözleşmesinin eki olarak düzenlenmiş olan ara bağlantı sözleşmesinin iptali istemiyle açmış olduğumuz davada, Ankara 9. İdare Mahkemesi'nin kararıyla; Türk Telekom ile GSM operatörleri arasında yapılan arabağlantı anlaşmasının çağrı sonlanma ücretleriyle ilgili bölümü iptal edildi ve karar kesinleşti. Mahkeme kararında sözleşmenin çağrı sonlanma ücretlerine ilişkin kısmın simetrik olmaması nedeniyle kamu yararına aykırı olduğu gerekçesi yer almıştı. Bu anlaşmanın iptaliyle zaten Türk Telekom'la GSM operatörleri arasındaki paylaşım eşitlenmişti. EMO, karardan sonra Ulaştırma ve Maliye Bakanlıklarına yazı yazarak kararın gereğinin yerine getirilmesini istedi.

Ankara 9. İdare Mahkemesi'nin iptal kararı, davanın taraflarını olduğu kadar üçüncü kişileri de bağlayacak nitelikteydi. Kararın gereğini yerine getirecek olan da Türk Telekom'du. Nitekim, Türk Telekom yargı kararı doğrultusunda, sözleşmenin yapıldığı tarihten itibaren alacaklarını tahakkuk ettirdi. Ancak, GSM işletmecisi şirketlerce bu işleme itiraz edildi ve esasen bu konuda görevsiz olan ticaret mahkemesinde dava açtılar. Davayı kabul eden yerel ticaret mahkemesinin kararı geçtiğimiz aylarda Yargıtay tarafından görevsizlik nedeniyle bozuldu. Dava tekrar ticaret mahkemesinde görülmeye devam olunmakla birlikte Türk Telekom'un alacağı yönünden yeni bir hukuksal dayanak ortaya çıkmış oldu.

Şimdi AKP Hükümeti çok önceden açılmış ve sonuca ulaşılmış bu davaların meyvelerini toplamaktadır. Üstelik de bu konuda en fazla çabayı göstermiş ve daha başından kamunun soyulmasını engellemek için müdahil olmuş EMO'nun adından dahi bahsetmemektedir. Oysa EMO 1998'den beri bu konuda defalarca açıklama yapmış, dava açmış, basını ve bürokrasiyi bilgilendirmiştir.

Kamu, bile bile zarara uğratıldı!

Davanın sonuçlandığı tarihte, Ara Bağlantı Sözleşmesi'nin yanlış düzenlenmesi sonucu 1 katrilyon civarında bir kamu zararı doğmuştur. Oysa, iki GSM işletmecisi şirketin imtiyaz sözleşmesini imzalarken ödedikleri ücret ancak bu kadardır. Bu durumda, yalnızca haksız olarak elde edilen kazançla, ödemiş oldukları imtiyaz bedelini geri almış oldular. Bu hesaba GSM işletmecilerinin kendi şebekeleri içindeki aramalardan ve sabit ücretlerden doğan gelirleri ile yatırım teşvikleri sonucu edindikleri muafiyetler dahil değildir. Açıklamalara göre zarar bugün 3.5 katrilyona ulaşmıştır. Elektrik Mühendisleri Odası, davayı açmamış ve sürece sonuna kadar müdahil olmamış olsaydı, bu zarar çok daha fazla olacaktı.

Peki ama bu anlaşmayı gerçekleştiren Türk Telekom yetkilileri ve dönemin hükümetinin sorumluları hakkında ne gibi bir işlem yapıldı? Böyle bir anlaşma nasıl yapılabildi? Bunlar ne zaman sorgulanacak ve açığa çıkarılacak?

Hükümetin EMO'nun çabasını yok saymaya çalışmasına karşın, bu işe müdahil olmasını ve bu soygunu bir yerde durdurmasını olumlu karşılıyoruz ve enerji alanında olduğu gibi telekomünikasyon alanında da bir kez daha haklı çıkmış olmanın üzüntüsünü yaşıyoruz. Çünkü bu soygun ve hortumlar sadece bizim değil, çocuklarımızın da geleceğini çalmış, ülkemizi üç kuruşa muhtaç duruma düşürmüştür.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
8 TEMMUZ 2003

Basına ve Kamuoyuna

“YAKALANAN ZEKİ AKKOYUN DEĞİL, ÇARPIK ENERJİ POLİTİKALARINI SÜRDÜREN SİYASAL İKTİDARLARDIR!”

Yine, bu soygun ve yolsuzluk düzenine karşı ülkemize mesleğimize ve sevgili arkadaşımız Hasan Balıkçı'ya sahip çıkmak üzere bir aradayız.

Basın açıklamamıza başlamadan önce hepinize Hasan Balıkçı davasına gösterdiğiniz duyarlılıktan dolayı teşekkür ediyoruz.

Ülkemizde yolsuzluklardan arınmış çağdaş ve demokratik bir kamu işletmeciliği Mücadelesinde Hasan Balıkçı davası büyük önem taşımaktadır.

Basın emekçilerinin büyük bir bölümü başından itibaren Hasan Balıkçı davasına ilgisiz kalmamış, Elektrik Mühendisleri Odasının öncülüğünde TMMOB örgütlülüğü ve KESK'e bağlı sendikalar, Demokratik Kitle Örgütleri ve diğer meslek örgütleri ile birlikte yürütülen kampanyayı topluma taşımışlardır.

Hasan Balıkçı davasını sürecin başından bugüne dikkatle izleyen, sürekli olarak olayı gündemde tutan ve kampanya başlatan başta Sayın Necati Doğru olmak üzere Oral Çalışlar, Funda Özkan, Deniz Arman, Şermin Sarıbaş, Deniz Som, Şükran Soner, Refik Durbaş, Korkmaz İlkonur, Fatih Bayhan, Seyit Ali Akgül'e ve bu konuda duyarlılık gösteren basın emekçilerine teşekkür ediyoruz.

Değerli Basın Mensupları...

Hasan Balıkçı'nın katledilmesi sıradan bir cinayet davası değildir.

Arkadaşımız Türkiye'de yıllardır sürdürülen çarpık liberal enerji politikalarının kurbanı olmuştur.

18 Ekim 2002 Tarihinde arkadaşımızı katleden tetikçilerin verdiği ifade doğrultusunda, adı geçen fabrika sahibi Zeki Akkoyun sekiz ay sonra yakalanmıştır.

Aslında bu dava ile ortaya çıkan gerçek bu değildir. “YAKALANAN ZEKİ AKKOYUN DEĞİL, ÇARPIK ENERJİ POLİTİKALARINI SÜRDÜREN SİYASAL İKTİDARLARDIR!”

EMO, ESM ve Hasan BALIKÇI'nın karşı durduğu çarpık enerji politikaları iktidar tarafından ısrarla sürdürülmektedir.

Bunun son örneği bölgesel elektrik tarifeleridir. Bu uygulama ile Ülke bazında bölgeler arası farklı fiyat uygulanarak başta doğu ve güneydoğu illeri olmak üzere geri bırakılmış yörelerimizde uygulanacak olan yüksek fiyatla bölge insanı bir kez daha cezalandırılmaktadır. “Bu durum mevcut Anayasa'mızın eşitlik ilkesine aykırıdır!”

Arkadaşımız Hasan BALIKÇI bu politikalar uygulansın diye ölmedi. O Türkiye'de güvenli, sürekli ve ucuz bir elektrik enerjisi temini ve yurttaşlara sunulması için mücadele etti ve bu uğurda canından oldu.

Zeki AKKOYUN'un yakalanmasında Hasan BALIKÇI'nın mücadelesine inanan ve sahip çıkan ailesi, dostları, TMMOB'a bağlı odalar, sendikalar ve basınımızın bu işin peşini bırakmaması etken olmuştur.

Zeki AKKOYUN'un yakalanması ile bu iş bitmemiştir ve bitmeyecektir!. Odamız, ESM ve tüm demokrasi güçleri bu işin peşini bırakmayacaktır. Ta ki bağımsız demokratik, çağdaş bir Türkiye'de kamu yararına bir enerji politikası uygulanması sağlanana dek!...

**TMMOB ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
KESK ENERJİ SANAYİ VE MADEN SENDİKASI
YÖNETİM KURULLARI
16 TEMMUZ 2003**

Basına ve Kamuoyuna

BAŞKENT ELEKTRİK DAĞITIM A.Ş.'DEKİ TAYİNLERİN NEDENİ NEDİR?

Son dönemlerde Başkent Elektrik Dağıtım A.Ş.'den (BEDAŞ) ardı arkasına tayinler gerçekleştirilmektedir. Son olarak altı aylık geçici görevlendirme adıyla 85 kişi çeşitli bölgelere gönderilmiştir.

Geçici olarak görevlendirilen bu 85 kişinin içerisinde 6 mühendis de bulunmaktadır. Mühendis olarak çalışan görevliler Ardahan, Şırnak, Diyarbakır merkez ve kazalarına gönderilmiştir.

Bu kişilerin görevlendirme yazılarında herhangi bir gerekçe gösterilmemiş, sadece "görülen lüzum üzerine" şeklinde bir ifade yer almıştır.

Tayinlerin Gerekçesi Açıklanmalıdır

Bu tayinlerin gerekçeleri bir an önce açıklanmalı ve aniden tüm düzenleri altüst olan insanlara bir açıklama getirilmelidir. Görevlendirme yazılarında ne rotasyondan ne de "başarısızlık" gibi bir nedenden bahsedilmemektedir. Kaldı ki sözkonusu neden çalışan görevlilerin başarısızlığı bile olsa, bu yöntem görevlendirme yerlerindeki vatandaşları cezalandırmak anlamına gelmektedir.

Tam da okulların açıldığı, ailelerin telaş içinde olduğu dönemde yapılan bu nedensiz görevlendirmeler, "gizli bir cezalandırma" anlamına gelmektedir. Aniden başka bölgelere gönderilen çalışanların yaşamları altüst edilmektedir.

Bu uygulamanın arkasında herhangi bir partizanlık ya da kişilerin siyasi görüşlerine yönelik bir cezalandırma olduğunu düşünmek dahi istemiyoruz. Bu nedenle BEDAŞ yetkilileri bir an önce bu uygulamanın nedenlerini açıklamalı ve çalışanları huzursuz eden geçici görevlendirmelere son vermelidir.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
8 EYLÜL 2003

Basına ve Kamuoyuna

SEYDİŞEHİR ALÜMİNYUM TESİSLERİNİ SATIN ALANA, OYMAPINAR HES BEDAVA

12 Eylül 2003 tarih ve 5227 sayılı Resmi Gazete'de Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun Oymapınar Barajı Hidroelektrik Üretim Tesislerinin özelleştirme kapsam ve programına alınarak Eti Alüminyum A.Ş.'ne devredilmesi kararı yayınlanmıştır.

Yüksek miktarda enerji tüketen Seydişehir Alüminyum Tesislerinin ihtiyacını karşılamak üzere Oymapınar Hidroelektrik Santrali eşzamanlı olarak projelendirilmiş idi. Başka bir ifade ile, kuruluş yıllarında ülkede üretilen elektrik enerjisinin %12'sini tüketecek olan Seydişehir Alüminyum Tesislerine sürekli bir şekilde ucuz enerji temini ve böylece bütün dünyada olduğu gibi tesislerin koruma altına alınması planlanmıştı. Ama ne yazık ki Oymapınar HES'in bu amaca uygun olarak devreye alınması ve kullanılması hiçbir zaman mümkün olmamıştır. 1967 yılında kurulmasına karar verilen Seydişehir Alüminyum Tesislerinde 1977 yılında tam kapasiteye erişilmiştir. Aynı zamanda planlanan Oymapınar HES 1984 yılında devreye girmiştir. 540 MW gücündeki Oymapınar HES, Seydişehir Alüminyum Tesisleri ile bağlantılı çalışmamış, tesis ihtiyacı olan enerjiyi enterkonnekte sistemden almıştır. Bunun sonucu olarak, dünya ortalaması %10-125 arasında değişen maliyet içindeki elektrik enerjisi gider payı Seydişehir Alüminyum Tesislerinde %49'a yükselmektedir. Diğer bir deyişle Dünya alüminyum sektörünün tükettiği elektriğin ortalama fiyatı 2 cent / kwh iken Seydişehir bunun 2-2,5 katı bir fiyatla enerji tüketmektedir.

Özelleştirilmeye (tasfiyeye) çalışılan ve zarar ettiği sürekli öne sürülen Seydişehir Alüminyum Tesislerinin ihtiyacı olan enerji entegrasyonunu bir türlü sağlamayan siyasi iktidarlar özelleştirme söz konusu olunca bu işi hemden yapmaktadırlar. Çayırhan Termik Santrali özelleştirmesinde bedavadan verilen kömür sahaları gibi aynı işlem Seydişehir Alüminyum Tesislerinde de yapılmaktadır. Daha da vahim olmak üzere elektrik santrali yanında boksit sahaları da hediye olarak verilmektedir ki, Seydişehir Alüminyum Tesisleri alüminyum üretimi yanında cevher de çıkaran dünyada ki tek işletmedir. Stratejik önemi olan Seydişehir Alüminyum Tesisleri otel lobilerinde pazarlanmaya çalışılmaktadır. Ülkemizde boksitten alüminyum üreten tek tesis olan Seydişehir Alüminyum Tesisleri özelleştirme kapsamından ve programında çıkarılmalıdır.

Stratejik önemi olan Seydişehir Alüminyum Tesislerinin tasfiye edilmemesi için bir araya gelenlerin oluşturduğu SEYDİŞEHİR ŞEHİR MECLİSİ'nin yayınladığı "İşte Seydişehir Alüminyum Gerçeği" kitapçığına yazılan önsöz herşeyi özetlemektedir:

"Özelleştirme dünyada tüm ülkelerde az gelişmiş ülkelerin karlı işletmelerinin gelişmiş ülkelere peşkeş çekilmesi olarak yansıdı. Sektörel bazlı düşünüldüğünde özel sektör asla riskli yatırımlara girmez. Kamu ise ülke menfaatlerini gözettiğinden karlılık gözetmeksizin riskli yatırımları üstlenir. Bu gerçek tüm dünya ülkeleri için aynıdır.

Eti Holding bünyesinde faaliyet gösteren Seydişehir Alüminyum Tesisleri, dünyada ham madde mamul maddeye ithal girdisi olmayan dünyadaki üç tesisten biri olma özelliğindedir. Hazırlanmış olan elinizdeki bu çalışmada alüminyumun ülkemizde ve dünyada kullanım alanları, dünya alüminyum üretim ve pazarlama hareketleri, Seydişehir Alüminyum Tesislerinin pazardaki yeri ve önemi, dünya alüminyum devlerinin özelleştirme üzerindeki oyunları göz önüne serilmeye çalışılmıştır. Kamu kurumlarının siyasilerin elinde arpalık olarak kullanılması ve gereksiz tasarrufları nedeniyle ortaya çıkan verimsizliği bir kader olarak anlayan yöneticilerin dikkatli incelemesi gerektiğine inandığımız bu çalışma; Seydişehir Alüminyum Tesislerinin özelleştirilmesi adı altında toplanan ve ülkemiz değerlerine nasıl saldırıldığını anlatan bir emek mahsülüdür."

Seydişehir Alüminyum Tesisleri özelleştirme kapsam ve programından çıkartılmalıdır. Seydişehir Şehir Meclisi'ni haklı davasında destekliyoruz.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
17 EYLÜL 2003

Basına ve Kamuoyuna

147 YILI TAMAMLAYAN TCDD'NİN KAMU HİZMETİ NİTELİĞİ ORTADAN KALDIRILIYOR!

Türkiye Devlet Demiryolları Kurumu dün 147 yılını tamamladı. Görünen o ki, dünyada esen neoliberal küreselleşme rüzgarına iman edenler, birbuçuk yüzyılı tamamlayan TCDD'nin tasfiyesi için sabırsızlanıyorlar.

147 yıl önce batılı sermayedarlar sanayi devrimiyle birlikte çok önemli ve stratejik bir konuma ulaşan demiryolunu Osmanlı İmparatorluğu içinde gerçekleştirmeye başladılar. Amaçları tekstil sanayinin ham maddesi olan tarım ürünlerini ve önemli madenleri en hızlı şekilde limanlara ulaştırarak kendi ülkelerine götürmekti. İzmir-Aydın hattının ilk demiryolu şebekesi olmasının nedeni budur.

İkinci demiryolu kampanyası ise Kurtuluş Savaşından sonra Cumhuriyet'in ilk on yılında gerçekleştirildi. İlk demiryolu kampanyasının aksine ikinci kampanya üretime, sanayileşmeye, gelişmeye ulaşımın hızlandırılmasına kısacası ülkemiz ihtiyaçlarına yönelik olarak gerçekleştirildi. 1950'li yıllardan sonra ne yazık ki ulaşım politikaları, ABD'nin isteklerine uygun olarak değiştirilmiş, dışa bağımlı ve sonuçları ile ülke ekonomisini sarsan bir karayolu ulaşım politikası benimsenmiştir.

Bugün yürütülen yanlış ulaşım politikaları ülkemizi bir savaş alanına çevirmiştir. Her yıl 7-8 bin yurttaşımız yaşamını yitirmekte yüz binlercesi de sakatlanmakta, katrilyonlarca liralık toplumsal maliyet ortaya çıkmaktadır. Kaynak darboğazının had safhaya ulaştığı bir dönemde ülkemizde 16,5 Milyar dolar harcanmasına rağmen üzerinden 8 dakikada 1 aracın geçtiği otoyollar yapılmıştır. Örneğin Bolu-Ankara otoyolu bu haliyle kendini ancak 273 yılda amorti edecektir. Karayolunda en ileriye gitmiş olan ABD'de bile 1980 yılından beri karayollarına hiçbir yatırım yapılmamaktadır. Bunun yanı sıra mevcut durum ve kaynaklar göz önüne alındığında hükümetin acil eylem planında açıkladığı 15.000 km'lik duble yolun gerçekçi olmadığı ve sorunun çözümüne faydalı olmayacağı gibi karayolu lehine olan dengesizliği daha da arttıracığını göstermektedir.

Diğer taraftan ulaşım ile enerji arasında önemli doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Enerjinin en yoğun tüketildiği sektörlerin başında ulaşım sektörü gelmektedir. Bizim gibi gelişmekte olan ülkelerde enerjinin etkin ve verimli olarak kullanılması çok önemlidir. Bu gün yük ve yolcu taşımacılığında demiryollarının ulaşımındaki payının yükseltilmesi ülkemiz enerjisinin daha verimli bir şekilde değerlendirilmesi anlamına da gelecektir. Bu nedenle mevcut demir yollarımız gerek alt yapı, gerek ise çeken ve çekilen araçlar yönünden modernize edilirken, mevcut hatlarımızın elektrifikasyon ve sinyalizasyon çalışmalarına da önem verilmelidir. Enerji konusunda sürekli sorun yaşayan ülkemizde, bu yanlış politika maliyetleri daha da arttırmakta, ülkemizin enerjide dışa bağımlılığını perçinlemektedir.

Bütün bu olumsuzlukların yanında 1995 yılında Booz Allen-Hamilton isimli bir Amerikan şirketinin danışmanlığında "TCDD'nin Yeniden Yapılanması" adı altında TCDD tasfiye edilmeye başlanmıştır.

Özellikle 59. Hükümet işbaşına gelince kamu hizmetlerinin tasfiyesine yönelik çalışmalar hızlandırılmıştır. Bu uygulamaların demiryollarındaki yansıması ise "TCDD'nin Yeniden Yapılanması" adı altında yürütülen tasfiye projesidir.

Kurulduğundan bu yana geçen 147 yılda demiryollarında gelinen nokta;

- Taşıma payı yolcуда %2, yükte ise %3'tür.

- Birçok istasyon, atölye kapatılmış, birçok hizmet taşeronlaştırılmıştır.
- Hastane ve TCDD Meslek Lisesi kapatılmıştır.
- Personel sayısı yarıya düşmüştür. Bu nedenle trenler seferden kaldırılmakta, istasyonlar kapatılmaktadır.
- Mevcut yolun rehabilitasyonu Hızlı Tren olarak gösterilmeye çalışılmaktadır.
- Alt ve üst yapının birbirinden ayrılması ile taşıma güvenliği ciddi biçimde azalacaktır.

Ticarileşme adı altında yapılan özel sektöre devir, hizmetin hem niteliğini düşürecek hem de daha pahalı hale gelmesine neden olacaktır.

Yukarıdaki olumsuzlukları daha da uzatmak mümkün olmakla beraber geçen 147 yılda demiryollarımız bu gün çağının çok gerisinde eksik personel ve eskimiş teknoloji ile hayatta kalma mücadelesi vermektedir. Her yıl binlerce insanın ölmesi bile siyasileri gözünü para hırsı bürümüş birkaç sermayedarın etkisinden kurtaramamaktadır. Oysa yapılacak en iyi şey ulaşım politikalarının yeniden belirlenerek, ülke yararına nitelikli kamu hizmeti için düzenlemeler yapılmasıdır.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
23 EYLÜL 2003

Basına ve Kamuoyuna

HASAN BALIKÇI DAVASI SÜRÜYOR. SORUŞTURMA NEDEN DERİNLEŞTİRİLMİYOR?

Kaçak elektrik kullanan fabrika sahiplerine karşı mücadele ettiği için 18 Ekim 2002'de öldürülen üyemiz ve TEDAŞ çalışanı Hasan Balıkçı'yla ilgili dava sürüyor. 8 Ekim'de 6. duruşması Şanlıurfa'da gerçekleştirilecek olan davaya her zaman olduğu gibi EMO yöneticileri, üyeleri, sendika ve DKÖ temsilcileri, Balıkçı'nın ailesi ve arkadaşları katılacak ve müdahil olacak.

Hasan Balıkçı'yı öldürmeye azmettirme iddiasıyla aranan ve 8 aydır bulunamayan Zeki Koyuncu geçtiğimiz aylarda yakalanmıştı. Tetikçiler ise olaydan hemen sonra ele geçirilmişti.

Hasan Balıkçı'nın öldürülmesi olayı, Türkiye'de yaşanan çürümüşlüğü en somut ve en acı örneklerinden biridir. Namuslu, dürüst, kamunun ve halkın çıkarlarını korumaya kararlı bir mühendis, baskılara boyun eğmediği ve rüşvet kabul etmediği için pisi pisine öldürülebilmektedir. Daha da acı olanı, Balıkçı'nın görev yaptığı kurumlar, kamuoyu baskısı görmezden gelinemeyecek hale gelene dek, ona sahip çıkmamış, mahkemesine gelmemiş ve azmettirici kişi 8 ay sonra yakalanabilmiştir.

Bu olay bir buzdağının görünen kısmıdır. Balıkçı'nın katil zanlıları ve azmettirici zanlı yakalanmıştır ancak olayın arkasındaki diğer kişiler ve şebekelerden haber yoktur. Bu adamı o kadar ay kim korumuştur, Hasan Balıkçı işletmeyi kapattıktan sonra kimler açtırmıştır? TEDAŞ ve ilgili kamu kurumlarında kaçak elektrik ile ilgili rüşvet havuzundan kimler beslenmektedir? Bunlar neden soruşturulmuyor? Bunların açığa çıkartılması için daha kaç Hasan Balıkçı'nın ölmesi gerekiyor?

Balıkçı olayı bölgesel bir Susurluk olayıdır, bu olayın arkasındaki gerçekler ortaya çıkarılmadan, kaçak elektrik işinden kâr eden sanayici-bürokrat-siyasetçi üçgeni ortaya çıkarılmadan cinayet aydınlatılamaz. Hasan Balıkçı cinayetini aydınlatmadan, can güvenliği olmayan TEDAŞ görevlilerine "kaçak elektrik ile mücadele edin" denilemez.

Kaçak elektrik kullanımı sorunu, EMO'nun yıllardır söylediği gibi, aynı zamanda ekonomik ve sosyal temelleri olan bir sorundur. Elektrik fiyatları ucuzlatılmadan, halkın alım gücü yükseltilmeden, iletim hatları ve trafolarla kayıplara neden olan yetersizlikler düzeltilmeden bu sorun çözülemez. Yetkililer ağaçlarla uğraşmayı bırakıp ormana bakmalı ve bu sorunun çözümünü TEDAŞ çalışanlarının bireysel çabalarına bırakmamalıdır. Aksi halde her bölgedeki yerel Susurluk çeteleri tarafından kamu çıkarlarını koruyan görevliler tehdit edilmeye devam edilecektir.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
7 EKİM 2003

Basına ve Kamuoyuna

HÜKÜMET TÜBİTAK'I "BİR DEFAYA MAHSUS" SİYASİ DENETİM ALTINA ALMAK İSTİYOR!

Hükümetin, TÜBİTAK'la ilgili hazırladığı yasa tasarısı bugün TBMM Milli Eğitim Komisyonu'nda görüşülüyor. Tasarıya göre 6 Bilim Kurulu üyesini seçme hakkı "bir defaya mahsus" Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'a bırakılacak ve Kurum Başkanı Başbakanın teklifi üzerine Cumhurbaşkanı tarafından atanacak.

TÜBİTAK Başkanı, 1963 yılında çıkarılan yasaya göre o tarihten beri Bilim Kurulu tarafından seçiliyor. Peki şimdi ne oldu da bu uygulamadan vazgeçme ihtiyacı doğdu? Yasa tasarısının gerekçesinde, "başkanlığın ve altı Bilim Kurulu Üyeliği'nin boşalmış olması nedeniyle, başkanla birlikte 13 kişiden oluşan Bilim Kurulu'nun yeni üyelerini seçme görevini yerine getiremeyeceğinin anlaşıldığı, bu tıkanıklığı aşabilmek için Başbakan'ın müdahalesine gerek bulunduğu" öne sürülmektedir. Oysa süreç anlatıldandan daha farklı gelişmiştir. Ortada bir tıkanıklık olduğu doğrudur ama bu tıkanıklık Kurum'dan değil bizzat Hükümet'ten kaynaklanmaktadır.

- yıldıan bu yana TÜBİTAK Başkanlığı görevini yapmakta olan Prof. Dr. Namık Kemal Pak'ın görev süresi 30 Mayıs 2003'te dolmuştur. Bilim Kurulu Namık Kemal Pak'ı oybirliğiyle yeniden başkanlığa seçerek durumu Başbakanlığa bildirmiştir.
- Aradan dört aydan fazla zaman geçmesine rağmen, dosya Başbakanlık tarafından Cumhurbaşkanı'na sunulmadığı için yasal süreç tamamlanamamıştır.
- Eylül 2003'te görev süresi dolan altı Bilim Kurulu üyesinin yerini alacak üyeler, yasa gereğince Bilim Kurulu'nun 20 Eylül 2003 tarihli toplantısında seçilmiştir. Bu kişilerin isimleri onaylamak üzere Başbakanlığa gönderilmiştir. Yani yasal prosedür yerine getirilmiştir.
- Ancak ne hikmetse Başbakanlık bu yasal süreci tamamlamamıştır. Yani yasa tasarısının gerekçesinde öne sürülen tıkanıklık, Hükümet tarafından yaratılmıştır. Bu nedenle TÜBİTAK vekil başkan tarafından yönetilmektedir.

Yasa tasarısı, halen yürürlükte olan yasayı korumakta ama yasaya göre seçilenlerin yerine "bir defaya mahsus" olmak üzere atanmışları getirmeyi öngörmektedir. Mevcut tıkanıklığı Hükümet yarattığına göre bu uygulamadan beklenen nedir? Hükümet TÜBİTAK'ı ve Kurum'un gerçekleştirdiği bilimsel araştırma ve projeleri bu yolla mı siyasi denetimi altına almak istemektedir?

Bilim ve teknoloji alanında araştırma ve geliştirme çalışmalarının desteklenmesi ve koordinasyonu görevlerini üstlenmek üzere 1963 yılında kurulan, idari ve mali özerkliğe sahip olan TÜBİTAK, ülkemizin en önemli ve saygın kuruluşlarından birisidir. Bilim ve teknoloji alanında gelişmenin olmazsa olmaz koşullarından birisinin de idari ve mali özerklikle sağlanabilen bilimsel özgürlük olduğu bilinmektedir. Hükümet, kendi istediği kişileri atama yoluyla Bilim Kurulu ve Başkan aracılığıyla bu özerkliği istediği gibi değiştirebilecektir.

Üstüne üstlük yapılan bu uygulama sonucu atama yoluyla gelen kişiler, kendi alanlarında ne denli saygın ve bilimsel başarıya sahip olursa olsunlar konumları tartışma konusu yapılacak ve bu durumdan zarar göreceklendir. Çünkü Hükümetin bu uygulaması apaçıktır ki TÜBİTAK'ta kadrolaşma amacını gütmektedir.

Siyasi kadrolaşma değil demokratik-bilimsel eğitim

Yıllardan beri ülkeyi idare edenlerin bilimsel ve teknolojik gelişimi sağlamak için yapılacak çalışmalara, fikri zenginliğe nasıl baktıkları ortada. Ülkemizde bugün felsefe dersi müfredattan çıkarılmakta, ezberci eğitim sistemi hala baş köşede yer bulmakta, öğrenciler tarihi padişahların sayısı ve yapılan anlaşmaların tarihi olan sıkıcı bir ders olarak görmektedir. Devlet elini bilimsel ve teknolojik araştırmalardan çekmekte ve bu araştırmalar için devrede kulak denecek bir kaynak ayırmaktadır. Üniversitelerimiz YÖK'ün çağdışı kalmış anlayışı sayesinde tarumar hale getirilmiştir.

Tüm bunlar yetmezmiş gibi kamu aracılığıyla Ar-Ge çalışmalarını yürüten, bilimsel araştırmalara destek sağlayan, öğrenci ve öğretim üyelerini bu yöne sevketmeye çalışan az sayıda ve en önemli kuruluşumuzun bilimsel özerkliğine darbe vurulmak istenmektedir.

Ülkemiz 100 yıllık macerası içinde bilimsel gelişmeleri çok gerilerden takip eden, teknoloji ithal eden, aktaran, kendi bilimsel ve teknolojik gündemini yaratamayan bir ülke haline gelmiştir. Hükümet bu durumu düzeltmek istiyorsa, mevcut kurumları yozlaştırmak yerine geliştirmeye önem vermeli, TÜBİTAK yasasını daha işlevsel hale getirmelidir.

YÖK Yasası'nda elbette değiştirilmelidir ancak bu Kurumu daha da zararlı hale getirecek YEK Yasası yerine, öğretim üyeleri, öğrenciler, konuyla ilgili DKÖ'ler, üniversite çalışanlarının da tartışmaya katılımı sağlanarak alınarak çağdaş, demokratik, bilimsel ve parasız eğitim hedefiyle yeni bir üniversite anlayışı oluşturulmalıdır.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
22 EKİM 2003'

Basına ve Kamuoyuna

SALDIRILAR İNSANLIĞA YAPILMIŞTIR. TERÖRÜN YARATMAK İSTEDİĞİ KORKUYA TESLİM OLMAYALIM!

Geçtiğimiz hafta ve dün İstanbul'da yapılan bombalı saldırılar, sadece ülkemize ve halkımıza karşı değil, tüm insanlığa karşı yapılmıştır. Tek suçu o sırada oradan geçmekte olan masum insanları hedef alan bu kör şiddeti lanetliyor ve terörün yaratmak istediği korkuya karşı teslim olmamaya çağırıyoruz.

Elektrik Mühendisleri Odası, hepimize karşı yöneltilmiş, uluslararası bir planın parçası da olabilecektir, Türkiye'yi baskı ve şiddet ortamına çekebilecek saldırılara karşı; ülkemizdeki tüm barış güçleri, sivil toplum kuruluşları ve tek tek yurttaşlarla birlikte kararlı bir mücadele verecektir. Daha özgür, daha demokratik bir toplum ve dünya arayışımızı böyle canice eylemler durduramayacaktır.

Daha ilk bomba patladığı andan başlayarak, insanlar arasında kin, nefret tohumları atan böyle terör eylemlerinin hiçbir sorunu çözmeyeceği bilinmelidir. Barış içinde, farklı din, kültür ve inançların birbirine saygı ve hoşgörü içerisinde birlikte yaşanacağı adil bir dünyanın savunucusu olanlar, terör eylemlerine ve bu vahşice saldırıların yeşerdiği bataklığı besleyen savaş ve sömürü politikalarına karşı gereken tavrı almaya devam edecektir.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
21 KASIM 2003

Basına ve Kamuoyuna

ANKARA'DAN SÜRGÜNE GÖNDERİLEN 150 TEDAŞ ÇALIŞANINA YÖNELİK SUÇLAMALAR İSPAT EDİLMELİDİR

Geçtiğimiz aylarda Başkent Elektrik Dağıtım A.Ş.'den (BEDAŞ) ardi arkasına tayinler gerçekleştirilmişti. Altı aylık geçici görevlendirme adıyla aralarında üyelerimizin de bulunduğu 85'i bulan çalışan çeşitli bölgelere gönderilmişti.

Bu kişilerin görevlendirme yazılarında herhangi bir gerekçe gösterilmemiş, sadece "görülen lüzum üzerine" şeklinde bir ifade yer almıştır. Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) ve Enerji Sanayi ve Maden Kamu Emekçileri Sendikası (ESM) basın açıklamaları yaparak bu kişilerin kış başlarken neden aniden tayin edildiğinin bir an önce kesin olarak açıklanmasını istemiş ve bu işin arkasında partizanlık olup olmadığını sormuştu.

Tayinlerin Gerekçesi Açıklanmadı, şimdi suçlanıyorlar!

Bu tayinler yapılırken aniden tüm düzenleri altüst olan insanlara bir açıklama getirilmedi. Görevlendirme yazılarında ne rotasyondan ne de "başarısızlık" gibi bir nedenden bahsedilmemekteydi.

Aradan bir kaç ay geçtikten sonra 20 Aralık 2003 tarihli Zaman Gazetesi'nde manşetten şöyle bir haber yayınlandı: "150 çalışanın yeri değişti, devlet elektrikte 30 trilyon lira kazandı". Haberin devamında "Kaçak elektrikle mücadelede görevli bazı personelin kayıt dışı kullanımına göz yumduğu tespit edildi. Enerji Bakanlığı, Ankara'daki 150 TEDAŞ çalışanını başka illere gönderdi. Operasyonun sonucu hemen rakamlara yansıdı ve başkentte yüzde 18 olan kaçak kullanım oranı yüzde 13'e geriledi. " ifadeleri yer almaktadır. Yine haberde "Görev değişiklikleri operasyonun devamı için rutin bir işlem gibi gösterildi. Ancak operasyonun İstanbul ayağı halk desteği gelmeyince başarısızlıkla sonuçlandı" denmektedir.

Bu habere dayanarak Enerji Bakanlığı ve TEDAŞ yetkililerine soruyoruz:

Haberde "şebeke" olarak bahsedilen bu insanlarla ilgili ne gibi bir soruşturma açtınız?

- Yine haberde İstanbul'da bir sayaç okuma şirketinden dört görevlinin ve birkaç işadamlarının cezalandırıldığından bahsedilmektedir. Ankara'da yeri değişen 150 kişinin durumu nedir?
- Bu kişilerin tamamı da kaçak elektrik takibinde mi görevlidir? Ankara'da yaklaşık son dört yıldan beri kaçak elektrik takibi Başkent Elektrik A.Ş.'de tek merkezden yapılmaktadır. Bizim bildiğimiz kadarıyla bugüne kadar bu birimden kimse başka bölgelere tayin edilmemiştir. Haberde bahsedilen kişiler Ankara'da TEDAŞ'ın çeşitli işletmelerinde çeşitli kademelerde görev yapan çalışanlardır. O halde bu kişiler nasıl olmuş ta sözedilen suçu işlemişlerdir?
- Habere göre bahsi geçen 150 kişi başka illere gönderilince "başkentte yüzde 18 olan kayıp kaçak oranı 5 puan birden" düşmüştür. Kayıp ve kaçak elektrik farklı kavramlardır. Birincisi iletim hatları ve trafolardaki teknik sorunlar ve bakımsızlık nedeniyle meydana gelir; ikincisi ise vatandaşların hile yapmasıyla gerçekleşir. Bu düşen puanların hangisinin kaçak elektrik hangisinin kayıp elektrikten kaynaklandığını nasıl tespit ettiniz? Bu yöntemi açıklayın ki, biz de çalışmalarımızda faydalanalım.
- Kaçak elektrik kullanımına izin veren görevliler rüşvet alıyor ve suç işliyor demektir. Durum

buysa deliller nerede ve ne gibi bir işlem yapmayı düşünüyorsunuz? İnsanları suçlarken ve gazetecilere gayri resmi olarak bilgi verirken nasıl bu denli rahat davranabiliyorsunuz? Gazetede bu haberi okuyan yakınları ne düşünecekler, bu insanlar mağdur olmayacak mı?

• Madem suç işliyorlar, gittikleri yerde de aynı işe yeltenmezler mi? Gittikleri bölgelerdeki vatandaşların günahı ne, onları neden cezalandırıyorsunuz?

• Kaçak elektrik kullanan sanayicilerle mücadele ettiği için bir yıl önce öldürülen üyemiz ve TEDAŞ çalışanı Hasan Balıkcı olayıyla ilgili olarak TEDAŞ'ta ne gibi bir soruşturma açtınız? TEDAŞ, kamuoyunda yoğun eleştiriler başlayana kadar davaya müdahil avukat göndermedi ve gönderdikten sonra da müdahil olmadı. Aylardır kurum içinde bir rüşvet havuzu ve bu işten beslenenler olmadan Hasan Balıkcı'nın kapattığı işletmelerin tekrar tekrar açılmayacağını söylüyoruz. Adana TEDAŞ'ta bürokrat-siyasetçi-mafya şeytan üçgenini çözmek için ne yaptınız?

Özelleştirmeye ve yeni sürgünlere kılıf mı aranıyor?

Türkiye'nin tüm enerji kurumlarında yaşanan özelleştirme dalgasından Başkent Elektrik Dağıtım A. Ş. de nasibini almıştır. Şirkette özelleştirme uygulamalarının daha rahat yapılabilmesi için işletme müdürlükleri birleştirilerek, semtlerdeki abone şeflikleri yüzde 80 oranında kapatılarak hizmette daralma yaratılmıştır. Personel emekliliğe zorlanmaktadır veya sürgüne hazır olunması için yeni kurulan güncelleştirme birimine aktarılmıştır. Zaman gazetesinde çıkan bu haber, İstanbul ve diğer illerde yapılacak yeni sürgünlere de zemin hazırlayıcı içeriktedir.

EMO ve ESM, kaçak elektrikle mücadele işinin salt polisiye yöntemlerle olamayacağını, sosyal ve ekonomik tedbirler alınmadan bu sorunun çözilemeyeceğini yetkililere ve kamuoyuna defalarca anlatmaya çalışmıştır. TEDAŞ çalışanlarının can güvenliği yoktur ve Hasan Balıkcı gibi kamu haklarını koruyan pekçok namuslu TEDAŞ görevlisi tehditler almaktadır.

Kuşkusuz kaçak elektrik kullanımına izin veren ve rüşvet alan görevliler derhal cezalandırılmalıdır. Ancak delil ve soruşturma olmaksızın, resmi bir açıklama yapılmaksızın gazetelerde bu tür haberler yayınlamak ya sorumsuzluktur ya da kamuoyunu yanıltmak ve yönlendirmek için bile bile yapılmıştır. Enerji Bakanlığı ve TEDAŞ yetkililerini bir an önce bu durumu açığa kavuşturmaya, Zaman Gazetesi yetkililerini de haber yazarken daha fazla dikkatli davranmaya davet ediyoruz.

**TMMOB ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
KESK ESM MERKEZ YÖNETİM KURULU
23 ARALIK 2003**

Basına ve Kamuoyuna

ENERJİ TASARRUFU, ENERJİ VERİMLİLİĞİNİ ULUSAL DÜZEYDE ARTTIRARAK GERÇEKLEŞEBİLİR

Her yıl Ocak ayının ilk haftası "Enerji Tasarrufu Haftası" olarak kutlanmaktadır. Enerji tasarrufu, enerjinin doğru kullanımı ile mümkündür. Enerjinin doğru kullanımında temel amaç, en az enerji miktarı ile en çok işi yapmaktır.

Enerjinin elde edilmesi için yatırım yapılması sırasında veya tüketici tesislerinde kullanımı sırasında yüksek bedeller ödenmektedir. Devlet yatırımlarından konutlardaki tüketime kadar giden doğru politikalar ve davranış biçimlerinin geliştirilmesi ve ülke düzeyinde yaygınlaştırılması ile verimlilik artırılabilir. Enerji tasarrufu iki ampulden birini söndürerek yapılan kısıntı ya da programlı olarak yapılan kesinti değil, gereksinimler ve konfor şartları içersinde, fazladan ve gereksiz tüketilen enerjinin tasarruf edilmesi anlamını taşımaktadır.

En büyük israf: kayıp elektrik

Ülkemizde çokça lafı edilen ve yanlış biçimde birlikte kullanılan kayıp-kaçak elektrik miktarı dünyadaki ülkelere göre çok yüksektir. Kayıp elektrik, elektrik dağıtım şebekelerinin yetersizliği ve arızalar nedeniyle kullanıma girmeden kaybolan yani faydalanılamayan elektriktir. Kaçak elektrik ise aboneler tarafından bedeli ödenmeyen elektriktir. Elektrik kaybı, Almanya'da yüzde 5, Amerika'da yüzde 8.3, Belçika'da yüzde 5.6, Avustralya'da yüzde 8, İspanya'da yüzde 11.3, İtalya'da yüzde 7.4, Japonya'da yüzde 4.3, Portekiz'de yüzde 13, Yunanistan'da yüzde 9'dur. Kaybettiğimiz elektrik enerjisi Portekiz'in toplam tüketimine yakındır. Bu kaybın yüzde 15'lere düşürülmesi halinde Danimarka sanayisinin toplam tüketimi kadar enerji tasarruf etmek mümkündür.

Elektrik iletim ve dağıtım tesislerindeki kayıpların yanı sıra, doğru kullanılmaması nedeni ile enerjinin büyük bir kısmı kaybedilmektedir. Uygulanacak ulusal verimlilik programları ile ilk etapta, tüketilen enerjinin yüzde 15-20 kadarını sanayide ve konutlarda tasarruf etmek mümkündür. Ayrıca, özellikle konutlarda ve sanayideki kaçakların önlenmesiyle de büyük bir tasarruf sağlanacaktır. ETKB'nin açıkladığı rakamlara göre ülkemizde kaçak oranı yüzde 22'lere ulaşmakta, bu oranın rakamsal maliyeti ise 1.5 milyon dolara varmaktadır. Günümüzde enerji ekonomik değer anlamında para demektir. Enerjinin verimli kullanılması ile özellikle konutlarda aile bütçesinde tasarruf olanakları yaratılabilmekte, sanayicimize ise yeni istihdam alanı ve yeni yatırımlar anlamını taşımaktadır. Elektrik İşleri Etüt İdaresine göre enerjinin doğru kullanımı halinde 3,5 milyar dolar tasarruf olanağı bulunmaktadır.

Ülkemizde elektrik enerjisi ortalama olarak sanayide yüzde 54, ticarethane, resmi daire ve konutlarda yüzde 35, genel aydınlatmada yüzde 5.5 oranında tüketilmektedir. Konutlar ve sanayi kesimi, enerji tüketiminin en yüksek oranda tüketilmesi nedeni ile enerji tasarrufunda öncelikli yerlerdir. Gelişmişlik günümüzde kişi başına tüketilen enerji miktarı ile değil, az enerji kullanarak çok ekonomik değer yaratabilmekle ölçümlenmektedir.

Enerji kaynaklarının aşırı ve bilinçsiz kullanımı çevre sorunlarını da beraberinde getirmiş, hava kirliliği, ozon tabakasının delinmesi gibi insan yaşamını olumsuz etkileyecek temel sorunlar haline dönüşmüştür. Enerjinin doğru kullanımı, enerji kaynaklarının daha etki kullanılmasına, enerji tüketim yatırımlarının ve enerji maliyetinin azaltılmasına olanak vererek çevre sorunlarını azaltmaktadır. Enerji tasarrufu nedeniyle fosil yakıtların kullanımının azaltılması insanoğlunun doğal dengeyi bozma yolunda atmış olduğu adımları azaltıcı bir etki yapacaktır. Bunun doğal sonucu olarak ta; CO₂, NO_x gibi sera etkisi yaparak dünyanın giderek ısınmasına ve sonucunda iklim şartlarının

değişmesine, başta kanser olmak üzere tüm hastalık ve salgınlara yakın olmamıza yol açan gazların atmosfere verilme hızı ve miktarı düşecektir.

Sonuç olarak:

- Ulusal kaynaklara dayalı, enerji kaynaklarını çeşitlendirici enerji politikaları üretilmeli ve uygulanmalıdır.
- Dağıtım şebekelerinin yenilenmesi ve kayıpların azaltılması öncelikle ele alınmalıdır.
- Uygun fiyat politikaları belirlenerek puant saatler dışında elektrik kullanılması özendirilmelidir.
- Genel aydınlatma oranının yüzde 5.49'dan ivedilikle yüzde 1.5-3 oranına düşürülmesi gerekmektedir.
- Termik santrallerin baca gazı arıtma ve kül tutma tesisleri devreye sokulmalı, yeni teknolojiler kullanılarak kapasite kullanım oranı yüzde 65'lere getirilmeli ve sisteme daha fazla enerji temin edilmelidir.
- Özelliklerinden dolayı enerji üretiminden son tüketiciye kadar olan yapı içerisinde elektrik enerjisinin kontrolü, özerk bir yapı içerisinde kamunun tekelinde tutulmalıdır. DPT'nin, Hazine'nin yıpratılmasına izin verilmemeli, tam tersine enerjiyle ilgili kurumlar arasında planlamanın önemini gözeterek tam bir eşgüdüm olmalıdır.
- Enerji sektöründe teknik eleman ve personel politikaları düzeltilmelidir.
- Alternatif enerji kaynakları özendirilmeli, kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.
- Toplumda enerjinin verimli kullanılması bilinci oluşturulmalı, devlet politikası haline dönüştürülmelidir.
- Sanayide enerji verimliliği programları açıklanmalı, hedefler belirlenmeli, enerji yöneticisi zorunluluğu ve yaptırımı getirilmelidir.
- Konutlarda verimliliğe yönelik uygulamalar kampanyalarla duyurulmalı, sürekliliği sağlanmalıdır.
- Kirlı ve atıl teknoloji terk edilmeli, yerine verimli ve çevreyi koruyan teknolojiler seçilmelidir.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
12 Ocak 2004

Basına ve Kamuoyuna

HASAN BALIKÇI DAVASININ 10. DURUŞMASI YARIN ŞANLIURFA'DA-TEDAŞ İÇİNDE SORUŞTURMA NE ZAMAN YAPILACAK?

18 Ekim 2002'de kaçak elektrik kullanan fabrikatörlerin kiraladığı tetikçiler tarafından öldürülen TEDAŞ görevlisi, EMO üyesi arkadaşımız Hasan Balıkçı'yla ilgili davanın 10. duruşması, 28 Ocak 2004 tarihinde Şanlıurfa Ağır Ceza Mahkemesinde görülecek.

Duruşmaya her zaman olduğu gibi EMO yöneticileri, üyeleri, sendika ve DKÖ temsilcileri, Balıkçı'nın ailesi ve arkadaşları katılacak ve müdahil olacak.

Hasan Balıkçı'yı öldürmeye azmettirme iddiasıyla aranan ve 8 aydır bulunamayan Zeki Koyuncu geçtiğimiz aylarda yakalanmıştı. Tetikçiler ise olaydan hemen sonra ele geçirilmişti.

Namuslu, dürüst, kamunun ve halkın çıkarlarını korumaya kararlı bir mühendis, baskılara boyun eğmediği ve rüşvet kabul etmediği için pisi pisine öldürülebilmiştir. Balıkçı'nın katil zanlıları ve azmettirici zanlıların yakalanmasına karşın, aylardan beri olayın arkasındaki diğer kişiler ve şebekeler soruşturma konusu yapılmamaktadır.

Bu adamı o kadar ay kim korumuştur, Hasan Balıkçı işletmeyi kapattıktan sonra kimler açtırmıştır? TEDAŞ ve ilgili kamu kurumlarında kaçak elektrikle ilgili rüşvet havuzundan kimler beslenmektedir? Bunlar neden soruşturulmuyor? Bunların açığa çıkartılması için daha kaç Hasan Balıkçı'nın ölmesi gerekiyor?

Bu olayın arkasındaki gerçekler ortaya çıkarılmadan, kaçak elektrik işinden kâr eden sanayici-bürokrat-siyasetçi üçgeni ortaya çıkarılmadan cinayet aydınlatılamaz. Hasan Balıkçı cinayetini aydınlatmadan, can güvenliği olmayan TEDAŞ görevlilerine "kaçak elektrikle mücadele edin" denilemez.

Kaçak elektrik kullanımı sorunu, EMO'nun yıllardır söylediği gibi, aynı zamanda ekonomik ve sosyal temelleri olan bir sorundur. Elektrik fiyatları ucuzlatılmadan, halkın alım gücü yükseltilmeden, iletim hatları ve trafolarla kayıplara neden olan yetersizlikler düzeltilmeden bu sorun çözülemez. Yetkililer ağaçlarla uğraşmayı bırakıp ormana bakmalı ve bu sorunun çözümünü TEDAŞ çalışanlarının bireysel çabalarına bırakmamalıdır. Aksi halde kamu çıkarlarını koruyan görevliler her bölgedeki yerel Susurluk çeteleri tarafından tehdit edilmeye devam edilecektir.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
27 OCAK 2004

Basına ve Kamuoyuna

FİLLER TEPIŞİRKEN ÇİMENLER (ÇALIŞANLAR) EZİLİYOR

Hükümetle Uzan Grubu arasındaki kapişmanın en mağdur kesimi Uzan Grubu'na ait şirketlerin çalışanları oldu. Kuşkusuz kamu hukukunu çiğneyen ve hakkında yolsuzluk iddiaları ve delilleri olan şirketler ciddiyle soruşturulmalı ve gerekenler yapılmalıdır. Ancak çalışanların mağdur edilmemesi esas olmalıdır.

Telsim'de de Temmuz ayında ihtiyati tedbir alınmış ve zorunlu giderler (personel maaşı, giderleri, SSK, vergi, kira, elektrik, akaryakıt) mahkeme kararları ile BDDK'dan izin alınarak yapılmaya başlanmıştı. 5 Ocak tarihinde ise Telsim'e ihtiyati haciz kararı alındı. Bu kararla birlikte hesaplardan para çekilememeye başlandı. Bu da maaşların ve diğer zorunlu giderlerin karşılanamaması anlamına gelmekteydi.

BDDK ise 27 Ocak 2004 tarihinde, 21.01.2004 tarih ve 17 sayılı kararla, Uzan Grubu şirketlerinin zorunlu giderlerini karşılayabilmesi için haciz kararının sınırlı olarak kaldırılmış bulunduğunu açıkladı. BDDK açıklamasında, sözkonusu kararın uygulanmasını temin etmek ve başta çalışanların ücretlerinin ödenmesini sağlamak için istenen personel bordrolarını vermekten 26.01.2004 tarihine kadar ımtına ettiğini, dolayısıyla çalışanlarının maaş alamamalarının sorumlusunun Uzan Grubu ortak ve yöneticileri olduğunu açıkladı.

Telsim çalışanları ise sözkonusu kararın işe yaramadığını, gözboyamaya ve kamuoyunu kandırma-ya yönelik olduğunu belirtmektedirler.

Ortada bir karmaşa vardır ve kamuoyunun düşünceleri bulandırılmaktadır. Bu nedenle ilgili taraflar en kısa zamanda durumu tüm belirginliğiyle ortaya koyacak bir açıklama yapmalıdır.

Hükümet Telsim hakkındaki iddiaları ve soruşturmayı bir an önce tamamlamalı ve kurumun geleceğini belirlemelidir. Çalışanların iş güvencesi mutlaka garanti altına alınmalıdır.

Özelleştirme ve kamunun yağmalanması yolsuzluklara neden olmuştur

Bu durum yıllarca ülkemizde özelleştirme ve özel sektöre sermaye aktarma adına kamu yağmasına izin verilmesinin sonucudur. Hangi taşı kaldırırsanız altında bu nedenle meydana gelmiş yolsuzluklarla karşılaşmaktadır. Sırf, EMO'nun açtığı davalarla iptal ettirdiği, Türk Telekom'la GSM şirketleri arasında kamunun aleyhine yapılan "Arabağlantı Anlaşması" nedeniyle kamunun alacakları katrilyonlarca TL'ye ulaşmıştır. Yine EMO'nun geçmişte dava açtığı ÇEAŞ ve Kepez'de yaşananlar kamuoyunun beğindedir. Siyasetçi-bürokrat-sermayedar yolsuzluk üçgeninin faturası bu şirketlerde çalışan binlerce kişiye, hepimizin alınteriyle kurulan halkın malı kamu kuruluşlarına ve ödedikleri vergiler yağmalanan vatandaşlara çıkartılmaktadır.

Uzanların tüm geçmiş ve mevcut sicillerine ve gerçekleri saptırmalarına rağmen, bu operasyon aynı zamanda AKP'nin kendi siyasal hegemonyasını ekonomik olarak da arttıracak, kendilerine bağlı bir şirketler grubuna yeni iş alanları açma operasyonu haline dönüşecektir.

Yolsuzlukların, rezaletlerin sorumlusu çalışanlar değildir. Bu tür durumlarda işverenlere gerçekte bir şey olmaz, onlar kendilerini her zaman garanti altına almanın yolunu bulurlar. İsviçre bankaları her zaman hizmet vermeye hazırdır.

Çalışanların tek güvencesi örgütlü mücadeledir!

Çalışanların da artık şu gerçeği anlaması gerekir: Hangi sektörde olursanız olun iş güvencesinin en önemli ayağı sendikalaşmaktan geçmektedir. Uzan grubunda (ve pek çok şirkette) sendikasızsızlaştırma operasyonu acımasız bir biçimde yürütülmektedir. Tüm bunlar sözkonusu iken çalışanların “emek mücadelesini” Uzanlar’ın yönlendiriyor olması kaygı vericidir.

Yine de, Star gazetesi ve Telsim’de yaşananlar herkesin bir an önce aklını başına almasını sağlamalı ve örgütlenmenin önemini yeniden kavratmalıdır. Kuşkusuz ülkemizde (maalesef çalışanların önemli bir bölümü tarafından da) baştacı edilen neoliberalizm-özelleştirme dalgasında ve vahşi kapitalizm koşullarında örgütlenmek kolay değildir. Ancak beklemenin ve teslim olmanın sonucunun ne olduğu da en acı biçimde yaşanmaktadır.

Siyasetçilerden ve İşverenlerden bağımsız olarak haklarımızı savunmanın tek yolu örgütlü mücadeleden geçmektedir. Aksi takdirde çalışanlar çaresiz kalarak ya siyasetçilerin ya da yaşanan örnekte görüldüğü gibi işverenlerin güdümünde davranmak zorunda kalacaktır.

Yaşananların büyük oranda sorumlusu olan işverenlerle birlikte hak arama mücadelesi görüntüsü vermek ve onların söylemlerini kullanmak, çalışanlara verilecek desteği azaltır. Uzan grubunda çalışan pekçok insan işverenlerinin sicilini bilmekte ve yaratılan tablodan rahatsızlık duymaktadır. Ancak her türlü güç odağından bağımsız bir örgütleri olmadığı için seslerini duyuramamaktadırlar. Yaşanması muhtemel başka örneklerde de sonuç bu şekilde olacaktır.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
30 OCAK 2004

Basına ve Kamuoyuna

KAMU YÖNETİMİ TEMEL KANUNU TASARISI'NIN GERİ ÇEKİLMESİ İÇİN ALANLARDAYIZ!

59. Hükümet tarafından hazırlanıp TBMM'ne sunulan, tartışılmadan, alâcele Meclis Komisyonlarından geçirilen "Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı'nın geri çekilmesi ve halkımızın taleplerini içerecek bir şekilde oluşturularak gerçek anlamda bir reformun hayata geçirilmesi için işçi ve kamu çalışanları sendikaları konfederasyonları, meslek kuruluşları, demokratik kitle örgütleri bir araya gelmiş bulunmaktadır.

Elektrik Mühendisleri Odası olarak, Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı'na karşı eleştirilerimizi kamuoyu ile paylaşmak ve bu tasarının geri çekilmesini sağlamak için oluşturulan etkinlik programını tüm gücümüzle destekliyoruz.

Kamu yönetiminin köklü bir reforma tabi tutulması, bu konuda bir dizi yasa değişikliğine gidilmesi konusunda hiçbir kuşumuz bulunmamaktadır. Ancak hükümet tarafından gündeme getirilen bu yasa tasarısı ülkemizin gerçeklerine ve ihtiyaçlarına uygun bir tarzda değil, uluslararası sermayenin ve onların örgütlerinin taleplerini karşılamak amacıyla hazırlanmıştır. Tasarı, kamuoyundan kaçınılarak hazırlanmıştır. Ülkemizde yaşayan tüm yurttaşları ilgilendiren bu tasarı hazırlanırken, toplumun büyük bir kesimi ve onların örgütleri dışlanarak yalnızca sermaye örgütlerinin görüşleri alınmıştır. Yasa Tasarısı bu haliyle topluma dayatılmaktadır.

Tasariya yönelik eleştiriler bir çok kuruluş tarafından dile getirilmiş; bundan sonraki süreçte de ortak mücadele platformlarında birlikte mücadele kararı alınmıştır. Kamu Yönetimi Temel Kanunu ve ona bağlı olarak çıkartılması düşünülen yasaların geri çekilmesi amacıyla aşağıdaki etkinlikleri yapacağız.

- 9 Şubat 2004 / Pazartesi: AKP Milletvekillerini tasarı hakkında bilgilendirmek amacıyla faks ve e posta gönderme eyleminin başlatılması
- 10 Şubat 2004 / Salı: TBMM grupları ve milletvekilleriyle görüşmeler
- 12-20 Şubat 2004: Basına bilgi, TV-Radyo Programları, afişleme ve bildiri dağıtma etkinliklerinin gerçekleştirilmesi.
- 14 Şubat 2004 / Cumartesi günü: Bandırma Mitingi yapılacaktır.

Eylemler, bu tarihten sonra da sürdürülecektir.

Bu çerçevede Şubat ayı içerisinde: Adana, Diyarbakır, Samsun- İstanbul Bölge Mitingleri, ülke çapında katılımla Ankara'da yüzbinlerin katılacağı miting gerçekleştirilecektir.

Bu mitinglerin tarihleri, gelişmeler çerçevesinde ortak kurul tarafından saptanıp, bugün 12:30'da TBMM önünde kamuoyuna açıklanacaktır.

28 Şubat 2004 tarihi itibarıyla yasa tasarısı geri çekilmezse, üretimden gelen gücün kullanılması da dahil olmak üzere demokratik direnme hakkımızı kullanmak için yeni bir eylem programı hazırlanacak ve hayata geçirilecektir.

Biz Türkiye'nin demokratik toplumsal örgütleri olarak, halktan yana tercihler temelindeki birlikteliğimizin bu yasa tasarılarının ele alınması sürecinde toplumsal "uzlaşmayı" sağlayacak önemli bir fırsat olduğunu düşünüyoruz. Geleceğimizi ipotek altına alacak olan Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı başta olmak üzere, devamı niteliğindeki diğer tasarılar hep birlikte hemen geri çekilmelidir. Biz halkın geniş kesimlerinin taleplerini karşılayacak, demokratik açılım sağlayacak bir reformun hayata geçirilmesi için "ortak mücadele" verme konusunda inançlı ve kararlı olduğumuzu kamuoyuna ilan ediyoruz. Bu tasarıların geri çekilmesi talebini taşıyan tüm siyasi partileri, konfederasyonları, meslek kuruluşlarını, demokratik kitle örgütlerini ve halkımızı birlikte davranmaya davet ediyoruz.

Saygılarımızla.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
10 ŞUBAT 2004

Basına ve Kamuoyuna

HUKUK VE TOPLUM KAZANDI: ÇEVREYE ZARARLI MOBİL SANTRAL İÇİN YÜRÜTMİYİ DURDURMA KARARI

Ankara 10. İdare Mahkemesi, Samsun'un Tekkeköy İlçesi'nde kurulan Mobil Santral'in kuruluşuna olanak sağlayan kararın iptaline karar verdi. Santralin yapımı sürerken Samsun Barosu, santralin kurulabilmesine dayanak sağlayan kararın iptali ve yürürlüğünün durdurulması istemiyle Samsun İdare Mahkemesi'ne dava açmıştı. Davanın Ankara'ya alınmasından sonra, Ankara 10. İdare Mahkemesi 2003'te yürürlüğü durdurdu. Ancak o tarihte faaliyette olan santral, kararın, faaliyet durmasına yönelik olmadığı gerekçesiyle çalışmaya devam etti.

Mahkeme davanın esasını geçtiğimiz günlerde şu gerekçeyle esasa bağladı: "Anayasa'ya göre herkesin sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı bulunmaktadır. Çevre Kanunu ve Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği hükümleri dikkate alınmak suretiyle yapımı planlanan santralin, kurulacağı yer açısından çevre üzerinde yapacağı olumlu ve olumsuz etkiler tespit edilip değerlendirilemeksizin ve olumsuz etkilerinin önlenmesi için çevresel etki raporu hazırlanmaksızın Samsun'da konuşlandırılmasına izin verilmiştir. Bu, kamu yararı ve hukuka aykırıdır. "

Büyük tepki toplayan santral geçtiğimiz yıllarda Samsun halkı ve kitle örgütleri tarafından yoğun biçimde protesto edilmişti. Mahkeme kararıyla bir hukuk ve çevre faciasına şimdilik de olsa bir set çekilmiş oldu.

Mobil santral nedir?

Mobil santraller Gezer ve Yüzer tipte olabilen, termik santral sınıfına giren santrallerdir. Normal sabit elektrik santrallerinden tek farkı, kolaylıkla taşınabilmeleri ve kısa sürede işletmeye alınabilmeleridir. Kullanım amaçları, devamlı elektrik üretiminin ötesinde doğal afet gibi hayati önem arz eden durumlarda ilgili yöreye elektrik enerjisi sağlanmasıdır. Veya ülkemizde düzenlenecek olimpiyat ve benzeri büyük organizasyonlarda herhangi bir elektrik kesintisi halinde derhal devreye alınabilecek şekilde bekletilen elektrik santralleridir. Yani "ACİL DURUM SANTRALLARIDIR" dir. Ürettikleri elektrik enerjisi ekonomik olmasa da kısa süreli olarak istifade edileceğinden çözüm olabilirler.

Zaten pek çok santralımızın kapatıldığı veya kapasitesinin düşürüldüğü bir ortamda, acil elektrik ihtiyacının karşılanmasına yönelik kuruldukları dile getirilen Yüzer-Gezer (Mobil) santrallara ülkemizde ihtiyaç bulunmamaktadır. Bu santraller tamamen bir dayatma sonucu gündeme getirilmişlerdir.

Mobil santraller çevreye ve sağlığa zararlıdır

Ülkemizde kurulan ve kurulması planlanan dizel jeneratörlü santraller öncelikle yapılanmaları ve kapasiteleri itibarıyla kesinlikle mobil santral niteliğinde değildirler, kalıcı santrallerdir. Bu santrallerde 6 Numaralı Fuel Oil kullanılmaktadır. TÜPRAŞ rafinerilerinde üretilen 6 Numaralı Fuel Oil %3 - 4 civarında kükürt içermektedir. Bu yakıtın öncelikle Çevre Bakanlığı tarafından, tüm illerin Mahalli Çevre Kurulları tarafından kullanımı çevresel kirliliği açısından yasaklanmış ve/veya belli izinlere tabi tutularak sınırlandırılmıştır. Çünkü 6 numaralı Fuel-oil yakıtı çok uzun sürede ayrışmakta, yüksek SO₂ ve NO_x gazları içermekte, deniz ekosisteminden arındırılması zor ve canlı yaşamına zarar vermektedir.

Bu tesislerde kullanılan 6 Numaralı Fuel-Oil için Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğinde belirtilen kükürtdioksit (SO_2) emisyon sınır değeri 1700 mg/Nm^3 'tür. Ancak bu santraller tarafından atılacak olan baca gazındaki SO_2 konsantrasyonu 5000 mg/Nm^3 'ten büyük olacaktır. NO_2 emisyonları için de durum çok farklı değildir. Yönetmelikte belirtilen sınır değeri 800 mg/Nm^3 iken, tesisten kaynaklanacak olan baca gazındaki konsantrasyon 2500 mg/Nm^3 değerinden daha yüksek olacaktır. Bu durumda, çevresel etkileri değerlendirmeden, böyle bir tesisin yapılması geri dönüşü olmayan onarılmaz hasarlara neden olacaktır.

Fosil kökenli yakıt kullanan enerji üretim tesislerinden kaynaklanan hava kirliliğinin insan sağlığına etkileri çok fazladır. Hava kirliliği etkisi altında yaşayanlarda akciğer kanseri, bronşit, raşitizm, eklem romatizması, kalp hastalıkları, göz yanmaları, nefes darlığı, vücut direncinin zayıflaması, cinsiyet bozukluğu başlangıcı, sinirlilik, ruhsal bozukluklar, kan zehirlenmesi artışı görülür. Hamile kadınlarda zehirlenme oranı yüksektir, düşük riski vardır.

Mahkeme kararından sonra

Ankara 10. İdare Mahkemesi'nin kararı ile santralin kurulması hukuki dayanaktan yoksun hale gelmiştir. EÜAŞ ve santral işleten şirketlerin kararı temyiz hakkı bulunurken, karar temyiz edilmez ya da Danıştay temyiz edilen kararı onaylarsa, santralin yıkılabilmesi için karar alınabilecektir. Bu karara rağmen santral faaliyetine devam ederse, ilgililer hakkında cumhuriyet savcılıklarına suç duyurusunda bulunabilecektir.

Alınan bu karar diğer mobil santraller için de örnek olmalıdır. Hukuk atlatılarak, ÇED raporları hiçe sayılarak yapımına başlanan bu santraller artık devreden çıkartılmalıdır. Herhangi bir somut "acil" ihtiyacı karşılamaktan uzak, geçmiş hükümetler tarafından siyasi rant dağıtmaya yönelik olarak gündeme getirilen, bu çevre ve insan zararlısı santraller kapatılmalıdır. Hiçbir yasal dayanağı kalmayan bu rant santrallerine, üretim yapmadıkları halde ayda 2.4 Milyon ABD Doları ödenmesi uygulamasına derhal son verilmelidir.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
16 ŞUBAT 2004

Basına ve Kamuoyuna

ENERJİ VE ÇEVRENİN BAĞRINA SAPLANAN YENİ BİR KAZIK: SUGÖZÜ TERMİK SANTRALİ

Yumurtalık İlçesi'nin Sugözü Köyü'nde "Sugözü Termik Santrali" adı ile toplam kurulu gücü 2 x 605 toplam 1210 MW'lık, ithal kömür yakıtla çalışacak ve Yİ modeli ile işletilecek olan termik santralin dün açılışı yapıldı. Açılışı Başbakan Tayyip Erdoğan ve Almanya Başbakanı Gerhard Schröder tarafından yapılan santralî protesto eden TMMOB Odaları, DKÖ ve siyasi parti temsilcileri ise dövülerek gözaltına alındı. Kamu yararını ve çevreyi korumak dışında bir amacı olmayan ve demokratik haklarını kullanan insanlara karşı gösterilen bu tavrı kınıyoruz.

Akdeniz Bölgesi'nin doğusunda, bölgemizin en güzel denizine ve dalyanına sahip Yumurtalık İlçesi sınırları içerisindeki Sugözü Termik Santrali'nin temeli, 4 Kasım 2000 tarihinde, dönemin Başbakan Yardımcısı Mesut Yılmaz tarafından atılmıştır.

Söz konusu termik santral, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre Ankara'da kurulmuş olan İSKEN adlı bir firma tarafından işletilecektir. Bu firmanın en büyük hissedarı bir Alman şirketi olan STEAG AG.'dir.

Zehirli gaz ve kül yağmuru santralî

Sugözü Termik Santrali'nde kullanımı öngörülmüş ve Kolombiya'dan ithal edilecek olan kömürün kalitesi, kükürt oranı, kül oranı ve karbon oranı verileri net bir şekilde belirlenmeden, kamuoyundan adeta saklanmaktadır.

Santralin işletmeye geçmesinden sonra stok sahasında, bu tür santrallerde teknik zorunluluk arz eden en az 60 günlük kömür (bu yaklaşık 55.000 ton etmektedir) stoklanacaktır. Stoklama ve üretim sürecine dahil edilme esnasındaki karıştırma işlemleri sırasında kömür tozlarının çevreye ve doğaya vereceği zararların ve doğuracağı tehlikelerin yanı sıra, bu santralda saatte 450 ton kömür yakılacak olması sırasında havaya karışacak olan zehirleyici gaz, kimyasal maddeler ve atıkların insan, canlı, tarımsal alanlar ve ürünlere yapacağı etkileri düşünmek bile çok ürkütücüdür.

Santralin işletimi sırasında saatte ortalama 60 ton civarında kül oluşacak ve yine baca gazlarının desülfürizasyonu sırasında, desülfürizasyon ünitesinde saatte yaklaşık olarak 20 ton alçı taşı yapısında bir yan ürün oluşacaktır. Çimento fabrikalarına satılacağı söylenen bu kadar büyük miktarlardaki külün satışı asla mümkün değildir. Kül, çimento sanayiinde katkı maddesi olarak ve %12-15 oranlarında kullanılmaktadır. Bu kadar külün satılması halinde bile geriye kalacak kül dağları, rüzgarın etkin ve yoğun olduğu bu bölgede korunamayacak yok edilemeyecek ve sonuçta yaşam örtüsünü yok edecektir.

Ekolojik denge ve çevreye etkisi üstü kapalı ifadelerle ve öngörülerle geçiştirilmiştir. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü uzman heyetinin görüşlerine göre santralin kurulacağı bölgenin büyük bir kısmı II. sınıf tarım arazisidir ve bölgeye sanayi kuruluşu yapılamayacağı belirtilmiştir.

Termik santrallerin işletim teknolojileri gereği kullanılacak olan soğutma suları, deniz suyu kullanılarak sağlanacak ve daha sonra bu sular tekrar denize verilecektir. Yetkililer, bu işlem sonucunda deniz suyunun birkaç derece ısınmasının doğal olarak mevcut ekolojik dengeyi de bozacağına ilişkin gerçekten de bahsetmemektedirler.

Bu santralin planlaması ve yer seçimi yanlıştır!

- 1210 MW büyüklüğündeki Sugözü Termik Santrali'nin çevreye vereceği zararlar açıkça ortada iken, neden proje aşamasında gerekli ön hazırlıklar ve koordinasyon sağlanmadan, ilgili meslek odalarının, teknik ve bilimsel çalışmalar yapan kuruluşların görüşleri alınmadan, bir anda yapım izni verilmiştir?
- Neden Yumurtalık gibi denizi, dalyanı, tarihi ve doğası bu kadar iyi korunmuş, Dörtüyl, Erzincin gibi üreticisine büyük çapta gelir getiren ve Çukurova bölgesinin narenciye deposu olarak adlandırılan bu yöre seçilmiştir?
- Bu santralin, Kolombiya'da yaptığı bir termik santral için alacağı para karşılığı verilen son derece kalitesiz ithal kömürü kullanacak olan, STEAG AG. tarafından işletilmesi gerekli miydi?
- Neden kendi emisyon hacmini azaltmaya çalışan Almanya'nın Türkiye'ye kirli kömür tekniği satmasına izin verilmiştir? Bugünkü yasalara uygun olmayan bu santral neyin bedelidir?
- Neden ulusal enerji kaynaklarımızdan olan ve ülkemizde yeterince bulunan kömür ve linyitlerimize dayalı termik santraller planlanıp kurulmamaktadır?
- Neden, neredeyse bu santralin yarısı büyüklüğünde olan, her biri 210 MW'lık üç üniteden oluşan toplam 630 MW'lık kurulu gücü bulunan Yatağan Termik Santrali'nin yarattığı çevresel etkiler bir anda unutuluyor? Neden sözkonusu santralin işletimi sırasında çevreye yayılan zehirli gazlar ve havadaki kükürt dioksit oranının, yanlış yer seçimi nedeniyle, müsaade edilebilir değer olan 700 mgram/m³'ün neredeyse 2 katına ulaşması nedeni ile 2001 yılında birkaç kez üretiminin durdurulduğu, insanların sokağa çıkmamaları konusunda belediye, hoparlörleri ile uyarıldığı, yöre halkının toplu ölüm paniği yaşadığı unutulurken aynı hatalar geriye dönüşü olmayacak şekilde tekrarlanmaktadır?

Dışarıya aktarılan kaynak

Değişik dünya ülkelerinden veya kuruluşlarından ödünler vererek, diyetler ödeyerek alınan dış borçlar bilinirken, yanlış enerji politikaları, yanlış planlama ve yanlış yönetim yöntemleri, bunlara ek olarak ülkemizin ekonomik bunalım yaşamakta olduğu bu evrede, sadece Sugözü Termik Santrali'nin üreteceği elektrik enerjisine karşılık yılda yaklaşık 500 milyon \$ ödemek zorunda kalınacaktır.

Hidrolik santrallerimizin tam kapasiteyle çalışması mümkünken, geçmiş yıllarda yapılan alım garantileri nedeniyle çok daha ucuza enerji üreten yerli termik ve hidroelektrik santrallerimizin kapasiteleri düşürülmektedir.

Çevre-enerji-insan-ekonomi zararlısı bu santral, bağımıza saplanan yeni bir kazık olarak sorumluları için hayırlı olsun.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
25 ŞUBAT 2004

Basına ve Kamuoyuna

REFORM DIYE SUNULAN “ENERJİ STRATEJİSİ BELGESİ”, DÜNYA BANKASI ONAYLI ÖZELLEŞTİRME BELGESİDİR!

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Hilmi Güler, dün akşam Bakanlık'ta yaptığı toplantıda “Enerji Strateji Belgesi” adı altında enerji alanındaki yol haritasını, daha doğrusu özelleştirme planını açıkladı.

Bakan'ın açıkladığı çalışma metni, uzunca bir süreden beri devletin ilgili kurumları ve Dünya Bankası arasında görüşülmekteydi. Alınan bilgilere göre açıklanan belge Bakanlık, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı ve Hazine Müsteşarlığı tarafından hazırlanmış, Yüksek Planlama Kurulu'nun onayından geçmiştir. Dünya Bankası da bu belgeyle birlikte 375 milyon dolar ekonomik reform kredisi verecektir.

Strateji Belgesinin ana başlıkları; 1. Reformdan ve özelleştirmeden beklenen temel faydalar, 2. Özelleştirmede esas alınacak ilkeler, 3. Özelleştirmede uygulanacak kurallar, 4. Uygulama takvimi olarak belirlenmiştir.

Reform değil, soygunun resmileştirilmesi

Elektrik Mühendisleri Odası yıllardan beri, elektrik enerjisi alanının yapısı gereği doğal bir tekel olduğu, parçalanamayacağı, merkezi bir plan gerektirdiğini ve kamu hizmeti niteliğinin değiştirilemeyeceği görüşlerini savunmaktadır. Aksine yapılan uygulamalar, Türkiye Elektrik Kurumu'nun parçalanarak sektörün çok başlı bir hale getirmesi ülkemiz enerji sektörünü tam bir kaos içine itmiştir.

Strateji belgesinin hazırlanması bile merkezi bir planlama ve karar mekanizmasının eksikliğini, bir koordinasyona ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Strateji belgesiyle ortaya konulan hiçbir şey yeni değildir. Söylenen tüm hususlar Enerji Piyasası Yasası Kanununda yer almaktadır. Reform dedikleri şey, bu kanunun Dünya Bankası direktifleri doğrultusunda uygulanmasıdır ve özelleştirme belgesidir.

Temel sorunlara çözüm getirilmiyor

Elektrik enerjisi alanında bugün en temel sorun “mevcut sözleşmeler” sorunudur. Yani 1995'lerden itibaren imzalanmış olan Yap İşlet (Yİ) ve Yap İşlet Devret (YİD) sözleşmeleridir. Bu sözleşmeler ile fahiş elektrik fiyatları oluşmuş, uzun yıllara endeksli alım garantileri verilmiştir. Bu sözleşmelerin varlığı sebebiyle elektrik alanında rekabete açık, düşük maliyetli bir faaliyetin sağlanması mümkün değildir. Bu husus, ETKB, EPDK, Hazine tarafından çeşitli kereler ortaya konulmuştur.

2020 yılına kadar geçerliliği olan bu sözleşmelerle ilgili çözüm sağlanamadıktan sonra, strateji belgesiyle ortaya konulan düşük maliyetli, rekabete açık bir hizmetin sağlanması mümkün olmayacaktır.

Özelleştirme sürecinde dikkate alınacak ilkeler başlığı altındaki hususlardan birisi, özelleştirme uygulamalarında sadece gelire odaklı bir yaklaşım sergilenmeyeceği yaklaşımıdır. Bunun anlamı, daha önce İşletme Hakkı Devirlerinde (İHD), TÜPRAŞ örneğinde görüldüğü gibi, kamu varlık-

larının maliyeti karşılanamayacak bir bedel ile özel şirketlere devredilmesidir. 4046 sayılı yasaya göre kamu varlıkları gerçek değeri üzerinden özelleştirilebilir Aksi bir uygulama yasaya aykırı olacaktır.

Özelleştirmelerin 4046 sayılı yasaya göre yapılabilmesi için, yapılacak özelleştirmenin ekonomide verimlilik artışı ve kamu giderlerinin azalmasını sağlaması gerekmektedir. Elektrikle ilgili faaliyet yürüten kamu şirketlerinin asli sorunu mevcut sözleşmelerle üstlendikleri yükümlülüklerin ağırlığıdır. Yİ-YİD ve İHD gibi özelleştirme yöntemleriyle kamu şirketleri ciddi mali sorunlarla karşı karşıya kalmıştır.

Yasaya göre piyasayı yönlendiren, karar alıcı kurum EPDK'dır. Şimdi tüm bu kurumların biraraya gelip yasada bir takvim varken, ayrıca bir plan ve takvim oluşturması EPDK'nın işlevsizliğini ortaya koymaktadır.

Temel sorunlar merkezi planlama ve karar mekanizmasının oluşturulması; teknik nedenlerden kaynaklanan elektrik kaybı ve kaçak elektrik kullanımı oranlarının asgari seviyelere indirilmesi ile mevcut sözleşmeler sorununun giderilmesidir. Bu belge temel sorunların hiçbirisine çözüm getirmeden reform yapma iddiasındadır. Aslında reform dedikleri özelleştirmedir ve Dünya Bankası direktifleri aynen uygulanmaktadır. Bu belgenin varlığı, son beş altı yılda kangren haline gelen sorun ve yolsuzlukları yaratan temel politikalara ilişkin bir zihniyet değişikliğinin asla gerçekleşmediğinin göstergesidir. Geçmiş hükümetlerin politikaları sonucu ortaya çıkan sorunlar Bakanlık ve ilgili kurumlar tarafından kabul edilmekte, eleştirilmekte ama aynı politikalar uygulanmaktadır. Hükümet, yerüstü ve yeraltı kamu değerlerini satmak ve özelleştirmek konusundaki cansiperane gayretlerine devam etme kararlılığındadır.

Bu belge hazırlanmadığı ve karar bağlanmadığı için daha önce kredi alınamamakta, belge ortaya çıktığı için Dünya Bankası'ndan kredi alınabilmektedir. Kılavuzu Dünya Bankası ve IMF olanın sonu kaostur, bataktır, yoksulluk ve işsizliktir. Enerji gibi stratejik ve toplum yaşamının sürmesinde en temel etken olan, kullanımı insanlık hakkı olan bir alanın, tek güdüsü kâr olan sermayeye devredilmesinin sonuçlarını yıllardır yaşıyoruz ve anlaşılan uzun yıllar yaşamaya devam edeceğiz.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU
19 MART 2004